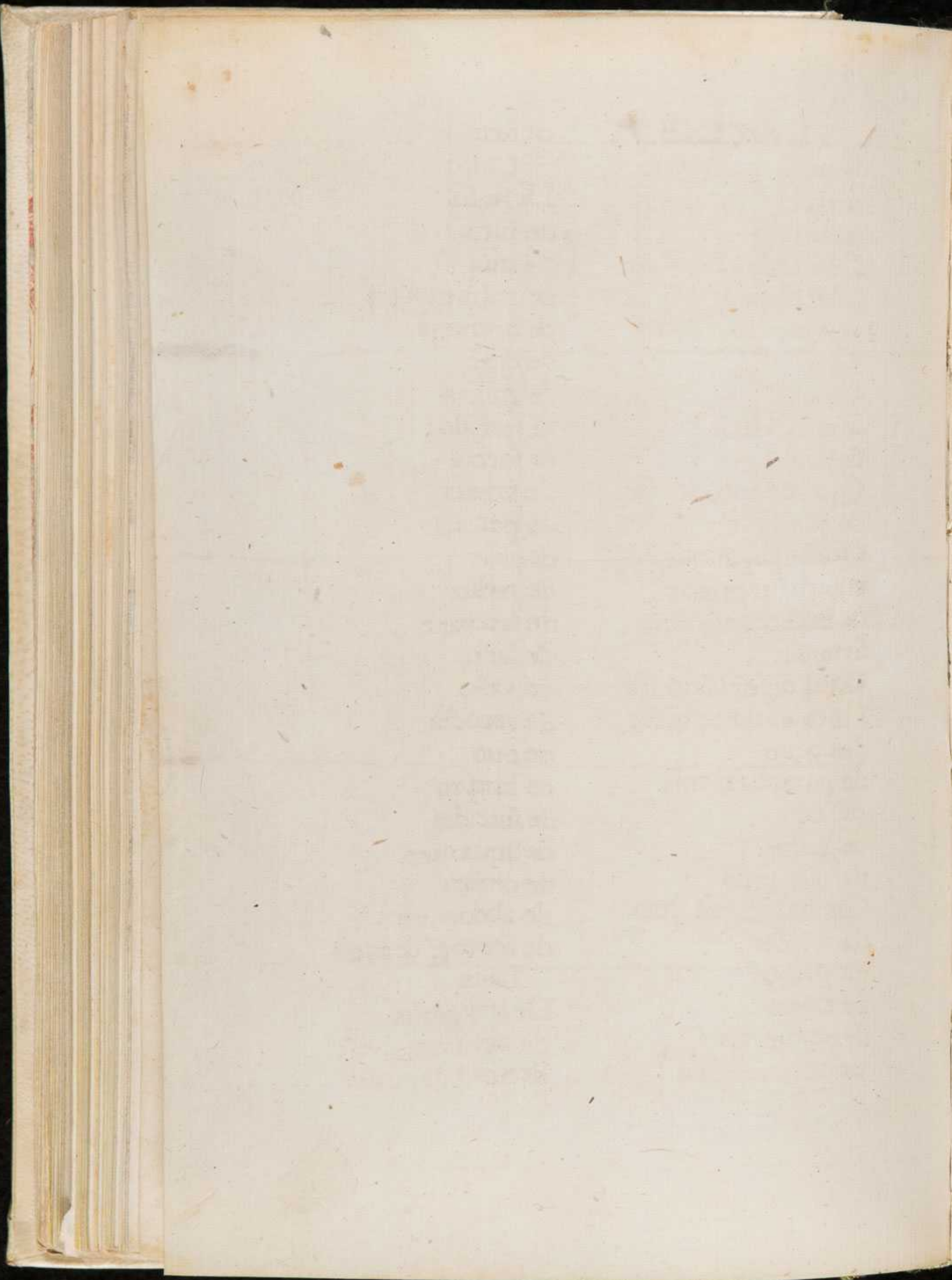


BIBLIOT. ISTITUTO
BOTANICO - PADOVA

A.P.L.

584



PLATINE 3
honestia uoluptate
& ualitudine lib. ca
pitula
Deligendus locus ad
habitandum
de exercitatioe cor
poris
de cena
de ioco & ludo
de somno
Qua rōe cubādū sit
de concubitu
Quid sit agendū ubi
cubitu surrexeris
de exercitatioe po
somnia
Quid obseruādū sit
ī uita ad uoluptatez
de coquo
de paranda mensa
de sale
de pane
de placentis
Quid sit edēdū pmo
de cerasis
de prunis
de moris
de peponibus
de cucumeribus

de ficis
Li. ii.
De malis
de piris
de uua
de malis punicis
de cotoneis
de citro
de palmis
de mespilo
de sorbis
de cornis
de persico
de oleo
de melle
de saccharo
de lacte
de caseo
de recocta
de ouo
de butyro
de succidia
de liquamine
de omēto
de abdomine
de aceto ¶ de acore
Li. iii.
De amygdalis
de auellana
de nucibus pineis

De castaneis
de filiquis
de pistachiis
de pipere
de cariophilo
de cinnamomo
de gingiberi
de nuce muscata
De acrimoniis ac p̄mū
de alio
de cepis
de bulbis
de porro
de feniculo
de cumino
de aneso
de papauere
de coriandro
de mentha
de apio
de serpyllo
de pulegio
de cardis
de ocymo
de ruta
de eruca
de nasturcio
de thymbra
de anepita
de anitho

de thymo
de origano
de ceripholio
de amara co
de sylimbrio
de marubio
de abrotano
de hissopo
de petroselino
de absinthio

Lib. iiii.

De lactucis conditis
de cōditura endiuie
Conditura buglossi
cōditura p̄adodapū
cōditura portulace
Rosmarini cōditura
de conditura maue
de cōditura intybi
De cōditura saxifragie
De cōditura pipinelle
de cōditura acetose
de asparago condito
de cōditura lupuloy
de cōditura capparīs
de cariota & pastina
ca
de cōditura cepay
de cōditura porri

110
195

patia ex capitibus it
neis capoy z galliay
patine d' lignis aut
lucanicis

de carniū differē
tia z quo tēpore q̄q̄
coq̄da edēda ue sint
de boue agno z uer
uece

de capra & hedo

de ceruo

de urfis

de damis

d' leporibus z cuius

de histrice fricio

Lib. v.

de aubus esculētis

ac primū de pauone

de anse re z anate

de grue

de siconis

de oloribus

de hirundine

de merulis z turdis

de sturnis

da turture

de gallinis

de columbis

de ficedulis & passer

de coturnice

de perdicibus

Que differentia int
aialium partes sit

Lib. vi.

Quomodo coquen
de aues cicures z syl
uaticae

Elixum

Assum

piperatū ex siluaticq̄
ius laridarium

cibariū ex siluatica

pastillus ex siluaticq̄

pastillus ex cicuribus

frictū ex quis carne

pastillus in olla

mirause catellonicū

Vt pauo coctus ui
uus uideri possit

in porcello asfo

pullus in acresta

pullus affus

in pulpam uitulina

in pulpā romanam

Esiciū ex pulpa

Esiciū ex iecore

Farcimina

Lucanice

Gelu in patina

hedus in alio

pulm̄tariū ī carbōe
in ioculculis

Succidia in carbone

in turdo

in uitulinum caput

in cerebrū uitulīnū

in ficedulas

patia catellouica

Liquamen

in uētculū uitulīnū

perna

lumen & lingua

ī pastillū gallinaceuz

in pipionē exossatū

ex solo pipione duo

fiunt

Cibaria alba

Cibariū albū catel.

ius consumptum

ioculculm croceum

ioculculm album

ioculculum uiride

Cibarium quod uul

go zāzarellas uocant

cibarium uiride

Cibarium in bolis

cibarium album

Lib. viii.

de ordeo

de farre

de hamilo

de simila

de halica

de riso

de pannico

de milio

de faba

de cicere

de cicercula

de pīso

de phaseolo

de lente

de uicia & eruo

de lupino

de canabi

de sambuco

de cucurbita

de atriplice

de rapo

de naps

de blito & bleta

de brasica

Far in iure

Risum ī quouis iure

milium ī patina

Cibariū ex pane tto

iuculum qđ uerzu

sum uocant

pulsfabacea ex faba
fracta

Faba infrixorio
cibarium expiso

cibarium ex carne

cibarium ex intestinis

cibariū ex intestis ēte

Oua turte condita

ut pisa credantur

cibariū ex lactuca

cibarium ex malo ro

seo

de simila

patina ex rapis

patina ex feniculis

Esiciūz romanicum

Esiciū frumētinum

cibariū ex radice pe

troselini

cucurbita fricta

cibarium cānabinuz

Esicium ex carne

Esicium siculum

in uermiculos

Minutal herbaceū

Risum i amygdalis

ferculū amygdalinū

esiciū ex pelle capoz

ius ficere rubeo

ius i pane

ius i cucurbita

lac in cucurbita

Karabagū catello .

ius i faba recēti

Verzusu i ieiunio

Leucophagū i ieu.

pisa in ieiunio

Minutal

in canabim

in brasica romanensē

cibarium croceuz

in florem sambuci

in ziazarellas albas

leucophagū catell .

Lib. viii.

De condimētis que

uulgo saporos uocāt

cōdimētum album

odimētuz camelinu

moretum quod salsa

pauo uocatur

tucetū ex pnis sicq

Moretum uiride

Moretum plicinu

Moretuz genestinu

Moretum ex uua

Moretum ex moris

Moretum ex cera

sis aut merendis

de sinapi

Sinapidum
Sinapidum rubeum
sinapidum frustra
Moretum celesti
num in estate
piperatū croceum ī
pisces
Aliatū ex iugulandō
aut amygdala
Aliatum coloratius
Moretuz pāpinaceū
qđ falsā uocant
acresta cū feniculis
sapor roselinus
moretum ex cornis
pulmētarium ī torta
torta alba
torta bononiēsis
herbaceum maiale
torta cucurbitina
Rapum pirum z co
toneum in torta
polenta siue ut uul
go miliacium
torta sambucea
torta ex capreolis
uicium
torta ex riso
torta ex farre
Artocreata

torta ex castaneis
torta communis
torta ex millo
torta ex merendis
torta ex cāmaris tē
pore ieiunii
torta ex anguillis
torta ex dactilis
torta alba
torta ex cicer rubeo
torta pandodapa
torta in iure
torta quaz marzapa
nem uocant
pastilli quos canisio
nes uocant
ofella
Anguilla in torta
piscis in pastillo
cotoneum ī pastillo
concretuz amygdali
num in ieiunio
Recocta ficta
butyrum fictum
offa canabina
diriola
diriola in ieiunio
caseus frictus
Rapum armatuz
offa inaurata

Lib. viii

De offellis quas ut
frictellas licet appel
lare

Frictelle ex sãbuco

Frictelle ex albamẽ
to ouoru; poline z
caseo recenti

Frictelle ex scretõ
lacte

Frictelle ex riso

Frictelle ex salua

Frictelle ex pomis

Frictelle ex lauro

Frictelle amigdalie

Frictelle ex sambu
co in ieiunio

Frictelle amare

Frictelle ex riso

Frictelle ex pomis

Frictelle ex ficis

Frictelle ex piscibus

frictelle i formã pisci

Frictelle uetose

Pastinace fricte

Oua quouis mō coe
ta ac s̄ agitatis z cõ
fractis primo

Oua frictellata

Oua elixa

Oua farcta

Oua i craticula

Oua in ueru

Oua fric. Flo. more

Oua farcta

Oua i pastilli more;

de boletis z fungis

de tuberibus

de cochleis

de testudine

de ramis

Lib. x.

De coquẽdis piscib;

de thymo

de mulo

de anguillis

de murena

de echino]

de sepia

de loligine

de polypo

de conchis

de locustis

de cancris

de conchis

de purpura et mur

murice

de ostreis

de orata

de accipensere

De scauro
de lupo
de filluro
de rombo
de stirione
Conditura quod
cautare uocant
Lumbrina
Dentale
Varrolus
Coruus
Solea
Palamita
Fraolinus
Trillia
Salpa
Scorpion
Cephalus
Passer
Camarum marini
Cappe
Merlucius
Lucius fluminalis
Truse
Tinca
Piscis persicinus
Lampreda
Temolus
Congrum
Leo marinus

Scarde
Carpani
Salmoni
Lasche
Lacteolini
Rouilliones
Acicula
Turdus marinus
Agoni
Sardelle
Polypos
Cancri
Carpiones
Calamarii
Pisces in gelu
Oua tarincha
Quid sit edendum ter
cia mensa
de uino
de sedandis pertur
bationibus

Capit. Lib. Platine
de obsonis fin.

Regist. huius libri

Primus
PLATINE

addidere
uacet
porej aciendum

Secundus

Qui igitur
uentre. gene.

primi Ali
ret lacte

Tercius
ac per hoc
ut mala

Xigere
nulla apum

Quartus.
ab omphace
jesui

Austere

DE INVCE

Quintus.
rem ad eius
ruit ascribi

DE AMARA.
mente

Sextus.
est in pretio
PATINA

De boue
rum enim

Septimus
esset debe.
uolant.

rimum posse
uceratos

Octauus.
ramusculis
geritur

finito
si assum

Nonus.
q̄ millu
urinam
rata fuerint
tienssum.

Decimus
subigito
Eficium
ta eferueat
soluto

Vndecimus
seruentur
cul flamma
saturnum
enim alit

Duodecimus
Rapum ar.
morsus

per setaceum
Liber amyg.
Tredecimus
frigiditatem
lino salua
sini et

uerso ac
Quartusdecimo
PASSER
aut a cresta
percoquant
assus

114
159
PLATINE DE HONESTA VOLV
PTATE ET VALITVDINE AD
AMPLISSIMVM AC DOCTISSI
MVM .D. B. ROVERELLAM .S.
CLEMENTIS PRESBITERVM
CARDINALEM LIB. INCIP.

RRABVNT et quidez uehemē
ter amplissime p̄r. B. Rouerella q̄
hanc nostram susceptōz nequaq̄ di
gnam que tuo nomini ascribere ē
putarint: q̄ & uoluptatis & uali
tudinis titulū pre se ferat. Veruz cū mihi atq̄
omnibus eruditis spectata sit ingenii tui uis &
acumen moy & honestissime uite cōstantia do
ctrine ac eruditōis magnitudo: malui te uigili
arum mearū patronū ac iudicem si quid puer
se scriptum inest facere: q̄ aliū quēpiam. Insa
bunt acriter maleuolū fat scio: de uoluptate ad
uirum optimū & continētissimū nō fuisse scri
bendū. Sed dicāt queso hii stocice qui elatis
supciliis non de ui s̄ de nominū uocibus tan
tūmodo diiudicant: Quid mali in se habeat cō
siderata uoluptas? Est enim huius ut ualitu
dinis uocabulū mediū. De uoluptate quaz in
temperantes & libidinosi ex luxu & uarietate
ciborum ex titillatōe rerū uenerearum p̄cipi
unt. Absit ut Platyna ad uirum sanctissimum
scribat de illa uoluptate que ex continentia
uictō & eay rey quas humana natura appetit

loquor. Neminem enim adhuc uidi adeo libidinofum & incontinentem qui nō aliqua tangeretur uoluptate: si quando a rebus plusq̄ satis est cōcupitis dēclinauisset. Valet apud hos ut uideo **Ciceronis** autoritas: qui quidē ut **Aristoteles** **Platonem**: **Pitagoram**: **Zenonē**: **Democritum**: **Crisippum**: **Parmenidez**: **Heraclitū** sic **Epicurum** segetem & materiam eruditōis ac doctrine sue facit: quo cum enim tutius cōgrederetur q̄ cum mortuo **Epicuro** neminem habuit: **Cicero**: ualebit z apud me **Senece**: **Lucretii** **Laertii** autoritas: qui ut **Epicurus** uir sanctissimum atq; optimū miris laudibus extollunt. Dicere autem non decere sapientem merore confici: cum perturbationis dolorisq; uocatio constantes efficiat uoluptates. Quid mali immo quid non boni in se habet: Ad felicitatem enim uoluptas illa que ex honesta actione oritur: ut medicina ad sanitatem egrotātem hominem perducit. Quis est preterea tanz stupido tanq; ut isti uolūt a sensibus ob scītātē & tetricā uitā alieno qui nō corpore & animo aliq̄ pfūdatur uoluptate: si z in uictu medicritatem unde bona ualitudo z ī actōe integritē ac cōstātiā unō felicitas oriē retinuerit: nō ī pbañ hoc nomē a **Platone** n̄ ab **Aristotele** q̄ si gnate admodū de rebus ipis locuti sūt fecit **Metrodori** ac **Hieronimi** luxoz libido ut **Epicuri** uiri optimi schola z doctna uitō dareñ nō ergo quod uir bonus: sed quod deprauatores secte

addidere culpanduz erat. Desinant preterea
 hu rerum estimatores & quasi trutina quod
 in dies ab unoquoq; fit librâtes carpere quod
 de ualitudi ne aut ratione uictus: quam greci
 dietam appellant: addendo quedam ad curan
 das egrotationes precepta: de natura rerum z
 obsonis perscripserim: Tantum enim abest
 ut hoc institutum a uiro ciuili sit alienū: sum
 morum etiam philosophorum auctoritate &
 precepto ut quemadmodum in prelio qui ciuē
 olim: sic qui in pace multos nunc ciues ratio
 nē] uictus afferendo seruaerit: plures ciucas
 merere uideatur. Obsonia mihi obiciēt ut gu
 loso & edaci: utq; instrumenta libidinum z que
 dam quasi calcaria intemperantibus & flagitio
 sis addenti. Utinam ipsi aut natura aut insti
 tuto ut Platyna mediocritate z parcimonia ute
 rentur non uideremus hodie tot popinarios ī
 urbe: tot gnatonēs: tot scurras: tot ganeones
 tot adularōrs libidinum & obstrusarum diligē
 tissimos ob edacitatem & auariciam conquiritō
 res. Scripsi ego de obsonis Catonem uirum
 optimum Varronem omnium doctissimum Co
 lumellam & Celum apitium imitatus non quo
 legentes ad luxuz adhortarer quos certe inter
 scribendum semper a uicio deterrui sed quo
 & ciuili uiro ualitudinem lauiticiem uictus po
 tius q̄ luxum quērenti prodessem: & posteris
 etiam ostenderem nostram quoque etatem
 ingenia habuisse que maiores si non equare

imitari saltem in quouis dicendi genere aude-
rent. Has ergo rusticationes meas quas hac es-
tate in secessu Tusculano apud inclitum & am-
plissimū patrem Franciscum Gonzagam perscri-
psi non aspnabere doctissime p̄ si boni plusq̄
mali in se habent: siue non ad flagitium quod es-
set detestandum sed ad ualitudinem z modesti-
am homines te etia; impellente nominis tui au-
toritate interposita adhortantur.

DELIGENDVS LOCVS AD HABI- TANDVM.

Æ quatuor elementis: unde animan-
tia queq; aut mixtim aut seorsum
originem traxere. Duo sunt ex quibus
z in quibus potissimū uiuit homo: terra scilicet
& aer. Ab igne enim & aqua quorū alterum su-
pra modum frigidū z humidum est: alteruz ca-
lidū & siccu; ita natura secludimur ut habita-
quantū indiuidua requirunt particula quadā di-
utius inter hec uersari nequeamo. Familiariora
igitur humano generi & quasi domicilia sunt
terra & aer: in quibus ad uoluptatem z ualitu-
dinem eligendus est locus: ne brutis hac in re
inferiores esse uideamur: que ex regionib; salu-
britatem cum iocunditate requirunt. Deligat
itaq; homo non inciuilis & ingenu particeps tū
in urbe: tum in agris pro anni tempore locū sa-
luberrimuz iocunduz amenū uenustū ubi edi-
fiet ubi rei rustice operā det: ubi musis z genio

uacet: ubi postremo quod fieri per facile a uiro
 castissimo & docto pot tum diis ipsis loquat
 estate petat loca excelsa sine nebulosa non uetosa
 nimium sed puri clari temperatiq; celi: ubi domuz
 habeat egregie cameratam cuius fenestre Var
 ronis auctoritate ad orientem & septentrionem
 dirigat. Tale enim domiciliu ueniente sole illustrat
 & quasi repurgatum omni nocturna labe cum
 non admodum calefiat occidente eodem septen
 trionali aura refrigeratur. Eadem quoq; rati
 one utemur si nobis secundum maris littus ha
 bitare contingerit q; per estatem meridiano &
 occiduo sole alia ratione edificate domus admo
 dum feruent: unde fit ut corpora diutino calo
 re uitiata ac nulla uoluptate adiuta in etiam
 graues & periculosos incidant morbos. Vere
 autem hyeme autumno maxime ubi tem /
 peries fuerit in planis collinis ac maritinis locis
 commode & salubriter habitaueris: modo pro
 cul sint a paludibus a stagnis a calidis & sulphu
 reis fontibus. Sunt etiam qui scribant fluminu
 auras ac maritimie ore si a meridie flauerint in
 salubres esse maxime uero in grauibus locis
 quod hodie quoq; in latia ac in maritinis austro
 expositis frequentatis funeribus cernitur. Cauē
 dum etiam est ab imminso frigore precipue ue
 ro flante borea: unde & neruorum contractio
 nes dissentiones ac rigores quos greci spas
 mum & tetanum uocant: & tusses destillatioes
 tormina lipitudines rauedines ac uesice dolo

res nascuntur adde quod ut nimio calore concoctio
intermittit somnus aufertur resoluitur corpo
ac mens iacet ita nimio frigore habeant sensu
& destitutum prope fomēto naturali super inge
nium: optima est hyems ut ait celsus que uen
to uacat. Salubris estas qua fauoni pflant uel
septentrionales magis quam subsolani: & ut uento
a mediterraneis regionibus ueniens salubris
est ita fere a mari grauis: Igne itaque eo tempo
re anni fouēda sunt membra non tamen diu so
co inherendum est ne & corpus pigrescat & de
bilitetur ingenium: & malis uaporibus quod fie
ri solet cerebrum repleatur attractis per ig
nem ad caput humoribus quos greci catarros
& reumata: nostri fluores & disillationes appel
lant. Obeunda sunt negocia tum urbana: tum
rustica: uacandus ingenio si doctrina imbuti su
mus: unde solida & integra uoluptas oriri solet
**DE EXERCITATIONE CORPO
RIS.**

Erunt quia ignaua corpus hebetat:
& secedere uitam prosequitur ualitudo
exercitatione liberali utendum est quia
& sanguis ocio deprauatus emēdat & membra ua
lidiora ac promptiora ad id quod instat agendum
sunt & stomacho motu in quo calor inest ad ap
petitiam excitatur & mens adiuuātibus sensibus
ad cognitōem rerum occultarū & admirabilium
celerior & acutior redditur sed neque hoc ante
coctōem neque ieiunio admodum & famelico cor

pore faciendū est. Expectanda ē prima conco-
 ctō postq̄ nil crudūz nil inane de stomacho per-
 timescendū ē. Homine cōmodo exercēt ambu-
 latio negociatio per accliuūz ascensus ac descē-
 sus rei non ponderose de loco ad locum porta-
 tio: ubi domi sumus. saritio. occatio runcatio. in-
 scisio. putatio dum ortos & pomaria animi gra-
 tia colimus. Exercent itē sed cōcutiatius pila tū
 maior tum minor: equestres ac pedestres ludi
 gladiatura sed indecentius. Preterea certare
 saltu: iaculum torquere arcūz intendere: lucta
 luctari: uenatōe defatigari nō alienūz ab inge-
 nio ac ciuili uiro uidetur: quando pro patria
 si opus fuerit strennue sumpturi sint arma. Fi-
 ent hec commodius ad ualitudinē & subinde
 ad uoluptatez sub dio celo z in sole q̄ sub testō
 aut in umbra. Ille potissimū exercitatiōes lau-
 dande sunt: ut ait Celsus q̄z finis plerūq̄ sudor
 ē aut certe lassitudo q̄ citra fatigationem sit.
 Sed hoc maxime attendendū est ut equaliter
 omnia membra secundūz uires exerceantur: ne-
 dum uni parcimus reliqua nimio labore obruan-
 tur. Ut uero ex nimio ocio. ita ex nimia defati-
 gatōe periclitatur mediū igitur quoddā tenen-
 dū ē ne dolorē cū uoluptate permutemus.

DE CENA.

E dato tandem ab omni concitatione cor-
 pore cum uespere edendūz sit quo tem-
 pore n̄i cenā facere dicūtur cū prandio
 maiores z quidez militares ante meridiez uti

consueuerint: cibus quem stomachus noster co-
quere haud grauate possit capiendus est. Parci-
us tamen edendus tum est maxime uero bilosis
quorum morbi humiditate nocturna urgente
cibo etiam augeri non sine incommodo solent.
Sumpto cibo ab omni cōmōtione corporea ue-
hementi presertim z mentis agitatione duabus
horis supersedendum est donec saltem prima
concoctio fiat.

DE IOCO ET LVDO.

Interiꝫ uero iocis ac ludominime concita-
to uacanduz ne sensus cogitatione occu-
pati concoctionem impediunt. Careat iocus q̄
urbanum facetuz; modestū uolodacitate scur-
rilitate mordacitate. Nolo mimos: nō proterui-
am non dicteria non conuicia: unde ira & indi-
gnatio ac plerumq; magna rixa oritur. Ludus
sit tal' tessera. schaco. ut nostra appellatōe utar
chartis uariis imaginibus pictis. Absit interlu-
dendum omnis fraus & auaricia: qua illiberali-
or & detestandus fit ludus: nec ullaz affert lu-
denti uoluptatem cum timor ira & immēsa ha-
bendi cupiditas uariis modis ludētes cruciet
Si lucubrandū ē non post cibū id facere s; post
cōcoctionē debeo naturalis enī calor cōmotiōe
& agitatione mētis a stomacho retrahitur aut
imbecillior ad coquendum redditur.

DE SOMNO.

✕ T autē nimia exercitatio & longa uigi-
lia uim corporis prosternūt concoctōne:

impediūt spiritus uitales debilitāt cerebri: exsic-
cant. Sic tēperat⁹ somnus z qui nō ex crapula
z ebrietate uenit mēbra labore fessa restaurat
calorē stomacho subministrat mentē purgat &
deniq; totū corpus ad honestā actiō; ex qua
ututis habit⁹ cōpatur renouat: ut hyeme cō-
modior culcitra plumea ē: ita lanæ uel bombici-
næ estate salubrior. a nimio tñ somno p̄cauēdū
ē: unde & corpus marcescit & sensus ebetant z
stomachus fluore temptat̄ & caput z cerebrū
grauat̄ z obtundit̄. Ad somnū nox mortales in-
uitat q̄ obscura q̄ trāquilla q̄ frigida z humi-
da ē. Hic cimices plerūq; interturbāt: quos
hac rōe facillime tolles Cucumerē anguinū cō-
dito in aquā. eāq; in lecticā z quo uoles in fun-
dito: uel sel bukulū cū aceto mixtum sup futci-
dito nulli nascent̄. Fugabit̄ itē ex cubiculo pu-
lex si aqua; ex coriandro circum quaq; fundes
meridiani. n. hoc ē meridie dormir̄ nisi sedē lo-
& tantūsp̄ dū sumi aliquātulū euaporēt in salu-
bre ē & pestiferum. caput enī debilitat̄. distil-
latiōes augent̄: pituita multiplicat̄ calor natu-
ral corūpitur: segne omnino desidiosum marci-
dum ac languidum corpus efficitur.

**QVA RATIONE CVBANDVM
SIT.**

Nfaciē dormiat cui stomachus imbecillus
ē id enī cōcoctiō; adiuuat: nec patit̄ pitui-
tam cōcrescere calorem naturalē augen-
do quo noxu humores excoquantur. Dormire

atem primo somno in lato dexte deinde in si
nistrū putile ē. Supinus ne dormiat qui sane
mentis ē inde enī pleriq; z graues oriunt mor
bi cū & cerebrū z neruos z renes fluidus hu
mor inficiat: tali accubitu pprio meatu auerso
Dormire capite & humeris elatis mire ad ua
litudinē facit. Noctu uitanda ē luna p̄cipue cū
dormit quia frigidus humores mouet: & reu
matismū pluriphariā generat: maxime uero si
radi lunares quoy qualitas frigida ē z humi
da in caput dormientis deciderint.

DE CONCVBITV.

Oncubito q̄ yocrates medicoy p̄nceps
diuina uir scia ait p̄tē eē quādā comicial
morbi neq; nimis ē cōcupiscendus neq; oīo p̄
habēdo cū ad generatōz faciat q̄ animatiū spēs
osuant Rarus ut ait Celsus corpusexcitat fre
quens soluit: frēq̄tē dixit nō numero sed ratōe
etatis z corporis. Is enī coitus nō inutilis est
& ad uoluptatē facit q̄ nullus languor aut do
lor sequit. Peior ē estate z autumno: tollerabi
lor hyeme & uere: noctu tutior q̄ int̄ diu: Si
non hūc cū uigilia labor statim sequitur.

QVID SIT AGENDVM VBI CV BITV SVRREXERIS.

Vi bñcōcoxit expectus mane tuto sur
git q̄ mino quiescere in strato debet z re
dormire: si mane ante tempus resurgēdi neces
sitas fuit conquescat. deinde neq; exercitatio
ni se aut negocio credat. Vt uelptinus ita ma

rūtū frigus ei fugiendū ē qui ex capite z sto-
 macho laborat. Vbi quis surrexerit paulū intē-
 mittere debet. deinde capillū sursum uorsum
 pectere excreādo continuo id pituite quod no-
 ctu concepit. Lauare item pedes z caput ante
 cibū nō iutile bñ ualēti erit: purgamēta corpo-
 ris q̄ ad extrema expellūt bñ detergēdo. Foue-
 re mltā aqua estate p̄cipue n̄ erit ilalubre hy-
 eme uero temperatius id agendū ē ne nerui
 ac sensus rigore ledant z obstupescant. Moue-
 re aluū si cōstrictior ē eundemq; sistere si pro-
 fluuiū laborat medicorū p̄p̄riū ē. Quare ab his
 de hac atq; item de ceteris medicamētis q̄ ad
 curandā ualitudinē p̄tinent ratio petat̄ a me-
 enī t̄mmodo capita ponent̄ cū in reꝝ p̄p̄rieta-
 tē incidero: q̄a de uoluptate loq; satio duxio:
 magna z solida comparabit̄ si a noxiis cauētes
 que secundum naturam sunt prudenter ac mo-
 deste amplectemur.

DE EXERCITATIONE POST SOMNVM.

Vi bene cōcoxit ut ait Celsus ampliorē
 qui male remissiorē exercitacionē faci-
 at: s̄ multum refert sit ne quis urbanus an ru-
 sticus miles an studio litterarū remolitus. Ex-
 cercitaciōes enī ex generē naturay z studiorū
 sumēde sūt. Venatōe rustico ac miles utat̄ qđ
 similitudinē quandā cuz militari sollertia habeat
 qđq; rusticis fere eorū opa euertēdo ac p̄dēdo
 hostium loco habeant̄. Gaudet aucupio cuius

nec uenationem aspernatur. At qui ocio & mu-
sis delectatur. clare legat post lectionez multū
ambulet non sub tectis sed in sole si caput patit̃
Gestetur more maiorū : equitet ortos & poma-
ria inuisat: riuos deducat: surculos ponat: insci-
sionem faciat: herbas aromaticas plantet: run-
cet sariat: uisco z bubone auescapiat. Apum al-
uearia curet: auiculas canoras enutriet piscinas
habeat unde piscari non incommode possit: in
foro ambulet negotia transigat. d̃ re pu. loqua-
tur si opus fuerit & differat. Inde domū si bis
in die comedere assueuit reuertatur inedia non
ferat que sto nachum pituita replet. Hāc
tamen facilius sub tinent medie etates: minus
iuuenes minime pueri & senectute confecti ra-
tione uirium. Cauendum est item ne ante famē
comedamus: ne quod assumimus ad robur & uī
corporis: id totum in uirus & perniciem uerta-
tur. Quod certe a crudo z repleto stomacho fi-
eri consueuit.

QVID OBSERVANDVM IN VI- TA AD VOLVPTATEM.

Cribere de obsonis z pulmētis nrōy tem-
porū & quibz maxime aula Romana uel-
citur deinceps institui si prius pauca at-
tigero que ad ualitudinē & uoluptatem homi-
nis faciūt nō enī oēs cibi omnibz cōferūt. s̃ ut ua-
ria sunt elem̃ta uarie hominū ex humoribz ap-
petētie: uariū quoqz gustū sic uariū dēnt eē cibi :
ut qđ oueit: qđ sapit: qđ nutrit. unicuiqz t̃buat̃

Nemo enim me autore quod fastidio afficit: quod
 nocet. quod cruciat. quod interficit. comedet. Pē
 sitabit quisque quid genio suo conueniat et id cibi
 eiusque generis assumet quod enutrire corpus si
 ne molestia possit. Meminerit unusquisque dicti
 illius socratici edendum esse ut uiuamus nos non pro
 pterea uiuere ut edamus. Corpus hoc quo su
 stinemur omnes et uiuimus ex quatuor humori
 bus constat: habet enim in se sanguinem: bilem ru
 beam. quam & coleram dicimus atram bilem que eandem
 melancoliam appellabimus: Habet etiam phlegma
 que & pituita latine dicitur. sanguinis sedes epas est
 siue iecor malis appellare. In pectoris residet bi
 lis rubea: at in sinistro latere maxime uero in fel
 le domicilium habet atra bilis. Pituita caput et
 stomachum uexat: inde quoque in uesicam & renes
 cum pernicie hominis descendit. sanguis calidus
 & humectus ueri comparatur. Colera sicca & cali
 da estati: Melancolia sicca & frigida autumnis
 Phlegma frigidum et humidum hyemi eadem quoque
 proportio est his humoribus cum elementis qui
 & temporibus crescunt. Augeatur sanguis ab vi
 ydus Februarii usque in viii ydus May: Hanc
 ob rem bonis cibis & temperatis utendum. De
 mendum tamen aliquid de cibo est: addendumque
 potioni: bibere cum dilutius conuenit: utendumque car
 ne & oleribus: transeundumque paulum ad assa
 ab elxis: uenus itaque eo tempore anni tutissima
 est: Surgit colera ab viii ydus May usque ad
 octauum ydus augusti: utendum tum frigidis

& humidis est. laborandum parcius. carne assa
ut sepius ante cibum: sic exigua utendum est.
sit potio q̄ dilutissima ut & siti tollat nec cor
pus incendat: uenere tum omnino abstinentuz
Dominat̄ melancolia ab viii ydus augusti usq̄
ad viii ydus Nouembris. Acidis tum atq̄ acri
bus utendum ac minus elaborandū Ab viii ydo
Nouembris usq̄ ad viii ydus Februarii phleg
ma siue pituita latine mauius appellare uiget: es
se plus tum maxime conuenit: minus sed mera
tius bibere: pane plus solito uti carne potius
elixa q̄ assa oleribus modice. Eo tempore anni
calidis omnibus habita tamen corporuz nostro
rum ratione utendū est: uenus tum non eque
pernitiosa. Hec qui diligenter obseruabit: non
me sed natura admonente: quid psit quid cont̄
toto anno facillime deprehēdens incolumi sos
pitate uitam cum uoluptate transigens nulla
indigebit medicorum opera & industria. Vnum
tamen oēs admonuerimus: ne nimia edendi cu
piditate cibū ut pleriq̄ solēt mino dētibus cōtu
sum deglutiant: laborat tum stomachus in de
coctione & crudum cum precordiorum dolore
ructat. Molat igitur & terat diligenter quā
tum coquere potest: hac enim ratione in dige
rendo que tinsa sunt: mirum in moduz stoma
chus iuuatur.

DE COQVO.

Oquum habeat arte & longa expe
rientia doctū patientē laboris z qui

laudari in ea re maxime cupiat. Careat is omni
 squalore & spurcicia: cognoscat apposite carniū
 piscium olerumq; uim atq; naturaz ut quid as
 sum: quid elixum: quid frictum fieri debeat de
 prebēdat. Caleat gustu decernere que salita
 nimis & que fatua sunt. Martino rubro Me
 dtolanensi nostra etate coquorum principi &
 a quo obsoniorum conficiendorum rationeꝝ ac
 cepi sit omnino si fieri potest per similis. Nō sit
 gulosus & edax ut Marisius gallo ne quod do
 minum edere oportet ipse incipiat z deuoret

DE PARANDA MENSA.

Ro tempore anni paranda est mensa:
 hyeme locis clausis & calidis: estate fri
 gidis & apertis. Vere in trichuiuz &
 mensaz sternať flores hyeme fiat suffumigatō
 odoramentoz. estate sternať pauimentū frōdi
 bus odoriferaz arborū uitis ac salicis que cō
 clauē recētēt. Autūno uite mature pira poma
 a laquearibus pēdeāt: Albe sint mappe candi
 da mātīlia ne si seco fuerīt fastidiū generent
 & auiditatē edēdi tollant. Cultros tergat suus
 eorūq; aciē plaxet: ne in mora sint cōiue ob
 ferri ebetudinē: pata sint reliqua uasa tersa ni
 tida siue illa fictilia sint siue argētea. Hec enī
 lauticies etiā residentē appetentiam excitat.

DE SALE.

Alē requirit mēsa ne insulsa uideāt ob
 sonia: unđ fatuos hoīes dicio stolidos &
 insipidos: q; nil sal hoc ē igenu hēant a

greco uocabulo uenit uersa dasea in s. fa-
lis uis adeo ignea ē: ut que attigit corpora astri-
gat siccet alliget. mortua si salitura tempore fi-
at optime conseruantur ut de pernīs & aliis sal-
samentis licet cernere. contra morbos quosdam
plurimum ualet: cum aduret repugnet: extenu-
et dissoluat: stomacho tamen inutilis preterquam ad ex-
cercitandam auuiditatem: eius immoderatus usus
epati. sanguini. oculis. admodum nocet. Ulceri-
bus quibusdam & moribus uenenosis illitus pro-
dest. Sal quo usus in mensa es sit albus & ni-
tidus ut uolaterranus in Hetruria.

DE PANE.

Inter fruges ad usum hominum iuuētas
i frumentum utilissimum ē: cuius spes secundum
celsum habetur halica. oriza. tiffana. ha-
milum. triticum. siligo. far. quod ad oreum ueteres
appellauerunt unde adorare dictum quia libis ado-
reis sacra diis exhiberentur. Triticum nihil est fer-
tilius & suauius uel quod magis alat maxime
si collinum & non campestre fuerit. Ordeum frugum
omnium nobilissimum habetur quod in sicca &
soluta terra ferri uelit: quod cito maturescat. &
ob gracilitatem calami ante omnia frumenta suc-
cidatur. Ex hoc polenta & aqua mulsā egrotan-
tium causa commodius fiet quam panis. Siliginem afri-
canam cuius panem ueteres laudabant nequaquam
mitem huic crediderim: qua nostra etas uescitur: cum
nullum genus panifici hoc sit. insuauius & quod
auuiditatem edendi minus utiliter comprimat

Qui igitur pistoriam exercet: farinam quicquid
 a farre dictam: ex tritico bene molitam sumit.
 ab ea denique cribro farrinaceo pertenui fur-
 fures & polinem secernat: quamquidem in mē-
 sam panificiam circumquaque lateribus clausam
 imposita aqua calida & quidem salsa ut Ferrar-
 ienses in ytalia solent. si in locis humectis ha-
 bitas: inditaque ex fermento offa bene ad vi-
 uuantibus focus usque ad eam crassitudinem sub-
 igat: qua non incommode panis confici potest
 Caueat pistor ne plus minusue fermenti quod de-
 cet imponat: ex illo enim acore panis concipit
 ex hoc grauior fit in concoctione & insalubrior
 cum aluum astringat. Panis in clibano bene co-
 ctus & non eiusdem diei neque ex tritico apprimē
 nouo modo nutrit & si tarde concoquitur.

DE PLACENTIS.

Ubi quidem pistor tantum farine ex aqua
 calida quantum ad faciendam placentam
 sat est: et subacte indat feniculi semen ac lari-
 dum tesselatim confisum aut butirum uel ole-
 um seorsum tamen ac rursus tam diu subigat
 quoad omnia in unam redegerit massam: premat
 deinde manibus in orbicularem formam ac cli-
 bano inferat una cum pane uel in focolari sub
 textu cinere & carbonibus coquat. Fit & aliud
 genus placentæ sine larido adhibito sale oleo &
 fenicolo: quod sub cinere & carbonibus coquitur
 obmitto placentas oblongas: que ex pane fer-
 mentato & non dum cocto fiunt cum nullam ha-

beant uoluptatem. Sunt item qui ficedulas & auiculas paruas quicq; caseum recentem & pinguem seorsum ab auiculis pani includant ut simul in furno coquantur.

QVID SIT EDENDVM PRIMO.

Eseruandus est ordo in assumendis cibis cum omnia que alium mouent queq; leuis ac parui sunt alimentum. ut poma fere ac pira que dam tutius ac suauius prima mensa comedantur. Addo etiam lactucas & quicquid crudum uel coctum ex aceto & oleo assumitur. Oua preterea sorbilia presertim: ac tragemata quedam que nos bellaria dicimus ex aromatibus & nucleis pineis aut melle aut saccharo conditacō uiuus precommode apponitur

DE CERASIS.

Æ pomiferis arboribus apud nos cerasa siue ut serui placet cerasia libet appellare primo maturescunt: Primum itaq; edēda apponantur. Hanc arborē L. Lucullus post uictoriam mitridaticā urbis anno sexcentesimo octogesimo in Italiā uexit: cuius tāta fuit ubertas ut ad oceanum in Britaniā usq; peruenerit. Cerasiorum quedam sunt acida quedam austrera: quedam dulcia. Austera uenerem constriunt. Stomachum exasperant. Acida pituitā incidunt flauam bilem reprimunt sitis extingūt & desiderium edendi inducunt. Dulcia stomacho aduersa: lumbricos & putridos humores in

uentre generant. Deuorata mane dum recen-
tia sunt cum suis nucleis urinam & uentrem
mouent.

DE PRVNIS.

Ngense est ut ait Plinius prunorum tur-
ba. A coloribus quedam sumpserunt nomi-
na ut alba & nigra a similitudine alia ut orde-
aria q̄ colorem ordeaceum sint consecuta.
A uilitate alia sunt asinaria cognominata ab
externa gente quedam etiam Armeniaca di-
cta que odore peculiari laudantur. Damasce-
na oblonga & nigra: a ciuitate Syrie Damasco
nomen ducentia ceteris prestātiora & salubri-
ora sunt. Nulla arbor per adoptionem hoc est
in scissionem facilius in familias aliarum arborū
transit. Miratur Plinius de pruno a Catone
nullam mentionem fieri: cum prima siluestria
ubiq̄ nascerentur. Vsus prunorum ante cibū
si moderatus est aluum citam facit: bilem lenit
uoluptatem sicienti affert. Pruna ac mala om-
nia ut cerasa pira & reliqua lecta cum peciolis
& in melle posita ita ne se stingāt: diu snabis

DE MORIS.

Orus fatiua tardissime senescit ī egypto
& Cypro abūdātissimi succi fructo pducit
quorū t̄nus color ē p̄mo albescūt deinde rubes-
cūt postremo nigerrimi fiūt q̄si Tisbes puella
egyptiacae cruore r̄spersa Matura mora quis
ad humiditatē & caliditatē tēdūt pay t̄n alūt
stomacho aduersā q̄a ī eo facillime putrescūt

Verum quia aluum citam faciunt prima mēsa
comedenda sunt: nam & urinā mouent. z ī aqua
frigida humectata sitiz extinguunt. Sunt z mo
ra ex rubis nascentia quibus utuntur in pigm̄
tis medici. Vt mora recētia diu durent hoc mo
do facies. Succū ex moris exprimito miscetoz
cum sapa & in uitreo uase cum moris mittito
uirida diu seruabis.

DE PEPONIBVS.

Epones a malopeponibus differre uidē
tur cum hu fere rotundi z costati sint il
li uero oblongi quasi mala citra Verū non adeo
differunt cum a peponibus malopepones fac
tos asserat Plinius a pediculo maturi spōre de
scendūt quamuis non pendent Gratus est cer
te peponis usus. uerum difficillime ob eius
frigiditatem commixtam humiditati coquitur.
Pepō tamen detracta cute & abiecto semine
esui datus stomachi compescit ardores aluum
leuiter mollit. Repurgato stomacho edendus ē
quia facillime in eos humores conuertitur &
concoctionem retardat quos predominari in ci
bi receptaculo cōpererit. Hanc ob rem nobis a
maioribus imperatuz ē ut pepones ieiuni cō
medamus supersedeamusq; a reliquo cibo do
nec in fundo stomachi semicocti r̄federint. eius
usus z si neruis obest eos humectando: urinā
tamen prouocat: renes & uellicam purgat adie
cto semine. Sunt qui dicant peponum maliciā
potu oxyacchare aut oxymellis sedari ac com

primi. Alii aquā ut Auicenna proponunt. alii
uinum. In seneciam eō cum natura: que post esum
peponis uinum & quidem optimū appetit qđ
quasi quoddam antidotum. est contra peponis
frigiditatem & rigorem. Hoc autē fructu Albi
nus imperator adeo delectatus est ut & centū
persica campana & decem pepones Hostienses
una cena cōmederit.

DE CUCUMERIBVS.

Cucumeris uis & natura prius fuerat ex
plicanda: cum asserat Plinius cucumeres
magnitudine excedentes pepones uocari. De
cepit me in genere erratum fateor uoluptas qđ
ex esu peponis capitur. Hunc enim non cucume
ribus solum: sed in cuius edulio anteposuerim
semper. Cucumerum tria sunt genera: Maior
liuidus est & nimium nocens nam & aluum sol
uit & sua frigiditate stomacho estate presertim
uideatur accomnodatus. Folia eius ex uino tri
ta uulneribus medentur que caninus morsus ī
pressit. Eius semē ex uino dulci datum uesice
laboranti subuenit citrinus quem nostra etate
a colore citrullū uocat frigidus & nouos gen
nerat humores. unde febres autumnales oriū
tur qđ diutius qđ oporteret in stomacho morē
tur. Huius semen tritum & potui datū febrī
citantes iuuat dum sitim extinguit. Anguis
us omnium nocēatissimus est. unde & recte ab
angue nomen accepit cuius uiz Columella his
carmibus explicat Liuidus at cucumis gra

uida qui nascitur aluo Hirtus : & ut coluber
nodoso gramine tecto. Ventre cubat flexo sem
per collecto in orbe; Noxios exacuit morbos
estatis inique. Duo illa superiora genera abla
ta cute erutoq; semine tessellatum concisa ex sale
oleo aceto comeduntur. Sunt qui ad reprimen
dam frigiditate; aromata concisis inspargant
Anguineum Hetrusci qui maxime pomis et
oleribus delectantur abrasa e cute lanugine
cu; sale tantum deuorant. Cucumeres Tiberi
us princeps adeo auide concupiuit ut nulla no
arte alieno etiã tẽpore eos quesierit. hos tene
ros etiam adhuc menstruosa mulier primo ta
ctu necat tanta est eius morbi uis.

DE CRIYSOMALIS.

Hrysomala illa ego esse crediderim : que
uirgilio aurea mala uocat: z si Theocri
a carmen unde Maro suũ trãstulit nõ iddẽ so
net: inter cotonea hoc quoq; a plinio numera
tur: Quod autem aureuz magis appellẽ q; hoc
haud satis scio: sunt qui hec inter persica cẽse
da putant. moti credo colore. Facit aute; sapor
& uis ne uerum id esse credam. Prima mensa
sumpta precipue Neapolitana que in precio
sunt cum aneso z passulis uel ex uino meraco
aut defecato melle: stomacho minõ nocẽt Post
cibum uero ad putrefactionem cito uergens
humores generat pituitos.

DE FICIS.

Ficus sola ex omnibus arboribus non flo

ret lacte fructum producit. Huius uaria sunt
 genera. Est ficus alba ex felicibus: contra nigra
 ex infelicibus arboribus Felices arbores pu-
 rantur esse quercus: esculus. ilex. suber. fagus.
 corylus. sorbus. pirus. malus. uitis. prunus. cor-
 no loto. ē z chia a loco coctona. a ciuitate Syrie
 nomen sumentia. A phricana prouincia dicta
 unde nomen accepit. Hanc ego illam esse arbi-
 tror cuius pomum Cato tertium punicum bel-
 lum querens in senatū anxius detulit: inter-
 rogansq; patres conscriptos z eos maxime qui
 Carthaginem uirtutis Romane materiam ne-
 quaq; delendam censebant. Quam diu inquit
 pomum hoc ex propria arbore demptum pu-
 tatis cum inter omnes recens esse constaret at
 qui tertium inquit ante diem scitote Cartha-
 gine decerptum esse tam prope nos habemus
 hostem. Statimq; sumptum est tertium punicū
 bellum: quo Carthago Romani Imperii quon-
 dam emula deleta est: Sunt item que ab inuen-
 toribus sumpserunt nomina ut liuiana Calphur-
 niana Pompeiana. Sunt pretereaserotine pre-
 coces bisserere duricorie q; tarde q; citius
 coquantur: q; bis in anno ficos producat q; co-
 rio duro obuoluantur. Est & Numidica & ma-
 risica & carica. Grossi unde grossuli secundum
 Macrobiū appellantur fici: que non matu-
 rescunt: Albinus enim de Bruto loquens gro-
 ssulos inquit ex melle edebat tamq; stultus Fi-
 e recentes cum ad caliditatem z humiditatem

tendant mature presertim non adeo nocent: licet omnes fructus malos generent humores Epilenticis enim sicce conferunt: puln onē pectus ac guttur catarro exasperatum leniunt opilationes epatis & splenis aperiunt. humores grossos e renibus & uesica eiciunt: corruptuz sanguinem ad cutez pellunt. Creber tamen eorum usus pediculos generat. Fici precoque perniciofa humiditate abundant & ob hanc rē desiccari nullo modo possunt. hunc eniz fructū biffere quasi. fecem nature sue efferunt: quo maxime delectatus est augustinus. Magno pompeius Mitridate deuicto in scrinio eius inuenit ipsius manuscriptam compositionem qua ille presumpta aduersus omnia ueneficia ī totum diem tutum se incolumemq; prestabat. in qua nux iuglans una fici due sicce potissimum: rute folia uiginti: salis granum: in unum contūduntur & deuorantur a ieiuno. Est & caprificus ex siluestri genere ficus: nunq; maturescens. Fici cum peciolis quantum fieri potest longis & illesis recentes in melle diu seruabuntur

LIBER SECVNDVS INCIPIT.

Vi de arbore scripsere arborē a frutice ita differre dixerunt: ut frutex ab herba: Est eniz frutex qui ad iustā arboris magnitudinem rona surgit & statura multis herbis persimilis: Sed non de

moritur neq; arescit ut herba perhennis ē in
 de fructuari dicimo nasci ex frutice. Fructus
 preterea quadriphariam diuisere: Accina di
 centes uua; grana edere grana sambuci: grana
 ebuli gna malipunici addit etia moru & qeqd
 his simile. Inter baccas uero fructo lauri oli
 ue corni loti qua faba Syriacam uocant myrthi
 lentisci similiuq; numerabant. inter nuces om
 ne quod foris, duro te tigitur cortice & intus
 habeat qd esui est. Postremo ea omnia uel ma
 la esse dicebant: que foris quod esui est habeat
 dura intus includant ob hanc distinctionem af
 firmant quida persicum inter mala numeradu
DE MALIS.

E malis igitur nunc dicendum est & max
 ime de his que ante cibū comedunt. Au
 strea z stiptica po epulas tucio assumūt sunt
 autē maloru genera plura de quibus suo loco
 dicitur. Dulcia z cito maturescētia qualia sūt
 orbiculata precocia melimella que omnia fere
 stomachum & aluum soluunt prima menia sūt
 comedenda. Dioscorides quod ad estiuua mala
 pertinet hoc sensit. Ea credidit pituitaz nutri
 re. fellis ardores excitare: inflammationes mo
 uere neruosis partibus minime cōuenire Ga
 lienus uero non omnia reicienda pronunciat:
 sed ea tantum que aut aquei saporis sunt aut
 asperi atq; acidi. Dulcia autem & matura qz
 hyeme custodita sua uiter fragrant inflammati
 one; tollunt stomacho nauseati succurrunt &

appetentiam inducūt. Mala autem frigida esse
& humida ex eo maxime deprehendit: q̄ succo
ex his expressus facilem transit in acorē. Hanc
obrem quidam censuere huiuscemodi fructus
bono stomacho ante mensam non nocere: cuz
uentrem humectent & precorda refrigerent
DE PIRIS.

Trorū naturam Dioscorides stipticaz tra-
didit & ideo contrita & apposita impetus
omnis incurrentiū humorū auertūt sanguinez
ex naribus & uulneribus fluentem sistūt. Ex
his quedam sunt dulcia: quedam austerā
acida. Dulcia cū sit aq̄tici & soluti saporis. cūq̄
inter frigidū & calidū consistant: utpote parua
illa & ocissima: que Plinius superba innuit ap-
pellati ante cibū danda sunt: hec nos uernacu-
la lingua moscatina ab odore uocamus. Dent̄
item alia sique sunt his similia. Stiptica uero
& acida quorū magna turba est secunde mense
reseruent̄ quia ante cibū sumpta astringūt. q̄d
ualitudini contrariū est. Annotatum est etiam
pira preter alia poma corpo nutrire. Piro cer-
te magna inest uis nec in fructu solū uerū etiā
in radicibus & foliis. Cū fungis ac boletis in co-
cta uenenū si quod inest tollūt: Decocta folia
uulneribus quibusdam medent̄: Semen autem
pirorū cū melle tritū ac ieiunis traditū dolo-
rem iecoris submouet. Condiunt̄ autem pira
totidem modis quod uue mala pruna persica.
cytonia. Poma item omnia percommode seruā.

tur: si pomaria in tabulatis posita fenestras ab austro ad septentrionem uergentes habuerit sub sterni stramentis ac paleis debent ne humore nimio qui ex contactu oritur fracescant.

DE VVA.

Vi uiam quasi uuidam ex habundantia humoris ethymologia notauere recte mihi fecisse uidentur. cum maximus inde perfluat humor: quod mustum primo mox defecatum uinum appellatur. Vuam ex arbore nasci non ausim dicere cum non plane sit arbor: eandem quoque fructicem dicere iniuria esset. Teneat igitur tamquam res preclara medium quoddam neque etiam ut quibusdam placet acinis patiantur ascribi ut grana edere & gna sambuci: his enim omnino dissimilis esset si uinaceis careret quod fieri per facile poterit: si columellam imitatus. Malleolum findes ita ne gemme ledantur: medullamque omnem erades: tuque de manu in se compositum colligabis ita tamen ne gemmas alliges in terram deinde stercoreataque depones & rigabis. Adulta uitis uuas tibi sine uinaceis prestabit. Vuarum genera multa sunt. Aminea a regione Aminei enim fuere ubi olim falernum. Appiana ab appio bu mastiba a similitudine matris bubule. Mareotis procox nomehana procia psithia lagea que & leporaria dici potest. Sunt et alia plura que enumerare longum esset. Vuarum matrescentium uehementiores uirge ideoque uinum ex his minus iocundum suauioris albe uinum uinum igitur fit inter omnes autores que sit ficos & musto

ne maturas ceteris fructibus qui crudi eduntur
minus insalubres esse & sumpta prima mensa
fere non nocere. Uua siquidem matura & que
decerpta diu aut saltem dies quatuor pepēde
rit & suauius & tucius editur obest enim refri
gerat neq; fastidium mouet. Recens autem de
uorata stomachum spiritum aluum inflatione
perturbat: capiti nocet letargum facit. Nō sūt
uinacea dum comeduntur dentibus cōterenda
quia & difficiliter coquuntur & deterius nutri
unt. In uino dulci ut fieri solet coudite uue ca
put tentant: pensilibus proxime habentur que
in palea seruentur sunt qui eas in aceruo uina
ceorum conseruent uerum cōmelle caput & sto
machum infestant. Sistunt tamē aluum ac san
guinē excreantibus utilissime sunt. Virides itē
hoc modo seruabis uuas de uite illesas accipi
es: & aquā fluuiale ad tercias decoques. que &
una cū uua in uisculum mittes bene gypsiatus
ne exalet. In locū frigidū ubi sol accessus habe
re nō possit uuis repones & quando uolueris
uirides inuenis ipas uero aquā si uoles pro hy
dro melle egroto dabis. In ollis suata ac esui sū
pta stomacho auaritate excitāt. Excitat & labru
sca quā greci ampel sagriā uocāt. cuius acina d
siccata ad medelā seruant. Passum optimū sic
fieri columella precipit uuā pcoq̄ bene matu
ram legere: acina acida aut uiciofa reicere que
bona sunt in tabulatum quoddam extendere
re uino p̄ inspergere. seruata usui multis in

in rebus esse consuevit. Passule uino locie z p
cipue que sine uinaceis sūt. ut Chorintie z Nar
nientes ante & post cibum sumpte stomacho
atq; epati opitulantur. Ex uua cōcocta in abeno
sapa fit: ex puro & expresso musto in defruta
rus uasis defrutum: mustum enim decoctuz de
frutum uocatur: unde & defrutare mustum co
queſ dicimus. Sapa tamen defruti uice nōnūq;
utimur in condiendis pomis ac pnis.

DE MALIS PVNICIS.

Vnt & mala quedam quibus & ante cibū
& in cibo maxime uero cuz assis z frictis
carnibus utimur. Ex his est malogranatuz qđ
& punicum uocatur. cuius multa sunt genera q̄
enumerare superuacaneum nunc esset. Suffi
ciat tantum de eoruz qualitatibus dicere Ma
lopunico uim stypticam inesse omnes fere me
dici una opinione consentiunt: . Quadr pha
riam tamen diuidi posse uidentur Dulcia enī
continere aliquid caloris natura ipsa arguit &
ante cibuz comedenda sunt quamq; inde inflā
matio quedam oritur quam greci
appellant. Acida stomacho accommodata sunt
& urinam mouent. pulmonē refrigerant. iecori
blandiuntur. Si mala ipsa acida nimium uidebū
tur emendari hac ratione poterunt. Stercore
suillo & humano urinaq; uetere radices ar
boris irrigabis dulciorem fructum inde postea
sumes. Vinolenta mediam quandam uim inter
illa superiora sibi uendicant. Acerba pigmēto

quod stomachū uocat magis apta q̄ esui sunt :
tunc oris uicia narium aurium oculorū sanāt
recte igitur tradiderunt qui negarūt punico
malo corpora nostra nutrirī : cum eorum usus
medicīne magis q̄ cibo cōueniat. Qui ualidi sto
machi sunt ea tutio antecibum sument: q̄ qui
imbecillis Calores enim reprimūt edendi de
siderium instaurāt. Post cibuz precipue uero
Acida uapores ad caput ascendentes suppri
munt: nimium calorem extinguunt : z fere ean
dem uim habent q̄ coctonea ipsa pressa manibz
aut preloium quo in multis edulis utimur
reddunt. Postremo uero testa eiusdez mali sic
ca & in puluerem redacta multis incommodis
medetur utpote aluo solutis si trita ex mero
potui detur. Sanat z uulnera in genitalibz ob
calore nata. ut mala punica diu fuerūt in aquā
feruentem merge & statim leua ac suspende .
DE COCTONEIS.

Coctonea dici cum de malis loquimur &
non coctona Varronis ac Plinii auctorita
te manifestum est qui coctona inter ficos cōme
morāt. Omitto eoz opinionē qui ea cydonia a
cydone ciuitate crete appellauere : unō z cy
donia spicula sūt dca Coctonea ergo siue cydo
nia uel cytonia sunt uocāda cruda & matura
dysentericis colericis ac sanguinem excreātibz
cōmode dāt : aluo solutis nō itē psunt decocta
q̄ amittāt cōstringētē illā uim succi Infusa p̄
terea ex uino ul' aceto stomachi dolore & inte

minorū fluore uexatis oportunissime cōferunt
 fallūt languentū desideria. q̄ & specie & gustu z
 odore cuiuslibz uini ueteris similitudinē rep̄
 sentāt. Seruare diu mala cotonea recētia hoc
 mō possunt. Eligant sine uicio cū ramū z foli
 is cōdita in uas ac melle z defruto suffusa di
 utius uirida durabūt. Cōdiri etiā matura hoc
 mō possunt depilata ac in frustra cōcisa nucle
 isq; e medio sublatis in aquā celestē ponuntur
 ubi tādū mutata tamen aqua relinq; debēt do
 nec supcitatē illā amiserint: eluceātq; tāq; cor
 nea. Elixent̄ deinde z semicocta ex haeno abla
 ta in lintheū albū & mūdū sup tabula extēdant̄
 donec aqua exsicceatur. In cacabū deinde cu
 melle posita tādū ebuliāt quousq; omnino co
 quant̄. Cocta rursuz lintheo extendes: & fere
 sicca ad umbrā nō in sole: in ollā repones: sup
 infundesq; mel bñ defecatū & tepidū. Hoc mō
 fere condiunt̄ cucurbite citra mala medica q̄
 uulgo narantia uocam̄: pira poma qbus nōnul
 li aromata inspargi uoluerūt: ut cariophilū cy
 namū gyngiber trita & cribrata. Malopepo
 num coste unde conditura fieri solet in aceto
 macerātur dies quatuor postea uero q̄i lintheo
 aliquam diu resederint mutato aceto iterum
 cocte ac rursum in lintheum extense donec re
 frixerint in ollam reponūtur superfusq; mel
 le optime seruantur. Hec in prima mensa uari
 is temporibus commedi solent. Hyeme citrū z
 narantiuz: estate cucurbita pepones cotonea

Sed coteneoruz hec uis est: ut ante cibum assumpta aluum astringat & concoctionem & lubricitatem uentris tollant nisi bipharium diuisa nucleisq; exhaustis superinfuso saccharo coquantur. Tunc enim desiderium edendi inducunt & sumpta caput ab ebrietate defendunt. Post cibum uero stomachum sigillant concoctionem adiuuant & aluum mouent: si auidius desumpta fuerint.

DE CITRO.

Itrum uel citreum Cloantius & malum persicum a prouincia uocauit. At Virgilius Homeruz imitatus longa periphrafi citrum circumscripsit. Felicis mali quo non prestantis ullum pocula si quando seue infecere nouerce. Miscueruntq; herbas & non innoxia uerba. Nemo enim dubitat hoc de citro dictum cuius uaria habent genera. Alia. n. sunt que silua confinis mauritanie producit. Alia que in Italia et media nascuntur. Omnium tamen magnitudine potius quam genere differentium eadem fere uis est. Odoratissima enim sunt: & uestibus interiecta tineas necant unde & odorata uestis citrosa a neuio uocatur. Generantur autem in perside omni tempore: Alia enim precarpuntur: alia interim maturescunt. Putantur etiam in uenenis contraria. q; trita cum uino purgatione uirium suarum bibentes seruant. Non tamen una eademque uirtus in omnibus citri partibus est. Putamina enim calida sunt & quod intus est semiacidum

ac per hoc suppticam uim habere manifestu n
 est. Assis & calidis ob onus adhibentur omni
 tempore estate tamen precipue q̄ bilem rep̄
 munt. sitim extinguunt. & desiderium edendi in
 ducunt. multis egritudinibus citrea uis mede
 tur nam & pregnantēs mulieres a nausea uen
 dicat & tritum in portione uini datum liem ac
 querelis iecoris. medetur Sunt qui citrum tel
 felatim concisum ex sale oleo aceto comedāt
 De malis citreis uel medicis que uulgo narā
 tia uocamus eadem fere dici possunt. Verum
 quia quedam dulcia quedam acida sunt uescen
 di ratio ex superioribus preceptis repetatur.
 Dulcia antecibum quouis tempore sumpta
 stomacho conueniunt necnon acida si saccharo
 fuerint remolita: quod sit sublato corio de tra
 ctisq; membranulis.

DE PALMIS.

Alma multis in locis nascitur ut hodie ī
 Italia in maritimis Hispaine loci aphri
 ca licet cernere. sabulosa ac nitrosa terra gaudz
 unde ī iudea per commode nascitur: fructūq;
 uberiorem & suauorem reddit: cui a forma
 oblonga & in medio dorsi quendam quasi nodū
 assumere dactili nomen impositum arbitror:
 q̄ digito sit persimilis in aluo media fissura est
 quā nōnulli umbilicū appellant. inde spargi ra
 dicem cū plantāt asserūt: s. ne mare qui haud
 longe plātari debet infecūda habetur unde ex
 cisō mare statim sterilefcunt. Nascuntur autez

palmarū fructus non inter frondes s̄ inter sur-
gentes ramos. Palme uis calida est & humida
melior alba: q̄ aut. niḡ aut rubens depilande
membranule sunt que carnez ab ossē diuidūt
deuorate enīz grauiorem cōctionē faciūt ossa
item auferenda. ne Alexandri milites qui au-
dius uirides palmas comedētes strangulati sūt
imitemur. Dulciores. n. ante cibū sumpti z si fa-
cilius concoquūtur z aluū mouēt spleni tamen
dentibz atq; epati aduersant. Palma ut ait Gel-
lius tante generositatis est ut ponderi nō ce-
dat. sed sursum uorsum nitit̄: & ob eā rē uicto-
rie signū habetur qm̄ huiusce nature est ut ur-
gentibus opprimentibusue non cedat.

DE MESPILLO.

Non fuit mespilis in Italia Catois euo. ra-
dices hec arbor p̄funde & late agere di-
cit̄. hāc ob rez fere inextirpabilis habetur. Gal-
lica mespila ceteris prestantiora sunt quoz se-
men austerū quidē ac folia p̄rietate nō carent
Ante cibum sumpta mespila uehementē disso-
lutuz stomachū astringunt fluxus alui immodi-
cos fortissime reprimunt ob frigiditatē & sicci-
tatē. Dētiū doloribz medent̄. Folia quoq; eis
& cortex itemq; radices tunse & imposite fer-
uori ac tumori subuenit: sicca & trita cū melle
ad cicatricem uulnus adducunt. Eorum succo
cum uino hausto ueneficis potiōibus spūgnat

DE SORBIS.

Orbis t̄plex differentia inest. Alia enim

ut mala rotunda sunt: alia turbinatiora ut pira
 alia ouorum figuram optinent. Laudantur a medicis
 sorba medicamentoꝝ potius quam cibi gratia. et
 tu alba adhuc et semicruda stomachum pregra
 uant ita immatura fastidium pellunt. uulnera in
 neis innata delinunt. Aqua uero in qua decoc
 ta sunt sorba potui data uini austeri fere cum
 sapore naturam imitent. Sorba sole macerata ac
 sapa edita ut cotonea et pira secundum catonem diu
 durant.

DE CORNIS.

Orna que Virgilius lapidosa uocat quod fo
 ris parum carnis et intus plurimum ossis ha
 beant inter acina numerata sumpta in cibum parum
 alunt tarde concoquuntur et aluum astringunt.

DE PERSICO:

Persica tota asia nascuntur maxime uero in
 perside unde ad nos translata nomen habent
 fero id quidem factum est et cum difficultate
 Verum postea ubique fere sponte proueniunt
 Fabulas mihi narrare uidentur: qui scribunt
 uenenata cum cruciatu apud persas gingni et
 ob eam rem a Cyro inde ad egyptios translata
 ut quos armis uincere non poterat ueneno sal
 tem necaret. Confiungunt iteque quores uerisi
 milior uidentur egypto sole et celo deinde mitigata
 fuisse. hanc autem opinionem innuit columella his car
 minibus Et pomis que barbaris miserat est ut
 fama patris armata ueneis. at nunc expositi pro
 discrimine leti. ambrosios prebet succos oblita nocendi

Addidit tamen ut fama est ne omnino rē fabu-
losam pro hystoria credidisse uideret. Gallica
& Aſitica perſica que nationū cognomina ha-
bent autumno matureſcunt eſtate preco cia ha-
bent Dyrachina in precio ante alia ſunt. Recē-
tia ſeruari hac ratione poterūt. Optima eli-
gito & mitte in muriā poſtera die exime & pur-
gabis diligenter ac collocabis in uas fundēs ſa-
lem acetū ſatureiā. Perſicoy cibus ppter humi-
ditatē & frigiditatē ſtomacho inutilis habetur
cito enī maceſcit atq; i phlegmaticos uertitur
humores. Eoy uſus q̄ negant medici membra
nutriri ad ephimeras iter facit matura tñ ante
cibum ſumpta appetentiam inducunt: urinā mo-
uent aluum lubricant ſetori oris medent̄ ſicca
poſt cibum manducata & ſi nihil nutriunt ſto-
machi tamen ſigilla habentur: & aſtringūt Sūt
qui dicant ſtatim poſt perſica ante cibum ſūpta
uinū optimum bibendum eſſe ne continuo pu-
treſiant. non improbatur etiam eorum opinio:
qui aſſerunt poſt cibum comedenda peri-
ca teſſelatum concifa & i optimo mero remoli-
ta: q̄ os ſtomachi & ſuperiora orificia refrige-
rant: Hoc autem fieri debet ubi ex aſſis cena p̄-
ceſſit. Folia perſici trita & impoſita uentri lū-
bricos aut expellunt aut perimunt. Eadez ſic-
ca & in puluerem tunſa recentes plagas crue-
torum uulnerum claudunt. Nucleus perſicoy
cum oleo tritus capitis dolori medetur.

DE OLEO. ✕

Xigeret nunc mensarum ordo: ut de cōfi-
 ciendis ac coquendis pulmentis ratō pre-
 beretur. Verum cum omnia fere obsonia mixta
 sint de quibusdam simplicibus ad hanc re; per-
 tinentibus prius dicendum est ac primum de
 olea atq; oleo. Olearum genera sunt plura. Cō-
 ditiva pūsia radius orchites. que de oliuita-
 te optime conditur ut ait Varro salētina teri-
 nutia conditiua grandior est & esui optima ut
 nunc Bononiensis & picentina acerbi scindit̃
 utrumq; gladiolo & infrigida aqua tam diu ma-
 cerat̃ donec amaritudo cū pignitudine euanue-
 rit. Inferiem deinde ac in ligneū uas reposita
 supfusa aqua cū sale & feniculis decocta ad tē-
 pus seruitur. Comeditur cum piscibus & car-
 nibus assis. ut uel fastidium leuet uel deside-
 rium inducat. Difficilis coctionis est ac parua
 alimētū: humores generat crassos & glutinosos
 Sumpta ex tertia mensa exalationes ad caput
 reprimat. De reliquis cōmodius fiet oleum tra-
 peto ut a quibusdam solet uel mola quod utili-
 us: ē uel sole i quod difficilis. In fiscis reponitur
 oliua prelisq; subicitur exprimiturq; tam diu
 donec sample aride nil amplius prelat̃ id olei
 quod primū exit. si non ex fracescentibus oleis
 & nimium maturis ac concalesfactis fuerit: sua-
 uis esui est Hoc Plinius omphacinum uocat
 enim uuam immatura; gre-
 ci appellant quod genus olei ad frigiditatem &
 siccitate; tendit. Seruare oliuas uirides ut quo

uis tempore oleū facias hoc modo poteris. Oli-
uas de arbore sublatas in mel demerges a ufe
resq; tales quouis tēpore quasi mox de arbore
redemptas: De quibus si uoles oleū uiride fa-
cies. At quod ex maturis exprimitur & si pin-
guius ac grauioris odoris est tamē utilis omni
phacino ppter temperatas qualitates habetur
Ad caliditatē & humiditatē enim tendit. Ven-
dicari tñ a nimia pīguedie oleū sale illitū pōt
ḡtiusq; fiet subtracta e sūdo doli amurca. Oēs
enim feces olei & uini ad fundum tendunt ut
mellis ad summum: unde & oleum melius in
summo quia exalationes amat uinum in medi-
o: mel in fundo est pcul omni fece. Olei uis
est corpus tepefacere qua re cognita Hanibal
in Romanos ducturus acies ad Trebiam frigi-
da hyeme corpora militum ad lenitatem & ro-
bur inunxit z uicit. Contra algores oleuz mi-
rifice iuuat. Potum ieiuno stomacho aut lum-
bricos interficit aut euentre pellit. preterea
uero contra uenenū pro antidoto habetur. Ex
aqua enim calida potuz uenena fugat. Sunt et
alia plura genera fictici olei que consulto pre-
termittuntur quia nihil ad rē nostrā faciunt.

DE MELLE.

Agnā apibus cura ac sollicitudo coficien-
di mellis ac cere inest: maior conseruandi: unde
Miro recte eas parcas appellat. Non enim li-
guriunt ut musce. Castissime preterea habentur:
inquinatis enim locis aut qui male oleant

nulla apum affidet. Tam q̄ olet unguenta qui
 uinolentia z recenti ocubitu fetet q̄q̄ aleū z re
 dolētia sapit pungitur & ab aluearibō. q̄ ab al
 uo secundū Varronē sunt dicta facto anguine
 fugati. Legē habēt ad similitudinem optimi
 p̄ncipis ad q̄ oīa deferūtur Hoc p̄cedēte aut ō
 lato se nequit uolare de loco ad locū p̄ficiscūt
 Castra hoc est aluearia ponūt. Apibus natura
 le pabulū ē rosa. serpillū. apiastrū. papauer. faba
 lens. pisū. ocimū. cytiso. Ex his enim rorem ma
 tutinū unde mel & florem unde cera conficitur
 colligunt Optimū tamē mellificium ē quod ex
 thymo fit & ob hanc rem Siculum mel & atti
 cum palmam fert propter thymi abundantiaz
 & suauitatem De melle pontico et Hispano
 in quo ueneni uim inesse quidam autores scri
 bunt non attinet dicere id enim querimus
 quod ad uoluptatem facit. Mel solum est qđ
 in summo fecem expuit. hoc quo grauius eo
 melius est. Mel contra ac uinū laudatur hoc
 quod uetus & humectum: illud quod recēs &
 calidū in pretio ē. Decoctū crudo melius habet
 neq; enī adeo inflat aut p̄cordiorū dolores ac
 bilem auget. Estiuū autumnali melius ē. Corpo
 ribus frigidis z humidis ouenit. Multis e gri
 tudinibus medetur corpora putrescere nō si
 nit in cōditura malorū cucurbitay citroy z nu
 cum optimum habetur Oris desideris ac ī ml
 tis obsonis facit satis ex hoc oxymel & ydro
 mel quē eandē uel aquā mulsam licet appellā

conficitur q̄ tussientibus p̄comodetur. Mul-
sus ego fieri etiam ex uino z melle teste Plinio
credideris. **DESACCHARO.**

Accharū nō fert Arabia solū z India sed
Creta & Sicilia q̄d Plinius mel ex arun-
dinibus collectū uocat fragile id quidē dū teri-
tur aut subicitur dētibus hoc certe quāto cādidi-
us tāto melio. q̄d p̄fecto ex lōga depuratōe fieri
cōsuevit unō z p̄babilius ter aut eo amplius
incoctū dicimō. Calida ē eius uis z humida hīc
fit ut bñ nutriat: stomacho p̄sit: eius exaspera-
tiones si que insunt leniat in bilosis tñ facile ī
dominātē humorē ouertitur Hoc ut arbitror
ueteres ad medicine usuz tātūmodo utebātur
Et ob hanc rē nulla ī obsonis eorū de saccha-
ro sit mentio. Caruere illi q̄dem magna uolup-
tate: cum nihil ex his que esui dantur tā insi-
pidū sit q̄d saccharū nōn odiat Hīc natū ē illud
crebra usurpatōe p̄uerbiū. Nulluz genus edu-
lii addito saccharo insipidius reddi. Liquefacto
hoc Amigdalas r̄molitas aqua z mūdās: nucle-
os pineos auellanas coriādrūz anesuz cinnama-
atq̄ alia plura imbellaria redigimus transit tū
saccharū fere in eorū qualitates quibus in coa-
fectione adheferit. **DE LACTE.**

Ac ego deriuatū puto p̄
mū q̄d ex fetis animātibus m̄get̄ colosiz
appellatur. id autem ideo abicitur quia lacten-
tibus nocet. Sūt qui uim lactis tēperatā putent
q̄ ad frigiditatē z humiditatē parumper decli-

uet z ob hęc rē lac bñ nutre mltū sāguinis ge-
nerare cū sanguis sit ex uberibus z māmīs exp-
ssus: cerebrū fouere. stomacho z pulmōni pdes-
se: geniturā augere int̄ om̄s medicos 9stat. nō
idē tñ ex omnib; animalib; mulgetur lac. Omit-
to muliebre quo in medicina tm̄ utimur. Ta-
lem ppe uī lac habet: qualē animal unde mulge-
tur. Optimū caprinū habetur q̄ stomachū ad-
iuuet epatis opilatōes tollat. aliuū lubricet in
secūdo loco erit ouillū in t̄cio bubulū. Melio-
uere q̄ estate: rursū estate q̄ autumno aut hye-
me stomacho ieiuno ut exit ab uberē uī tepidū
bibēdū ē. z tam diu a reliquo cibo abstinendū
donec in stomacho resederit. Coagulatū ac pri-
ma mensa haustum uere & estate minus noc-
nam post cibū suptū (ut fere solemus) aut statī
putrescit: aut secū alterū cibū incoctū ad ima-
trahit. Quiescēdū ē itē postq̄ desumptū ē ne ī
stomacho qđ ex agitātōe sit coacescat. Ebibitū
aut cū saccharo aut cū melle a putrescētia pro-
hibet. Repurgato z ieiuno stomacho bibēdū di-
xi: q̄ in eos humores quos p̄ncipes ī cibi rece-
ptaculo deprehēderit facile ouerti solet. A ni-
mio lactis usu cauēdū tñ est. Nā z aciē oculorū
ebetiorē reddit: z calculos in uesica & renib; ge-
nerat. Sero capno qđ ex lacte sublato caseo fit
p̄ medicina utimur q̄ epas z sanguinē refrige-
rat q̄ phar matis uīā ad purgādū corpō faciat.

DE CASEO.

Si caseo in tertia mensa uescimur tamē

hoc loco eius uis explicanda fuit. cū ex lacte de
quo nunc dictū ē fiat. In multis z edulis cōfi
ciendis hoc crebro coqui utant. Coagulatū lac
nō multo coagulo ne caseo (ut ferē semp otigit)
acore accipiat manu factoris: z q̄de; nō macilen
ta z calida s̄ sub pingui & temperata in pillam
redactū ex abeno ī formas ul' calathos uel fisce
llos reponat exp̄maturq; tā diu donec ferū pe
nitus exierit. Salitus caseo ī locū fumo aliquan
tulū obnoxū r̄ponat: ubi salē ceperit & etatis
aliquā adeptus erit. esui non incōgrue dabit. Ca
seo dignitas a locis z pecorib; accessit. ut de la
cte dictū ē. Duo sunt hodie casei genera in Ita
lia q̄ d̄ p̄ncipatu cōtendūt. ut marceolinus ita
enī betrusci uocāt: q̄ mense Marcio factus sit
in betruria. Et parmensis in Cisalpinis q̄ eun
dē Maialem a mēse maio licet appellare. Qua
litas casei ex etate dephendit. Recēs algidus ē
z humectus: salitus & durus calidus z siccus. Re
cēs caseus bñ ac multū nutrit: calorem stoma
chi rep̄mit: sanguinē excreantes adiuuat. phleg
maticis omnino nocet. Vetus difficile concoq
tur: parū nutrit stomacho ac uētri aduersatur
bilem facit: podagrā dolorē latey: harenulas z
calculos generat. Sumptū post cibū quātūuis
parum cū os stomachi sigillet & fastidiū pingui
um eduliorū tollere: z cōctōi ac capiti p̄desse.
aiunt. **DE RECOCTA.**

Vblato ex abeno caseo sey. tā diu lento
igne concalefaciuius donec ad summū id

pinguedinis natauerit. quod reliquuz casei fuit
recoctā id rustici uocāt q̄ ex lacte secūdo conca
lefacto colligat̄ candida ē nec gustui insuauis.
Insalubrior recētī ac medie etatis caseo habet̄
Melior tñ habet̄ uetere z nīmūsalito. Coctā
siue eādē recoctā libz appellat̄ m̄tis pulm̄tari
erbacis p̄cipue coq̄ admiscēt: **DE BUTIRO**

Vtū ex lacte hoc mō fit. emulctū lac ex
multralibz in uas eneū qđ ab imo coarta
tū sursū uorsū ī latitudinē cāpane surgit diligē
ter p̄colat̄ Ex quiete z humiditate nocturna
ī sup̄ficie piguitudo lactis natat: Hāc rustici p̄
nuz uocāt. quā leuit̄ cocleare satis magno ī uas
oblōgū inx̄gūt rutabuloq̄ tā diu miscēt donec
ī massaz redegerit: qua ablata z ī feris repoi
ta ad tēp̄: adipis aut olei uice ī q̄busdā obsoni
is utūt̄. fere oēs q̄ septētrionalē & occidētalez
plagā incolūt: q̄ oleo indigeāt quo calide & tē
perate regiones abundare cōsueuerūt. Butirū
calidū ē & humidū. corpora admodū nutrit &
obesat. Eius tñ frequētī usu & stomachus ledi
tur & fomenta phlegmaticē egritudine p̄ epa
ratur. Datū in cibū cū mundis amigdalīs & sac
charo pituitā digerit & tussim frigidam & sic
cā tollit illitū uulneribz ex uenenosis animali
bus: potumq̄ antidoti z tyriace uices prestat
DE OVO.

Vum quod greci dicunt multi
plex est. Et ex uolatilibz fere omnibz naf
cit̄ Que oua pariāt esui accōmodata sūt anleŕs

anates. pauones. strucii. galline: sed gallinarum
meliora ac salubriora sūt. maxime si ex gallo cō
ceperit. Que uero aut ex uento zephuro: ut qui
dam uolunt aut ex ppria libidine concepta: ea
minus sapiunt. ac feture omnino inutilia sunt
Quoy uis temperata est: & ob hanc rem bene
ac multum nutrire medici asserunt: Ouum bi
phariam diuiditur in alborem & uitellum. Al
bor ad frigiditatem. uitellum ad caliditatē ten
dit. Albore in purgandis uulneribus. in cōstrin
gendis que laxa sunt: in condituris quorundam
eduliorum ac bellariorum utimur. At uitella
maxime hō recētia. z q̄ ex gallina. perdice. pha
siano sumuntur. non nemiū incocta. sorbilia enī
debēt esse oua cor fouēt ac mēbra nutunt. In
sāguinē enī puy z q̄ cor a deat ouertunt. Qua
re q̄ inanitate laborāt hoc cibo repurgato prio
stomacho. q̄ facillime in alios humores cōuer
tur crebro i p̄ma mēsa utātur. Medet̄ z hic ci
bus tussi exaspatis arteris uoq̄ raucedini z sāg
uinem excreatib. Oua ex aceto decocta cū ma
gis tempata sint sūpticaq̄ fiāt: uentrē cōstri
gūt ardore urine renū ulcera ac uelice mirifi
ce tollūt. Atq̄ m̄to maḡsi nup̄ nata ac cyuda
excusso albāto d̄gluciēs. sapidiora eo maḡ sūt
oua q̄ ex gallinis p̄guib. z nō macilētis ex d̄pa
stis triticū ordeū millū p̄anicū q̄ herbas sūt
nata. h̄eme oua paleis estate surfurib. p̄cōmo
de seruant̄. Que i aceto macerata sūt ut ait pl
nius facile illesa per ānulos trāsmittunt̄. Dura

Celsus affirmat ualentissime materie esse. z ob
hanc rez tarde concoqui. Quibus in edulis co
qui ouis utantur suo loco postea dicetur.

DE SVCCIDIA.

Villa caro adeo humida est: ut seruari nō
nisi multo sale possit. Animal hoc edacissi
mum est: hanc ob rez sanguine multū ac calore
habundat. Viginosa loca ubi uoluerit liben
ter incolit ad reprimendū calorez quo maxime
lupoz dentes exagitantur dum suillā carnē se
miuua lacerant. Ad flumia igitur tale animal
deferunt quo feruor ille extinguatur. A nul
lo brutoz pinguitudine superatur. Affirmat
Varro se in archadia uidisse suem que pre pin
guitudine. nō modo surgere non possēt. sed ne
a mouere quidez foricē qui in exesa eius car
na nidum fecisset ac mures peperiss. Sus ubi
anneala est quatuor mensibus uentrem fert: bi
nis nutritur. Porcelli adhuc lactantes nefren
des dicuntur ab eo quod nondū fabā frendere
possunt id ē frāgere. Ad annū ubi uenerit por
cus saliture nō incongruit. pridie q̄ occidatur
potione prohibere oportet: quo sit eius caro
siccior. deinde diligenter salire ne fracescat z ni
etum sapiat. ne ue tina de uerminibus ledatur
Duz saluram facis in fundo doli aut serie sa
lē sternito frustra deide ponito: cutis dorsū spe
ctet. Tā diu caro ī doli remaneat qđ salē cōce
perit. In carnario deinde quo fumo penetret
suspendatur hinc fumes laridū pro tempore

hinc pernam hinc petasoné: hinc fumen: hinc
glandium quare non immerito rustici saluram
succidiā uocitarūt. quod inde ad esum succidi
multa possunt ut ex oreo fit q̄ eundē secundā
succidiā rustici appellauere. Colligunt itē mul
ta ad pulm̄taria ex porco nuper ceso ut adeps
Caro suilla tā recens q̄ salita & si gustū titillat
pniciosa tam̄ omnino ē ac mali succi ut ait celsus
DE LIQVAMINE.

Iquamen ex adipe porci atq; anserū hoc
modo fit: concisum minutū ad carbones ig
nitos in cacabum pones: ne si ad flāmam suspen
deris fumū concipiat. tantūq; salis indes: quā
tum satis esse putabis. Liquefactū anteq̄ re
frixit. in ollā repositoriā collabis: reponesq; ad
usum ut ubi uoles eo uti tibi liceat: Fit item
liquamē ex anserina z gallinaea adipe.

DE OMENTO.

Mentum adipē illū annuit eē celsus qui
intestinis adheret. Testiculi inquit simile
quiddam medullis habēt: carent sanguine & om
in sensu. tunice eorū sensū p̄ se ferūt. Eo de uol
uuntur plerūq; aut omētū aut intestinū. Hoc
genus morbi greci uocāt apud nos
indecorez s̄ omune his byrine nomē est. Affert
dolorē z secroto & inguīb; & abdomini. F uere
item q̄ dicerent omētū esse pingue durū Ma
crobius uero omentū cartilagini p̄ simile esse
dicit. quod qdē impositū ossi cruciatum dum
sectionem importat sentit. Quod cerebrū in

quit tactu suo hominē torquet ul' frequēter u
terunt nō suo sensu s' uestitus sui id ē omenti
hunc portat dolorē ex hoc fit genus pulmentū
quod omentum uocatur.

DE AB DOMINE.

Abdomen qđ grec uo
cāt uētris psilla q̄ ab umbilico ad iugina
int' cartilaginē z pellē ducit. pingue id qđez
ē Satyro teste mōtani quoq; uēt adest abdomi
ne tardus. Celsi v̄ba hec sūt Int' dū enī ul' ictu
aliquo ul' retēto diutis spiritu ul' sub gū fesse
interior abdominis mēbrana superiore cute ite
gra prumpit erit igit' obdome ex quo sumē fit
quod idē uulua appellat' nec obstat id etiā tur
gētibi porce papillis fieri cū circa abdomē mā
me sunt De Lucanicis & reliquis pulpamētis
que ex nulla carne fiunt suo loco dicetur.

DE ACETO.

Cetū ex uino fit si uas fueit uacuū z n̄ clau
sū Aer enī ex uacuo elicit potētā eiō. nā cū ui
nū semia caloris ī se hēat ac uapidū fiat trāsit
ī uiciū qđ acetū dicit' a dō frigidū: ut ante oēs
humores flāmā extīgat. & qđ mirū uideri pōt
saxa q̄ ignis nō ī roxit insulū statī rūpit qđ Ha
nibal ad taurinos saltus in difficili Alpium trā
situ fecisse legitur. Varie sunt autorum sen
tentie de aceti qualitate. Ex calidis enī et acu
tis partibus quidam acetum cōstare dicunt qđ
ex intensa ipsius siccitate dephendit'. qđā ue
ro plo frigiditatis ī se q̄ caloris habet ac rōe cō

firmant q̄ bilem q̄ sanguinem reprimunt q̄d̄q̄
etiam pituitam uehementi acore incidit Ace
tariam uim ex hoc deprehendimus : q̄ rebus
frigidis mediocriter additum frigidiores eas red
dit: si calidis calidiores: Penetrando enim quod
eius maxime proprium est. qualitates in rebus
ut dixi auget. Acetum & si melancholicis li
ppientibus ac dolore articulorum laboranti
bus. paralyticis spasmaticis propter uiam q̄
malis humoribus ad neruos & iuncturas fa
cit: obest plurimum: moderate tamen sumptū
stomacho prodest eius ardores compescendo ac
desiderium edendi instaurando: hinc fit ut in ci
bis prime mensis eo plurimum utantur. Potus
ac superinfusum morsui uenenatorum animalium
mirifice adiuuat. Pestilenti anno hoc uti in
obsonis ac odoratorum uice id pulvis ac na
ribus admouere domiciliaq̄ humectare iube
mur. Tollitur acetum frigiditas & uis nimia si cum
passulis decoctum fuerit. Liberatum acerrimo
podagre dolore. M. Agrippam supremis suis
annis ferunt deuersis in acetum calidum pedi
bus. Ex aceto & melle oxymel fit ut alia mul
ta.

DE ACORE.

Uod acretam uulgo dicunt & omphacium
Plini & acorez Macrobi auctoritate di
xerim enim ut dixi uiam adhuc acerba
significat. Quare igitur magis appellem oleum
ex bacca immatura omphacium q̄ acretam que

ab omphace fit non satis uideo. Acorem uero
ita Macrobius exprimit. Acetum acerbius
acore est: cuius uim acresta uehementiorez ef-
se constat: que temperatius compescat stoma-
chi ardores nec ita corpus emaciat & dissoluat
ut acetum solet. Acor residenti stomacho & es-
tuanti ac sitibuudo epati mire prodest si cru-
dum superis: coctus enim minus prodest: Hoc
& contra uenena & in condiendis obsonis com-
mode & salubriter utimur.

LIBER TERCIVS INCIPIIT.

Vces fas eē q̄ foris duro tegunt cor-
tice: intus habēt quod esui est: satis
cum de pomis loqueremur diximo
de generibus earum nunc dicendum
uidetur: ac primū de iuglande: que a uel iuan-
do & glande dicta est: uel q̄ sit iouis glans quaz
eandem greci basilicam uocant. Habet enim hoc
genus arboris nucas que sunt suauiore sapore
q̄ glans est. Vnde per exochen nucas tantum
epiteco adiecto pronunciamus. Affirmat Plī-
nius grecos nucas iuglandes a grauedine capi-
tis uocitasse. At enim arborum ipsarum folia
rumq̄ uirus in cerebrum penetrare sed ad ci-
bos nuclei faciunt. Sunt autem recentes tussie
tibus inimica. Edem presumpse cum ruta fico
& sale contra uenena & pestilentem aerē Mi-
tridatis auctoritate mirifice iuuant. Valēt itē

nuclei a ieiuno p̄sumpti extra rabiosi canis morsum Putamē nucis cōbustū tritūq; ac ex oleo uel uino capiti infantis illitū alopetiam tollit & capillū nutrit musce ut ait Columella ab auribus canū arcent: si aures amaris nucū cortibus illite fuerint. Ex nucleis multa edulia fiunt precipue uero aleatū quo una cū annosis ac pinguibus carnibus ad tollendū fastidium et ad exercitandum desiderū uiscimur. Ad hoc condendū desudat. F. noster rusticellus adeo est aliatu cupidus.

DE AMIGDALIS.

Migdalu n̄ pro fructu uariare genus ipe-ri nam & femneū z neutz legit: neutruz ego analogia motus pronūciaueri amigdalus q̄ greca nux z longa a nostris appellat̄ circa kal februaris feri debet quia p̄ma gemascit. Eius fructus quod amigdalū uocatur quia primus ē auide nimū a plerisq; cum folliculo deuorat. Hinc crebri dolores capitis ac grauedines oriuntur. Sicca uero contra ebrietatē ualent: si ante uinū quinq; sumatur. Ex his inflamatio-nes oriri illo argumento deprehendit̄ q̄ uulpes deuoratis amigdalis moriunt̄: nisi aquam in p̄mo habuerint. Oleū in quo decocta sūt infusū capiti caducos z lit̄gicos excitat. Ulceri- bus inueteratis ac caninis morsibus trita cū me- lle subueniūt. Renū dolores ex aqua pota ex-tingūt admixto modico passo qđ solet potiōis amaritudinē lenire. Amara enī medicine magi

139
q̄ esui sūt accōmodata. Dulcioribz z ofectis et
seorsū in secunda & tercia mensa uescimur .
DE AVELLANA.

Vcē auellanā seu p̄nestinā quā greci pon
ticā uocāt ex corylo nasci manifestū ē. hec
in cibo sūpta ob eius caliditatē omixtam siccit
tati capiti dolorē iniciūt inflatōe stomachū ex
agitāt: corpo tñ maxime nutunt. Toste distilla
tōibz mitigādis uilissie sūt tte ac ex aqua mīsa
pote eq̄ uetustissime tussis molestiā cedant ex
axungia uel adipe contrite & alopecus uilite ca
pillorum damna restituūt :

DE NUCIBVS PINEIS.

X nucibz pineis que resinā habēt diffrac
tis pinei nuclei eiciūt: q̄ in cibū sūpti hu
mores optios gignūt: siti cedāt: stomachi discra
siā tollūt urinā purgāt. Nuclei cū uuis passis
freq̄tius sūpti uenerē etiā iacētē excitare credū
tur: eādē uī habēt z cū saccharo cōditi. His cre
bro nobiliores ac diuites tpe ieiunii ī p̄ma z ul
tima mēsa uescūt. Liquat saccharz cui pinei ī
uoluti cū trulla ī pastilli formā r̄digunt. hi sad
duntur bractee auree ad magnificentiā credo
z uoluptatem. **DE CASTANEIS:**

Astanea que & heracleotica uocatur int̄
nucis uirgilius numerat uno carmine Ca
staneasq; nucas mea quas amarillis amabas. Ge
nerat & hec ex omnibz que esui dant̄ robur in
mēbris z uim sed difficillime coquunt̄ maie
no a phlegmaticis n̄ cū saccharo z melle fuerit

in cibuz sumpte. Flixē vō z adhuc calide mane
ante cibum cum melle date tussientibus pro
sunt. Torentur item ad flammā in patella p
forata: sed nec eius suauitatis iunc nec nutrim
ti: cuius habentur sub carbonibus lento igne
decocte. has suauius edemus cum caseo in ter
cia mēsa. Interior castanee membrana que cor
tice m fructumq; determinat ad tercias in
aqua decocta ac potui oblata mire aluū fluētēz
rērenat. **DE SILIQVIS.**

Illic quia durum habent corticez non
immerito nucibus annumerātur. Hoc no
men eas adeptas puto quia siliquis fabe & lupi
ni z si maior sit persimilis apparet. Carrobas
uulgo appellamus. que si recētes fuerint stoma
chū ledūt aluū soluant. Edē siccata in cōtrariū
agunt. Cibus earum urinā ciet & ad stomachi
dolorē nō leue presidiū est: si terne ī sextario
aque addimidas coquātur. usq; succus p dies
quinq; continue hauriatur. Galienus tamē de
siliquis pessime sentit q̄ uix coquantur & uen
trē stringant & humores noxios augeāt. Affir
mat Valerius Flaccus Viterbiensis medicus
nostra etate egregius siliquas in tertia mensa
sumptas uetare quo minus uapores antecepti
cibi caput petant.

DE PISTACHIIS.

Pistachia auellanis similia sunt his medici
in phar maciis utunt̄. eo de; fere usus ha
bent quos nuclei pinei p̄terq; ad serpentū ictus

Austere enī & stiptice uirtutis sūt. Ideoq; eti
am stomacho accommodata creduntur maxie tñ
ostat ea & thoracis itēq; pulmonis & iecoris
uicia purgare. **DE PIPERE.**

Aromata quibus in pulmentariis utimur
multifariam habent & oīa quidē prius ab
externis in nostrā puinciā importata ex arbori
bus hec fere colligunt ut pip quod in fronte
Camasi loco solibus opposito ex arbore iunipe
ris nostris assimili nascitur. Distant autē pipe
ris semina a iunipero paruul filiq; quales i ip
sis faceol uidemus. Hec prius q; debiscant de
cerpte ad solemq; to te faciunt qđ pip longum
uocatur. Paulatim uero debiscens ob maturi
tatem ostendūt candidū pip qđ deinde tostuz
solibo calore rugisq; mutatur. est z quoddā ge
nus piperis qđ ppter celi intemperie carbūcu
lat. Id ex omnibus asprimū ē leuissimūq; z pal
lidū. Gratius qđem nigrū habet. Leuis utroq;
cādīdū. Nascitur piperis arbor in arabia solum
& trogloditica: uerū hodie quoq; i Italia mir
to nec absimilis amaritudine, fructū facit mi
nus decoctū. Est autē piper caliduz & siccum
& ob hanc rē stomachū & epar concalescit. Bi
losis nocet: uētū ex aluo resoluit & pellit: uri
naz ciet. Eius uero uis hyeme magt q; estate
laudatur. **DE CARIOPHILO.**

Cariophilon fortassis
dicit in India nascitur grans piperis assi
mile uidetur nisi quod grauidius aliquantuluz

270
& fragilis est. Arbor eius folia habens parua
den. atq; in ramos trium cubitorū 9surgit cor
tice pallido: radice lata lignosaq; In virtute eti
a; serme idēz cū pipere est epati tamen mino
nocet q̄ piper ac uim contra uenena habet.

DE CINNAMOMO.

E cinnamomo que Herodotus narrat fa
bulosa sunt omnia Nascitur autē in etyo
pia: cuius frutex situ breuis ē: ramo humili ac
represso cū nunq̄ ultra duas ulnas ascēdat. ac
Quatuor digitorū crassitudinē habet. Nascit̄
autē in uepribus dunnisq; z ob eam rem non si
ne molestia colligitur Cinamomū uirgulticor
tex ē: cuius p̄cipue bonitas in summo ad longi
tudinē palmi tenuissimis partibus habetur Se
cundas partes tenet sed breuiore mensura que
huic p̄p̄inua. Viliissimū quod radicibus p̄ximū
Radice eius magni ponderis dicatā ī templo ca
pitolini iouis & pacis a uespasiano imperatore
uidisse se asserit Plinius Cinnamomi natura ca
lida ē z sicca cōcoctōz facit. Stomachū atq; epar
ui & odore iuuat Cinnamum idē esse cinnamo
mo crediderim. In illo enīz meo iudicio facta
ē ob metrū syncope. **DE GINGEBERI.**

Ingeberis uirtus calida est & sicca. licet
aliqua ex parte ad corruptionem tendat
cum putrescat ut lignum tinea corrosnz. sto
macho frigido succurrit eius nimiam uliginēz
ex esu fructuum uiridium contractam desic
cādo cōt̄ uenenatoz morsio p̄ antidoto habet̄

141
130

DE NVCE MOSCATA.

Vx quam pigmentarii muscataz appellāt calida est & sicca corpus humanū ui sua z odore adiuuat oculoy acie hebetatam acuit : uomitum cedat appetentiā inducit . stomachū atq; epar fouendo . Hec omnia que aromaticā uim habent & integra & tonsa seorsum aut mixti esui hominū uehementi sunt accōmodata

DE CROCO.

Romaticis non inuria crocum. (quod genus uariat) addiderim cum eorum uirtutes colore quo sepius ornantur & sapor in quo non parum uinum inest augeat Crocum siluestrem & satiuum habemus. Radices habet bulbos affimiles. eiusdem tamen ubertatis & gracie non ubiq; est Prima nobilitas cilicio ascribitur & ibi in tauro monte z i Tinolo Secunda Lycio Tercia Italico Adulteratur tñ ubiq; optimū crocū ubi manu tāgit ac si fragile esset crepitat. Altera pbatio si manu prolatum ad ora fuerit leniter faciem atq; oculos mordet . optimū ubiq; quod pinguisimū qd; statim redollet. Floret uergiliarum occasu paucis diebus flore z folio uiret Bruma colligit siccatum umbra Croci moderato usus cuius uis calida & sicca epulmoni pectori epari cordi prodest Potū cū uino q; uehementis odoris ē ebrietatē facit Crocū adolescentē in flore sui nominis mutātū poetarū narrant fabule. Sūt tamen qui crocū dictum putent a coryco Cilicie oppido.

DE ACRIMONIIS. AC PRIMVM DE ALIO.

Lium quo plures habet nucleos eo aspe-
rius ē. Halitū ut cepa porrus ascalonium
ac bulbioēs insuauiorem facit. Aitū tñ radicē
bete sub prunis tostā ac sup aliū deuorata; te-
trum eius odorē extinguit e extatōe aliu; silues-
tre qđ greci scorodō uocant. Domestico certe
magna uis inest & utilitas: quip̄ e p̄niciosus ho-
m nū mal̄ uehemēter resistit: serpentes & scor-
piones: itēq; alias latentes bestiola; odore solo
fugāt. Moriui canino cum melle succurrit. eius
succus cū oleo mixto & uenenatos ictus & ul-
cerā corporib; sanat. Fuere etiā qui aliū elixū
freneticis darent. Coctū in faba tuſim & suspi-
ratō; pectoris mitigat. Vtilius tñ coctū & ui-
ride q̄ crudū z siccum existimat: cū multa sunt
e Julia precipue uero more tū & aliatū: quibus
urbani raro: rustici q̄ sepissime utūt. Serit̄ lira-
tim spacio palmari. **DE CEPIS.**

Eparū genera greci plura fecere. ut sarda;
famotraciam ascaloniam ab ascalonio iudice
oppido nominatā. Vnde & quidā ascalonium
mutato genere scripsere omnibus odor lacri-
mosus inest. Minus tñ Tusculana uehemens:
immo p̄pe dulcis. Cepa ruffa acrior q̄ candida
sicca q̄ uiridis z cruda q̄ cocta sicca q̄ condita.
Frigida humida ac sabulosa amat loca. Seruā-
tur l̄n ad fumū suspense. optime paleis. Mēse
Marcii z Aprilii cepam: Februario ascaloniā se-

runt rustici. De cepis idem medici ferme senti-
 unt. His uidelicet inflammatioes incēdi: caput
 pregruari: cerebry ac memoriā ledi: somnium p̄
 grauem induci: humores flegmaticos nunc ge-
 nerari nūc rescindi. Quidā tñ eas temperate iū-
 ptas salubres putarūt: q̄ aluuz molleāt q̄ som-
 num inducant: q̄ appetētiā faciant. Ventrē
 preterea excitant & eius fomēta salaci huma-
 ditate auē. Cōcussa cepa ac emoroidibus sup-
 imposita eas aperit. Cōtra uenena & corrupte-
 lam aquay alio similis omnino. Cepulā a cepa
 diminutiū fecit Apicius. Hoc genus bulbi ali-
 am a ceteris sortiri naturā uidet. Solū enī cre-
 scente luna decrescit: rurūm decrecente cres-
 cit. Ascalonia eiusdem p̄pe uis est cuius cepa:
 quam p̄ minor sit & minor orbicularis. Surgit ce-
 pa uno capite unoq; caule obsonis. Apicianis
 admodū celebris. **DE BVLBIS.**

Vbi megarici a. M. Catone precipue lau-
 dantur Verū nobilissima inter hos habet
 squilla & si magis ad medicinā faciet. Bulborū
 genera grecis nominibus explicata odore. sua-
 uitate. sapore colore magnitudine differunt.
 omnia tñ feruide sunt nature. & ob hanc rem
 mouere libidīnē dicuntur. Bulbos innuit Cel-
 sus omnia olera capitata uel quorum radices
 esui dantur appellari. nam cū de qualitatib; ci-
 borū loqueretur & ualentissimū cibū dixisset
 quo plurimū alimenti inesset. in medici inquit
 materia numerari ea ex oleribus debent quoy.

quorum radices uel bulbos assumimus: ac paulo infra. ex leguminibus inquit ualentior faba uel lenticiula q̄ pisu: ex oleribus ualentior rapa napiq; z oēs bulbi ī q̄bus cepā quoq; & aliū numero q̄ palinacha uel que specialiter radicula appellatur. Tanti fecit Pythagoras bulbos Megarenses. ut de eorum natura uolumen cōposuerit. scribit Varro bulbos uenerem excitare & ob hanc rem in nuptiis edendos. Idem sentit & Apicius sed his addit nucleos pineos eruce succū & piperis uiz. Bulbos Marcialis salaces uocat q̄ etiā de mortuā uenerem excitant.

DE PORRO.

Orris duo genera sectiuum & capitatū Sectiuo Nero cesar auctoritatē dedit edēs singulis diebus cum oleo conseruāde uocis ḡcia Cantare enim non priuate modo. uerū etiam publice & in scenā gaudebat. Debere etiam porros plurimum cum bñ cantauit p̄fessus ē Post saturationem desecatur quo fiat capitē crassus Laudatissimū quod ī egypto nascitur. mox Hostiense & Aricinū in precio fuere. Porro capitato ad multa corporis uicia yocrates usus ē. eis enī succo p̄fluuiū sanguinis sistit cōt̄ etiā uenenatos morsus cū mero uel aqua mulsa potus plucimū ualere creditur. Sanat & cum lacte mulieris sūpto ueterē tussis ac pulmonis ulcera. Cōmanducatū contra uenena fungorū ualere putatur. fracturas itē alligat: duriciē relaxat. uulnera recentia cum sale appposito statim

claudit ebrietates discutit uenerē simulat al
uum mollit. eius tñ nimius usus capitis dolo
res facit mala somnia pponit. dētes z gingiuas
corrumpit uisui nocet. edē porrū post lactu
cas portulacas atq; olera frigida: nō ē insalubre
Periere quidā e potō succo flauidioris porri :
ut melas eques Romano in carcerē iectus. T
Cesaris iussu.

DE FENICVLO.

N. ortis olitoris nascūtur herbe quedā
fatue quarū tū semine tū caule p cōditu
ra obsonioꝝ utimur. he. magna ex pte odori
fere sunt De his uero quemadmodū uel minu
tal uel edulū cōficitur suo loco dicetur. Fenicu
lū ferulaciū Plinius uocat. q̄ ferul ut mlt̄a alia
nascatur. Calidā uim habet & siccam non tamē
simplicem Admixtā ei au' teritatē esse gustus
isse ostendit. Traditum est serpētes quibus fe
nicolum gratissimum est senectutem huius ole
ris gustatione deponere. & oculorum caliginez
quam longa in subterraneis locis mora contra
xere con' r'ic' n' do caput inter ipsas ferulas de
ponere utimur ergo hoc olere & crudo & co
cto non sine causa. Bonos enim humores gene
rat. pectori ofert & interclusos uenarū meatus
aperit. coctū cū cicere urinā ciet. pulmonis z io
cinoris iniurias abigit. ualēt & eius folia ex aceto
trita ac pota aduersus scorpionū ictus. pre teŕa
ōt serpētes oportune semē eius ex mero sumi
tur Satum fenicolum cum fico sicca suauiorem

esui deprehendes. Sunt qui eis ferulas superueniens
ente hieme usque ad terram abradant. fumoque bu-
bulo aut humano stercore integant. quo sequenti
anno dulcius fenicolū faciat.

DE CVMINO.

Vminū columbe gratissimū ē in superficie ter-
re vix heres nascitur et in sublime tendit.
putrida amat & calida loca. Medio ferendus
vere. Est & aliter genus silvestre quod rusticus
uocat. alii Thebaicū Huus tamen ferule in etyo-
pico & Africo solo mirum modum crescunt. Nas-
citur et in regione nostri orbis calidum et siccum ha-
betur. Venteris tormina reprimat urinam prouo-
cat. eius nimius usus palorem inducit. Hoc hypo-
crite quorum magna copia ob aucupium & ambiti-
onem ubique est ad fallendum utuntur.

DE ANESO.

Nesum & crudum & costum a Pitagora in-
ter pauca laudat. Viride iterum atque aridum
aridum omnibus quibus cum conditur gratissimum
usum prestat. Laudatissimum est creticum pro-
ximum egyptum. eius usus appetentiam prestat.
Conditum cum saccharo turgidos aluos exi-
onerat. Edetur tamen commodius in tertia me-
sa. Vapores enim caput petentes reprimat oris
halitum iocundiores facit. fetoremque tollit ci-
et urinam dolori capitis medetur. nervis pro-
dest uenerem excitat.

DE PAPAVERE.

Apauer quod greci uocant et

satium & sponte nascens reperitur. Huius duo
 sunt genera album & nigrum e nigro sopor
 concipitur. Albi caulis tritus & ex uino potus
 elephātus medetur. Satiui tria genera: cādidū
 cuius semen tostum in secunda mensa cum me
 lle apud ueteres dabatur. E nigro inciso suc
 cus exprimitur quo medici incurādis egrotis
 utuntur. Est & tertium genus erraticū uocāt
 q̄ cum ordeo nascatur. Eruce hoc quidem simi
 le. Succum papaueris medici opion uocāt quo
 zcuras tollunt si nimie fuerint: & somnum in
 digentibus faciunt. Hoc eodem opio sum
 pto. Plicinium pretorium uirum in Hispania
 tedio uite interemptum legi.

DE CORIANDRO.

Oriandrum egypticum ut precipuum ha
 betur inter siluestria nō inuenitur. Tri
 tum ac potui datum magnāz habet uim ad re
 frigerandos ardores non est edendū simplex
 ppter innatam maliciam. sed uel cum melle uel
 cum uua passa uel nostro more quod quidē sua
 uius est ac salubrius aceto preparatum ac sac
 charo inuolutum. Hoc in tertia mensa commo
 dius utemur ad reprimēdos uapores caput pe
 tentes stiptica illa in qua plurimū ualet. Rē
 mirā tradit Xenocrates si uno die ē. Mēstrua
 contineri si unum granum tritum biberit femi
 na. Biduo si duo. & totidem diebus quot gra
 na fuerint. M. Varro coriandro sub trito cum
 aceto carnē incorruptam estate seruari putat.

DE MENTHA.

Entha suauissimi odoris herba est: hanc fuisse puellam a plutone amatam ferunt poete. Namque in herbam sui nominis a persepina cuius pellex erat. hinc propterea mentulam dictam quasi dominum amoris uel quasi meritam uel quod mensarum grato odore percurret. excitat enim hec uerba propter ipsam matorem et humiditatem de mortua uenerunt. Hanc ob rem crediderunt ueteres exercituum duces uetuisse militem quem castrum uolebant unde et castra sunt dicta. hac herba uesci appetit etiam inducit mentha et obesos a marcescencia conseruat letum cor reddit. stomachum iuuat: lubricos interficit. Contra morsum canis rabiosi ualet plurimum: feritur mentha equino uerno: melius tamen surculo uenit quam semine: humido minus gaudet. estate uiret hyeme flauescit. semel sata diutina etate durat. est & metastrum syluestre genus quod ut uitis propagat.

DE APIO.

Eritur & apium eo tempore quo mentha. Dictum est apium quod apex hoc est caput in Achaia uictorum sacri certaminis eo coronaretur aut quod eius flores apes libenter pascunt. Auiunt Hercule apium populo oleastro in coronis uosum. Apium radices in uenena mirifice agunt et quia amara est medicine magis quam esui conuenit. Sunt qui hanc herbam ambrosiam uocent.

DE SERPILLO

Erpillum a serpedone dicitur tam apud nos quam apud grecos in montibus enim eadem ratione qua

Silymbiū lōge ac late schatet. Satiuū mino ser-
pit aduersus serpentes efficax ē: capitis dolo-
res decoctū in aceto & illituz tēpore mire tol-
lit. **DE PVLLGIO.**

Vilegi duo genera Satiū & silue
stre Satiū ad recreandos animos la-
bor defatigatos plurimū ualet. Maxie
si eius furculi in ampullis utreis cū aceto deti-
neantur qua de causa corona uatū ex pulegio
magis q̄ capitis dolores leuet q̄ ex rosa fit. Tu-
etur & capita olfatu. cōtra frigorū estusq̄ i iu-
riaz neq̄ eos estuare q̄ duos e pulegio furculos
impositos auribz i sole habeāt legim. Flos rē-
tis incensus pulices odore necat. Syluestri pu-
le u eadē uis q̄ q̄dē origano p̄ simile habetur
DE CARDIS.

Ardos p̄cipue habz Cartago magna car-
dubazq̄ ueniūt cardi duobz modis autūno
plāta Semie autē nonas marcias stercoreari i lo-
q̄ frigidis amat Cōdunt ad usū card. ex aceto
& melle diluto laseris addita radice & cumini
ne q̄s dies sine cardo sit. Sūt 2 cardoz siluestriū
duo genera nū fructicosi altero q̄d imo cau-
le crassius ē utq̄ folia pauca & spinosa atq̄ as-
peris cacumnibz florē purpureū & cito canescē-
tē faciētia illud satiuū esui dat̄ Hoc p̄t sub au-
sterā mordacitatē stomachum iacētē. Si non
audius sumatur erigit & cōponit Eius radix
ex aqua cocta cupiditatem bibendi potioribus
subministrat. Matrici utilissimus hic est cibus

hic est q̄ adeo a feminis appetuntur cardi.

DE SALVIA.

Aluia calida z sicca in multis condi-
mentis utimur nec mirum cum her-
ba salutaris sit nam & contra paralysim ualet z
dentibus illita prodest & serpentum ueneno-
sos morsus cedat.

DE OCYMO.

Vod greci nos quoq̄ pri-
ma longa ocymum dicimus. Id est meo iu-
dicio quod uulgo basilicon uocant. Vere feri-
tur: estate plātatur quia melius surculo crescit
Inferius primo deinde superius floret ut ait
Theophrastus & diu in flore durat Crisippus
medicus ocymum uicio dedit: q̄ obsit stoma-
cho. q̄ oculos hebetet: q̄ insaniam facit: q̄ ie-
cori obsistat: & idem capram hoc genus herbe
nunq̄ contingere. Preterea si tritum lapide cō-
tegatur scorpiones gingni. Commanducatum
& in sole positum uermes creare. pediculos nu-
trire Aphris & q̄ putāt hoc esse persuasū si
quis eo die quo ocymum sumpserit a scorpione
feriatur non posse saluari. Verum hec omnia
usu falsa deprehenduntur. Cum & ocymum ca-
pre edant nec mens olfantium hominum imu-
tetur z scorpionum terrestrium marinorum nōq̄
ictibus addito uini aceti q̄ exiguo medetur. Vsu
quoq̄ conceptum est: deficientibus ex aceto
odoratum salubre esse. Affirmat Galienus scor-
pionem odore ocymi mire delectari & ob hanc

246
rem ad eius caulem libenter accedere medio-
criter tamen sumendum est propter eius uim nimi-
am que ex caliditate & siccitate prouenit.

DE RUTA.

Itemem odit ruta: apricis & siccis gaudet
locis: cinericea terra uult nutriri: Amici-
tia est ei cum ficu adeo ut nusquam letior proueni-
at quam sub hac arbore. Seritur surculo melius in
perforata fabarum ocymo difficilius arescit. Dura
ta runcatur non sine difficultate. Vt era enim
pruritiua ut uertica manibus indit. Conduntur
eius folia seruanturque ad usum fasciculis quibus
dam Rutam ualde hominibus salutarem testan-
tur tot antidota medicorum huius herbe no-
men extollentium e quibus illud Dioscori pre-
clarum: quod stomachum excitat: concoctionem iu-
uat: aluum mollit. bilis exterminat. uicia pecto-
ris lateris iecoris ac renum mitigat. De mitri-
datico illo preclaro quod cum ruta fit satis su-
perius dictum est. Rute dou genera satiuæ et
agrestis. hac supra in cibum mustella contra ser-
pentem quo cum dimicatura est se armat.

DE ERUCA.

Ruca calida est & sicca. & ob hanc rem dic-
ta est quasi uruca: ignea enim uis est: et
crebro in cibum sumpta ueneremur mirum in modum
excitat. Nascentur eruca facillime estate & hyeme
precipue autem frigorum contemptrix est: Lac-
tuce crude esui date. ad temperamentum frigi-
ditatis additur. Sunt qui scribant erucam cali-

damquidem esse non tamen nimium ignite uir-
tutis Radix eius in aqua decocta extrahit of-
sa que fracta sunt. Semen ex uino potum in scor-
pionum uenena ualet plurimum. In condiendis
obsonis tanta est huius herbe suauitas ut eam
greci. appellauerint:

DE NASTURCIO.

Asurcium nomen accepit a narium tormen-
to inde quoque uigoris significatio deprehē-
ditur In Arabia mire amplitudinis gingi di-
citur Hoc ut peculiari cibo perse illi utebantur
ut ait Xenophon qui sub cyro militarunt Na-
sturcii uis ignea est. usum tamen uenerem uideat
inhibere Nihil eius usus ut eruce nocet mo-
deratus prodest Nam & animam exacuit & alium
purgat ac bilem detrahit. Valet item ad pluri-
mos medicinae usus. DE THYMBA

Hymbra Plinio teste apud nos satureia
dicitur herba est aromatica & gūit spiras
quod & uirgilius carmine explicat & gūiter spirā-
tis copia thymbre Seritur hec herba origano
emula mente ianuario Satureia urinam mouet
& ex uino pota letargicos in morte dormientes
excitat. Contra animalia quoque que aculeis seui-
unt non inutiliter adhibetur uenerem facit hec
herba: unde bene a saturitate in qua libido in-
est nomen accepit. DE NEPITA.

Epitan calamiten greci nostro uulgo dici
affirmant magne uirtutis est. ac uehementis
in calore unde etiam nobilissimis antidotis me-

ruit ascribi. Stomacho enim ac precordiis uti-
lis habetur: pituitas capitis thoracisq; soluit ac
purgat. Iecori medetur. Duriciem lienis resolv-
uit. calculum pellit urinam ciet. Tam simplex
q̄ cum aliis herbis ad hec que diximus facienti-
bus tinsa cribrata pinsita multum prodest.

DE ANITO.

Eritur anithum nō minus coquoruz q̄
medicoruz gracia. Huic calida uis in ei-
se tradit̄ nec omnino austerā. In se enī habz
aliq̄ molliendi potestatem: z si grecis autori-
bus credimus ita nutrit ut athletarum cibum
sine anitho ludorum magistri esse nullo modo
paterentur. egrotantibus prodest cum oleo te-
pefactum ac cerebro infusum. Creditur etiaz
dare illis aliquas ex febre inducias. Dolores
capitis mitigat. neruorum tensuras r̄laxat nō
dormientes ad spem quietis inuitat. Coctum ī
aqua chyatis tribus ac potui datum stomachi
quere las miro modo releuat: Ructus prete-
rea mouet quia concoctionem adiuuat. Tormi-
na sedat. aluū silit: semen eius feruefactum &
admotum naribus singultum sedat.

DE THIMO.

Hymus herba dulcissima est: Apibz ut
at Maro amicissima: ut Nerme gala-
rhea thymo mihi dulcior hyble. Sūptū hoc no-
mē a redolentia uideť. Florē epythimū hec her-
ba generat q̄ collectus ī umbra siccat̄ sūt autez

eius duo genera candidū radice lignosa in col-
libus nascens quod etiā preferit. alterū nigro
florisq; nigri utrūq; cibo & medicamento con-
uenit. Est calide simul austereq; uirtutis. Thya-
mus sumptus in cibū caliginē; discutit. lumbrici-
cos interimit. urinā impellit menstrua feminis
prouocat. partus emortuos extrahit. Tritū cū
melle & in cibo datus pituitas soluit. Mixtus
polente & in uino maceratus coxendicūq; fer-
uens superpositus schiaticis salutaris est.

DE ORIGANO.

Vnt qui grece organū dictum putent.
q; uinū coloret uerū si sic esset origenum
pronunciari deberet. Facta ē in nomine huius
herbe magna mutatio cū & eradiū & oiūtē gre-
ci uocauerit. Efficax ē organum in medicina
magis q̄ in cibo. nec minus latiuū q̄ syluestre.
Tritū ex uino albo & potui sumptū iorpionū
& arachneorū uenenis resistit cruditates dis-
cutit. morso stomachi ex aq̄ calida datū lenit.

DE CERIPHOLIO.

Eripholio ignea uis inest & acerrima ē
cum & haustum cum uino lateris dolores
mitigat ex aqua mulsa pituitaz resoluit. ex ace-
to lumbricos & tineas perimit. urinā ciet. me-
strua pellit tritum cum cera & axungia paroti-
das soluit. Est enim parodita morbus similis
glandulis. que circa aurem nasci solent. unde
parotida dicitur q; iuxta aurem quam greci
uocant nascatur

192

DE AMARACO.

Vod egyptus & Syria sancusum appella
uere Diocles & Sicula gens amaracū uo
cauit Narrat in fabulis hunc fuisse puerū re
gium qui dū preciosa ferret unguenta casuq;
plapsus fracto uase: uehemēti illo ac suauissi
mo odore afflaretur in odoriferā herbā con
uersē. Hāc Dioscorides dicit a Romanis per
sam appellari. Seritur utroq; modo semie z sur
culo s; hec uiuatior & odore melior Calidu. ē
amaracus z succus nariū meatus aperit humo
res glutinosos a capite deicit Tritus ex aceto
acictu scorpionis superpositus egroto medet̃.

DE ENNVLA.

Nnule calida uis & sicca est Radice eius
in quibusdam pulmentis utimur hyeme
presertim qua salubrior habetur: cor enī miri
fice iuuat. pulmonē a malis humoribus defēdit
Schiaticis & articulorū dolore laborantibus ac
egritudinibus a frigiditate natis pdest. Eius
succus potus fugare lūbricos putatur z uene
natorū morso abigere a ieiuno sūpta dētes cō
firmat. **DE SISIMBRIO.**

Sunt qui sisimbrium timbriū appellent.

Surgit hec herba pedali altitu sine qđ i
irriguis locis nascitur simile nastrucio est Sati
num & siluestre Vtrūq; aduersus aculeata ani
malia ut crabrōes uespas & similia efficax est
Capitis dolores cedit. uomito. singulto ac tor
mina reprimit. Stomachi dissolutiones cohibz

siue in cibo sumptum siue in succum potum .

DE MARVBIO

Arubū est quod greci propter amaritudinem uocant a quibus & inter primas herbas connumeratur : cuius semina foliaq; trita contra serpentes profunt. pectoris & lateris dolores tussim ue sedant. Castor marubii duo genera tradit : nigrum quod magis probat. & candidum. ex utroq; minutati conciso z farina subacto fiunt offelle : quibus ex oleo in patella frictis in prima mēsa ad salubritatem uescimur lumbricos fugare creduntur & ob hanc rem pueris apponi solent .

DE ABROTANO

Brotanum iocundi odoris ac grauis herbe est dicunt hoc nomen ab abrotomo femina in herbam conuersa sumptuz Flos eius aurei coloris est Sponte puenit & cacumine suo seipsum ppagat. Seritur autem semine melius q̄ radice aut surculo. ex semine nō sine negotio plantaria transferuntur. Leditur abrotanū nimio sole Verum ubi ex temperie conualuit uicium ritu fruticat.

DE HISSOPO.

Paca z humida loca amat hissoppus Sunt quidam qui & hissoppum neutro genere pronunciant Heret z saxis radice ac caule. Gustatu feruēs est . In oleo contritum phtiriasi hoc est morbo pediculari resilit & capitis pruriginem tollit Opimum est Cilicium e tauro

149
143
monte deinde pamphilium. Supmtum cum fi
co farina melle sale & cumino pectus z stoma
chum iuuat simplex omnino contrariū est.

DE PETROSELINO.

Vod greci petroselinon nos petrapium po
ssumus appellare Hoc & Columella olus
atrum uocat. sunt tamen qui dicant olus
atrum idē esse quod ypsoselinon Ad maceriaz
feri gaudet. umbra enim fouetur si non ra
dicitus euellitur euodurat & caules ad usū
obsoniorum subministrat. Macedonicum a gu
stu suauitate & odore aromatico mirifice lau
datur. Non impro datur etiam alexandrinum z
Smirneuz. Aduersatur hec herba scorpionibus
poto semine torminibus intraneis medet. Idē
semen decoctum & mulsum potū difficultates
urine tollit. Radix eius in uino cocta calculos
pellit lūborum ac lateris dolores canis rabiosi
morsus pota z illita medetur ē & aliud genus
quod orthoselinon uocat. hoc surgit recto fru
tice. semen habet cumino simile: msteruis z uri
ne efficax Addider qdā oposelinon differēs
ab aliis generibus breuitate caule satiuo z radi
cis colore ruffo eiusdē tñ virtutis ē cuius & pmū
illud genus: nam z scorpionū ictibus & morsui
canis semē huius quod & olus atrum licet ap
pellare ex uino datū occurrit In mulso decoc
tū ac potui datuz difficultatibus urine medet
Tormina uētris z ceteras itelino y querellis

1774
eodem modo sanat. Radix in uino cocta calcu-
lo lateris ac lumboꝝ doloribus eadem potōe
succurrit. Succus argenti p̄pinatus exoptatum
calorem per membra diffundit.

DE ABSINTHIO.

Absinthium siccatur & calide uirtutis est
ob amaritudinē eius sūptū in cibū ualitu-
dinis causa & stomachū ualentiorē facit. & epa-
tis fibras aperit. Febres quoq; longas utpote
quartanas minuit. est & absinthium Romanū
q̄d magis esui accommodatū crediderit. ex hoc
enim conditum facit Apicius

LIBER QVARTVS INCIPIT:

Cribere quedam prius necesse fuit
ne cum de obsonis loqueremur ea-
rundē uī & naturam explicare longū
& a re ipsa fortasse alienum uiderēt.
dicendum erit deinceps de his heris & oleri-
bus quibus uel cum supradictis uel seorsum
cōditis in prima mēsa si fructo absint uelantur
Neq; enī consilium esset post cerasa pruna ac
cetera poma ad que appetētia ferimur. Lactu-
cas intubū ac reliquā olerum herbarū conditu-
ram ue esse. Facillime enim ob frigiditatez &
humiditate tot simul diuersarū rerū ingesta-
rū oīs ococtō tollerēt quo nihil pōt esse homi-
ni p̄nicioso si ergo poma abfuerūt nō iocūduz
erit estate tñ magt q̄ hyeme & cena magt q̄ prā-
dio Lactucas hoc modo edere.

144

DE LACTUCIS CONDITIS.

Actucam a lactis id est humoris abundā
 tia uel q̄ lacte nutrientes feminas im /
 plet dictū putat apulegius. Huius oleris plura
 sunt genera Verum ante omnia lacticaulis
 sessilis & crispa laudantur. Sei unum tot o
 anno letis & irriguis stercoreatūq; locis legitti
 mū tamen ea Bru. na semen iacere Plautam fa
 uonio transferre aut semen fauonio plantā eq̄
 noctio uerno albe in primis hyemē tolerant. ē
 quidē natura omnib; refrigeratrix. frigide enī
 & humide habentur & ob hanc rem estate ab
 stomacho fastidiū auferunt. cibiq; appetentia;
 inducunt Ferunt diuū augustū i egritudine
 usu lactuce conseruatū Nec mirū cū & cōcoc
 tionē adiuuent z meliora q̄ cetera olera sāgu
 nē generent Cocte ac crude eduntur lactucas
 crudas si lotionē non indigebūt sic cōdies sūt
 enī salubriores q̄ q̄ aqua lauant in patinā im
 pones salem contritū inspar es olei parū plus
 culū aceti infundes ac statim deuorabis Sūt
 qui huic condito parum menthe ac potro ilini
 addant ne omnino insipidum uideatur. ne ni
 mia lactuce frigiditas stomacho noceat Cocta
 expressa aqua in patinam indes sale oleo & ace
 to conditas cōuiuis appones sunt qui huic insp
 gant modicū; cynami uel piperis bene triti &
 cribrati. somnum hic cibis inducit tussim ex ca
 lido humore generat mitigat urinā ciet. uene
 rem retardat aluū mouet. Eius tū; frequēs uso

maxime vero recentiorum culorum acie; ebetat Est et
aliud genus lactuce. quam caprinam uocant: hac
tunsa & in mare plecta pisces qui in proximo
sunt statim necantur idem faciunt et fluuiales
Serrariam lactucam & eam quidem agrestem
qui appellauere a serra quam in dorso habet di-
ctam putarunt Hec fortassis endiuia est.

CONDITURA ENDIUIE.

Endiuiam ego inter lactucas connumera-
uerim quoniam de hoc nomine nulla apud ue-
teres mentio fiat. satiuam extat & agrestis et utraque
salubris amarior siluestris. iocundior satiuam et
ea maxime que caule surgit crispo Conditur et hec
eodem modo quo lactuca tam cruda quam elixa Endiuia
in cibum sumpta estuaria precordia refrigerat. epatis
fibras et uenenarum meatus aperit Habet hoc
peculiare endiuia quod estuaria refrigerat et algē-
tia calefacit Trita hec herba cum propria radice ac
scorpionum et reliquorum animalium que aculeo nocent
ictui imposita laboranti subuenit eiusdem quoque
succus potui datus in eiusmodi uenena agit.

CONDITURA BUGLOSSI.

Vam greci buglossam uocant: nos quod idem
sonat linguam bubulaz ab asperitate appel-
labimus Calida est buglossus et humida tam sati-
ua quam siluestris sumpta in cibum quouis modo
sanguinem purgat hilaritatem inducit. cardia-
cum pellendo cocta ex aqua & melle ulceribus
oris tussi & raucedini auxilium prestat in me-
lancoliam agit optimi sanguinis copia. Conditur

158
145
& cruda & elixa **Crudā** bene lotam atq; expref-
fam reticulo ad id apte facto cum nepita men-
tha & petrosilino in patinam indes. sale m & ole-
um insparges inuoluesq; quoad oleum imbibat
& remolefcat eius asperitas. acetū postremo infu-
des ac cōuiuis statim appones elixa odiū ut lactuca
CONDITVM PANDODOPVM

It itē oditū pandodopū ex lactuca buglof-
fo mentha nepita feniculo petrosilino. si-
ymbrio origano ceripholio cicerbita. quā tara-
xicō laceola quā arnaglossaz medici uocāt mo-
rilla feniculi flor ac plerisq; aliis odoriferis her-
bis bñ lotis exp̄ssisq; patinā āplā r̄qrūt sale m̄-
to insp̄gi atq; oleo inūgi debēt aceto d̄inde su-
p̄fuso ub. paululū resederit eaz siluatica d̄uri-
cies omedēda ac bñ d̄etibo oterēda sūt hoc cōdi-
tū plusculū olei & mino acetū r̄qrūt hieme magt
q̄estate oueīt q̄a pl̄o octōis q̄ hieme ualida ē
r̄qrūt. **CONDITVRA PORTVLACE**

It bene lota portulaca secretaq; a p̄duro
caule in patinā reposita cū cepa minuta-
tim ocisa sale oleo aceto odiait Sūt qui ad cōpri-
mēdā frigiditatē portulace pip̄ tū aut cīnamū
insp̄gāt. Portulaca enim quā polin licet appella-
re frigida ē & humida & ob hāc rē nō m̄tū nutri-
re existimaat. nimios tñ stomachi renū ac uesice
ardores extinguere putat. plurimo eius uso ocu-
los ebetat uenrē inhibz: uenerisq; sōnia mādu-
cata itē cū polēta itestioy uomitōes sistit aliuū r̄
frigerat laborātes podaḡ calida sanat eius radix

suspensa filo gestata ad collum. uue morbū ex
pellit. Quod accidisse pretorio uiro scribit Pli
nius Recens postremo mastuca stuporem detri
um ex esu acerborū fructuū extractū diminuit
tollit. **ROSMARINI CONDITURA**

Vi lauius ac salubrius eē cōsueuerūt e
floribus rosmarini conditurā faciūt. huius
fructus. duo sunt genera. Alterū sterile Satiu
uum alterū. z cuius caulis flos ac semē resina
ceū inest folia odorē thuris p se ferunt. eius ra
dix uiridis adhuc uulneribus imposita corpo
ra sanat. Succus fructicis & radicis regiū mor
bū pellit oculoy aciē exacuit. semē ad auellāda
pectoris uicia potui dat Floīs ei mane collec
ti ac illoti omnino ne uim amittant cū sale be
ne trito oleo & aceto conditi ad uoluptatez sa
lubritatē faciūt Nā & stomachū concalefaciūt
& reumatismos tollunt & asmaticis profunt.

DE CONDITURA MALUE:

Irabuntur fortasse qui naturaz malue ig
norant me hanc herbam inter edulia po
suisse sed desinant mirari & quātis laudibz ex
tollēda sit aniaduertāt Malue duo genera sa
tiua & siluestris & utraqz laudāda. q̄ altea dici
tur q̄ ample surgat amplitudine folii discerna
tur. Satiua miōr hāc greci a mollēdo uētre

uocauere omē solū in quo seritur
malua pinguescit Valet hec herba oītra omēs
aculeatos ictus p̄cipue x̄o scorpionū uesparū
apū muris arachnei. quin & t̄ta cuz oleo cutiqz

extensa homines ab iniuria talium bestiarum defendit. Cruda illita uulnere aculeos omnes extrahit. Ferunt hominem omnibus morbis cariturum si qualibet die ex succo malue aliquid sorbeat. Valet item hic succus quamquam stomacho aliquantulum inutilis contra bilem atram & eam maxime que iam ad insaniam ducit. elixatur tenelle malue caulis ablata cima & in patina more asparagi positus cum sale oleo & aceto comeditur. Condiuntur et eodem modo flores. nec insalubre hoc genus conditure habet cum calculosis & inflatione & torminibus & sacris ignibus medetur.

DE CONDITURA INTIBI.

Intyba impatientiora frigoris habet caule foliis ac radice optima ad restaurandum fastiditum palatum sunt. est & erraticum quod egypti cicerium nostri ambulam uocant. syluestre hoc quod habet. Verum caules estate folia hyeme radices bene lotas & excuatas propter duriciem et amaritudinem cum sale oleo & aceto salubriter edimus. Nam et stomachum conflatum & dissolutum astringat & refrigerat: aluum sistit. distenericis pro sunt. Coctum intybum uentrem soluit iocinoribus ac stomacho prodest maxime autem si cum aceto cum passulis decocto comederis. aut aliquid de fruti patine indideris cinnamomum tritum quantum uis modicum insparseris. cicerium quidam pro singulari salubritate chreson appellant: Quidam uero pancreaticum quod omnia bona complectatur. Huius usus et uesicam adiuuat et genituram effluam

entem morbo ualtitudinis sistit z uenēris ac pe
ste laborantibus prodest: ad epar tñ refrigeran
dū ante omnia natū uidetur. eius flores neq̄q̄
a caule degenerantes eodē modo cōdiant̄ quo
& supradicti Sunt qui & intybus ut Cornelio
Celsus mas genere pronuncient.

DE CONDITVRA SAXI FRAGIE

MPpellata; saxifragiā Apulegius asserit
q̄ lapillos ī uesica frangat atq̄ cōminuat: eius
radix petroselino assim̄ ē. que abrasa lota atq̄
infrusta concisa cum sale oleo & aceto come
sa ob eius caliditatem & siccitatem lapide. n ut
diximus frangit. Rene; & uesicam purgat:

concoquitur tarde ppter siccitatem que conco
ctiōi oīria ē quā 9tra humidū z calidū adiuuat

DE CONDITVRA PIMPINELLE

Impinella que z bibinella grece dicitur
uis calida & sicca inest. z ob hāc rē tar de
cōcoq̄t uoluptatē edentib; affert. collecta ac lo
ta ī patinā cū suomet caule si tenera ē reponi
ōbet sale oleo z aceto odiri si p̄dura fuerit fo
lia tñ sumāt: Aperit hic cibo iocinoris fibras
urinā puocat ac lapides ut saxifragia n̄ tñ a dō
cōminuit. **DE CONDIT. ACETOSE**

Cetosa abacore nomē ē hēs ī quatuor ge
nera diuidit̄. duob; incibis nō uescimur la
pacio scilcet z rumice. alia duo ī oditurā ueiūt
quoy altey qd̄ exilapaciū uocari pōt arenosa z
lapidosa amat loca folia habet acutiora & silitu
dinē ungius in expollice imitātia. crescendo in

sole a caule in folia quasdam fibras ducit Hec
 herba mea uernacula salma. q̄ salis imitē sapo
 rem uocatur. Altey q̄ hipolapaciū dicitur in
 fecūdiōribus oritur locis similitudinē hoc habz
 cū t̄folio hec uulgo acetosella dicitur. Habēt
 hec duo genera acetose frigiditatem & austeri
 tatem in se humores generāt nequaq̄ improbā
 dos. Fa. h̄dū tollunt appetentiā inducūt siū ex
 tīgūt uī cordis corroborāt aluū fluentē sistūt
 colerā reprimūt. Pota eay decoctō scabiem z
 & prurium extīguit Sunt qui acetosaz illotaz
 etiā statim prima mensa cū pane sine ullo condi
 mēto comedāt q̄d ego persepe facio. emine no
 stri consilio addunt quidā acetū. nōnuili oleum
 quouis modo cōmederis salubris ē estate p̄ser
 tim & pestilenti celo Hec herba medici ī mul
 tis pharmacis precipue uero in potionibus u
 tuntur. **DE ASPARAGO CONDITO**

Sparagi duo genera ortēse z agreste: incul
 tum gratius est. quod alii chorudam alii li
 bicon appellant. Asparagum dictum quod ī lo
 cis asperis nascatur. Afferit Varro sunt qui di
 cunt lingua caldea caulē asparagum uocari hec
 enim herba semper in caulē crescit Elixī aspa
 ragi in patinā extenduntur sal oleum & acetuz
 infertur Sunt qui eos aromatibus cōspergant
 In prima mensa comēsū inflatiōes stomachi dis
 cutiūt. oculis dilucitatem afferūt: aluum leni
 ter molliunt pectoris & spine doloribus intesti
 norūq; uicis profuunt. Sūt qui eos addito uino

coquuntur eodem modo efficaciores sint. Eius usus si nimis fuerit non parum interdum nocet cum urinam citam emittat: vesicamque quod perniciosum est exulcerat. Radix asparagi trita & in uino albo pota calculos fugat. Quidam uero succum eius ex uino datum contra uenena utilem credidere.

DE CONDITURA LUPULORVM.

Vpuli quorum uis calida est & humida in cepibus ac maceris nascuntur quos ego a colore lupino aut ab asperitate sic appellatos puto. Asperrimi enim sunt & colore lupi caule & foliis imitantur. Coquuntur hi & conduntur eo modo quo & asparagi. Frigi quoque in oleo & liquamine non incommode possunt feminis salubres sunt. Elixir & si parum nutriunt sanguinem tamen purgant epatis fibras aperunt. urinam cient: bonum & uiuidum colorem inducunt.

DE CONDITURA CAPPARIS.

Apparis siccis in locis seritur arcta circumque effosa structis undique aut natura ripis. aut artificio lapidis ne luxuriari permittat. Fructice urgit firmiore. unde una cum semine caulibus plerumque decerpitur. eius genera & maxime peregrina ut ait Plinius fugienda sunt. Nam & Arabicum pestulens est & apulium uermis facit stomachum & aluum uolenter mouet. Verum nunc ut mihi uidetur mutata natura

est. In pretio enim peregrinus est & maxime egi-
 ptiacus. nec improbatus Apulo Capparis fruc-
 ticem cinosbaton quidam nosbatum alii: non ul-
 li staphilen uocarunt. Sicca & calida uim pre-
 fert. Neque paralisi periclitari eos ferunt. q. cap-
 pari quotidie utuntur: non lienis doloribus non
 epate cum fibras uitalium & precordiorum ape-
 riat: humoresque glutinosos ac melancholicos in ip-
 sis a splene abigat: urinam ciet. lumbricos inter-
 ficit: uentrem excitat: ac contra uenenum tiriace-
 uim optinet. **Coditur** autem hoc modo. inde
 in cacabum aque non feruentis sed a prime ca-
 lide. ubi tam diu sines donec abundantem felle
 dinem dimiserit transferto inde in aquam recetam
 inque ea tam diu sinito quod refrigescat. Inde pos-
 tre. mo auferens expressum in patinam repones in
 fundesque oleum & acetum non multum. Sunt
 qui mentham huic edulio addant: nec incongrue
 id quidem: cum & uoluptatem & ad ualitudinem
 faciant.

DE CARIOTA ET PASTINACA

Astinace cuius uis omnis in radice & se-
 mine est duo sunt genera & quod ipse ue-
 nit & quod seritur. Primo uere uel autumno
 solo que altissime refosso Anniculi utilis esse inci-
 pit. bruma utilior & gravior autumno pastina-
 cam albam esse cariota uero rubeam uel subni-
 gram asserunt medici. Hec melior in orto & max-
 ime in uiterbiano solo: illa felicior siluestri ter-
 reno nascitur ambe sunt difficilis concoctionis

pauca & grossa alimenti bis elixanda est pastina
ca prima decoctio abicitur: secundo cum lactu
ca iocoq̄ Inde trallata i patina cu sale aceto co
riandro pipre edita esui p̄comode dat̄. nā & tussim
& pleuresim & ydropesim sedat ac uenerē
excitat. Frigi etiam ex cauata post primaz cō
coctionē in oleo & liquamine farina inuoluta
solet conditur & cariota eo modo quo & pasti
naca sed suauior habetur que sub calido ci
nere & carbonibus coquitur subtracta ubi pau
lum refrixerit depilanda est & omnino absterge
dus cinis. tesselatim deinde concidenda in pa
tinamq; trafferenda addendus sal irrorandum
oleum atq; acetum ex defruto uel sapa non ni
hil addendū. inspergenda aromata dulcia. Hoc ni
hil esui suauius Duabus i rebo homini pdest
nā & bilē reprimat & urinā ciet in reliquis iue
ro ut epati stomacho ac spleni aduersatur.

DE CONDITVRA CEPARVM.

Oquitur & cepa sub cinere & carbonibus
tam diu donec omne crudum exalauerit.
ubi refrixerit minutatim concisa patine indit̄
sale oleo defruto uel sapa inuoluit̄. Sūt qui &
cepe piper aut cynamum inspargant.

DE CONDITVRA PORRI.

Lixat̄ porrū aut sub cinere coquit̄ pati
neq; inditū ad sedandā ueterē tussiz cum
modico sale ac plusculo melle i p̄ma mēsa con
dit̄ odiūt̄ & hec q̄ a tea omemerari alius modis
de quibus ubi ordo mēsuray requirit dicetur

**PATINA EX CAPITIBVS ET IN
TRANEIS CAPORVM ET GAL-
LINARVM.**

Allinarum atq; auiū iocuscula pulmones
pedes capita & colla bñ lauabis lota z eli-
xa in patinā sine iure transferes. Indes acetuz
mentham petroselinon inspergesq; piper aut
cynnammum ac statim conuiuis appones.

**PATINA DE LINGVIS AVT LV-
CANICIS.**

Oquanturī aqua lingue salite coctas tes-
selatim ocidei ac in patinā indes. adde-
de petroselino mentha salua & aromatibus
q̄tū saterit ultimo infundatur acetū. Idē fiet
de luccanicis maioribus: hyeme tñ magis q̄ es-
tate plus enim concoctionis que melior hyeme
q̄ estate fit huiuscemodi cibus requirit.

**DE CARNIVM DIFFERENTIA
ET QVO TEMPORE QVEQVE
COQVENDA EDENDA VE.**

Ed iam tempus transire ad mēsam quaz
ego secundaz & potiores appello. Ibi enī
de carnibus agitur. que melius ac salubrius q̄
quoduis aliud ednū untriunt. Verum cū ua-
ria sint animantia tam terrestria q̄ uolatilia. que
hominem nutriunt uarias quoq; inesse quali-
tates necesse est. Hec in sexum minus z eta-
tem z partes eorum q̄ in speciē differentia ca-
dit meliores si quidem galline q̄ galli rursum si

necessitas cogit capre q̄ hirci castrati mares
q̄ femine iuniores q̄ uetuli. Fallit in porcis q̄
uel semestres uel anniculi esui meliores habē
tur: uerueci q̄ agni. Enutrita in montibus q̄ i
planicie aut palu. tribus locis. Depasta glandez
castaneam. triticum. ordeum. fabam. pannicum
millium q̄ uel furfures uel herbam ut in porci
ac gallinis gustu deprehēdimus. laudabiliora
sunt: item que media int̄ r macilentiam & nimi
am obesitatez sunt: q̄ que aut prepinugia aut
macra nimis habentur. pingua enim appetenti
am remouent concoctionem disturbant ac sto
machum laxant. Hanc ob rez ex obesa carne ma
cram: rursus ex macra pinguem tucius ome
demo. Preterea ut hyeme calidis: ita estate fri
gidis tucius uescemur: ut hedulo pullastra: aci
dis ac frigidis estate: hyeme pipionibus: calidis
& siccis: autumno coturnicibus ficedulis: uere
auiculis e nido postea q̄ pennas emiserint sub
latis: hyeme itē t̄dis ac merus. Est itez in coctu
ra magna differentia pinguior caro melior assa
q̄ elixa ē. Rursus strigosa uel macra. melior eli
xa q̄ assa. que autem meduz tenet quocuis mo
do apte coquetur. Magis etiam nutrit assum
& si difficilius concoquitur q̄ elixum rursuz iu
rulentum q̄ frictum. Verum ne in his diucius
q̄ satis ē cōmoremur: ad explicandam uim z na
turam animalium quibus tum ad necessitatem.
tum ad luxum & lauticiem humana consuetu
do uescitur transeamus.

DE BOVE.

Ouē cuius appellatiōe & taurū uaccā & uitulos uoco: magno usui esse mortalibꝫ nemo est qui ambigat. A ratione uectura lacte caseo corio ad calceorū usum. Hinc ē qꝫ apud ueteres tam capitalis habebatur qui bouem sine causa quam qui hominem occidisset. Quosdam etiam apud Romanos in exiliū actos legimus. qꝫ bouem tamqꝫ colonum interfecisset. Coluere quoqꝫ egyptū peculiariter numinis uice bouē. quem apim uocabant. summū apud illam gentem deū qꝫ hoc animal ob eius usuz & innocētiam honori diuino dignum uiderēt. Init feminam taurus uno ictu. que mense decimo parit uel gregi uel usui hominum lactētes adhuc uitulos appellamus: hos lanu ad cultuz emunt. Occiduntur & boues nonnūqꝫ ac uaccæ dum sterilefcunt illi duꝫ aratrū & plau tuz rennuūt. Caro bubula frigide ac sicce nature ē difficillie coqꝫ z decoquitur crassum turbidum ac melancholicum prestat alimentum. Ad quartanas scabiem & lepram hominē impellit. at uitulina tucius comeditur temperati enim alimenti fere exsūt. hanc itaqꝫ nō iniuria mense nobiliū crebro repetunt.

DE OUE AGNO ET VERVECE.

Vis agro ueruece. lana. pelle lacte. caseo stercore hominibꝫ usui ē. Ariete ut marito ad pagādū genus utitur: Qui quo senior ē eo melior ad ineundas oues habetur. agnas

fastidit uetulas sectatur Fert uētrē ouis quos
mēies mās deīō ul' femellas parit. femillas i ipē
gregi si uolet retineat pastor. ex maribus arie cē
gre gis maritū deligat : reliquos dū adhuc lac
tent lanus uendant Quos in numerū ueruz
cū referri uolunt. eosdē nō minores quin p mē
sū castrare oportet. Hoz caro salubris ē z ag
nina melior. calida enī z humida habet ad tēpē
ramētū tendens. illa uero plō humiditatis q̄ ca
liditatis habet. Oue arietē dētibus ne attigas
nō nō enī hoz caro nō pdest uerū etiā uehem
terobest: **DE CAPRA ET HEDO**

Apra hedo lacte q̄ salubri caseo pelle in
castro z usū hoīez uiuit unō & hyemē cō
tinuare sub pellis nuores diceunt his etiā
nante utabitur: null. n. a. quā pluuā reiciūt cini
phe capelle oī ipso erāt q̄a nuores mēse quī
to parūt i q̄busdā lactis magni ubertas. ex his
hedu lactēces e uiūt optimi. capellas auribus
spirar nō naribus nec unq̄ febre carere Archela
us auctor ē. ideoq̄ fortassis anima his. q̄ ouibus
ardētior hāc etiā ob rē in ocubitus calidiores
tradūtur Noctu etiā nō minoq̄ die cerneŕ cre
dūtur. Depēdet oīuz. mento uillus q̄ arūcū uo
cā: Hoc si quis unā ex grege trahat. ceteres stu
pentes intuētur. Morsus eaz arbori exicialis
Oliuā lābendo sterile quoq̄ faciūt eaz; ex cau
sa Minerue immolatur. Capelle atq̄ hirci fe
tidi carnē ne degustato Hedinā qua nulla inter
domestica animalia potior habetur edito pa

rum enim nutrimenti in se habet. facillime con-
coquitur bene alit sanguine; bonū generat ca-
lido & frigido contemperatū hic cibo cōuenit
lute uiuētibus ut Augusto & Phosphoro Lu-
crecio non item qui Pythagoreorum pietatem
laudat & rem rusticam sectatur.

DE CERVO.

Eruusque n^o dic-
tum putant latratus ac morsus canum p
horrescens ad hominē confugit minus item su-
giunt humana uestigia q̄ ferina cōceptus se
mellarum ē post acturi sydus. octonis mensibus
partū ferūt Gemellos interdum edunt Sim-
plex nimirū animal ē: ac reꝝ omnium miraculo
stupens Sagittas enim & arcū uenenatis cu;
admiratione intuetur: Transitant flumina
quantumuis lata ac maria cerui gregatim capi-
ta clunibus p̄cedentiū imponentes. uicemq; red-
dentes: donec olfactu terrā q̄ nusq; uident adie-
re. Soli mares cornua habēt q̄b̄ usq; ad annos
sex singulos ramos adiciūt Mutatur aliqui-
bus color in cādidū qualē fuisse O. stertori ceruā
trahūt quam esse fatidicam Hispanie gentibus
imperator nobilissimus persuaserat. Habēt hec
animalia cum serpentibus pugnā eosq; e cauer-
nis spiritum nariū extrahūt ac pedibus cōterūt
Ideo cerui cornua in abigendis serpentibus
singulare remedium habetur. Viuere ceruos
poli cētū annos ex aliquibus captis cū terq̄b̄

157
& quidem aureis ac cute propter obesitate;
opertis quos alexander magnus indiderat de
prehensū est Febrium morbos non sentiri hoc
animal: hanc obrem Quidam principes om
nibus matutinis diebus ex hac carne degusta
re soliti longo euo febribus caruerunt Cer
uina uero bubula fere assimilis est. Tarde
enī cōcoquitur: parū alit ac bilem atrā auget
esui tñ estate p̄cipue uero mēse augusto q̄h ye
me suauior est. hāc non edat noster Bruto &
Celius ne omnino melancholia obruantur.

DE VRSIS.

Natio hyemis ursa concipit: non uulga
re quadrupedum more. sed cubate secū
mare cōplexiq; trigesimo die parit carnis fru
strū: unde unguis tātū p̄minēt Hoc lambendo
paulatim figurat Hyeme quaternis mēsis la
tent. Primis diebus bis septenis tā graui som
no p̄muntur: ut uulneribus uix excitentur. tunc
enim mirū immodū uetero pigrescūt. illi adi
pes medicaminibus sunt apti contraq; defluui
um capilli tenaces. Post hos dies priorum pe
dum suctu uiuunt Credit Theophrastus eo
dem quoq; tēpore coctas urisurū carnes si as
seruentur in crescere. inualidissimum uero ca
put quod contra leoni fortissimū est. Tauros
supra cetera animalia infestat. capitur laqueis
& falcibus: eius caro tarde coq̄t spleni atq; epa
ti obest. Multa recrementa generat appeten
tiam tollit ac fastidio edentes afficit.

152

DE DAMIS.

Ama quā etiam greci Dorcada uocant: capre geno est. raro mansa fieri potest cū capreolis fere in qualitatibus conuenit Bonū namq; alimentum eius caro uescientibus p̄stat Modici recrementi est sanguinem tamen ad atram bilem quoquo mō tendentē efficit.

DE LEPORIBVS ET CVNICVLIS.

Vi leporem a leuitate pedum sump sisse nomen dixerunt falluntur ut ait Varro q̄ antiquum sit uocabulum & grecum Leporū duo sunt genera Maius & minus Ma us id est quod in alpibus in collibus in planicie sub dio uiuit quodq; uoluptatem uenandi hominibus prestat. Minus quod sub terra in cuniculū unde nomē accepit uitam magna ex parte ducit Hoc capi nisi superne eiectione non potest Alpini leporibus & quide; magnis pro cibatu hyeme uescuntur Cuniculis aæo baleares in sule exunda uere ut certuz sit Balearicos ipos contra innumeram eorum turbam ab augusto militare auxilium petisse. Cuniculi caro melius ac facilius alit q̄ leporina que quide; sicce ac frigide nature ē: & ob eā rē bilē atrā facit.

DE HISTRICE ET ERICIO.

N india & affrica histrix peculiariter generatur. ericio uſ ut ait. Plinius erinaceo similis spinis tergus hispidum habet. quas tēsa

cute plerumq; laxatas uoluntaria iaculatione
in ora canum urgentium iacit latet ut ursus q̄
tuor hybernis mēribus huius caro uterinacea
licet nō admodū inter esculenta cōmendatur.
Stomachum tñ adiuuat. aluū soluit leprā ac sca
biem diminuit. Salita ydropesim mitigat min
gentes in lecto quomino id faciāt adiuuat Sūt
qui & taxos z glires cenis addāt que animalia
in qualitatibus histrici haut multum dissimi
lia sunt. De glires hoc annotandum ē non con
gregari nisi plures in eadem silua & si misceā
tur alienigene dimicando aut uincere aut in u
terire Genitores preterea suos senecta fessos
insigni pietate a'unt. Hyberna quiete gaudēt
Recondite enim & hi cubant. Rursum estate
iuuenescunt Similis & mustellis quies.

**LIBER QVINTVS INCIPIT.
DE AVIBVS ESCULENTIS.**

Vi pauones & aues esculentas ad pa
tinas transtulere illi quidem nequaquam
hi dissipere uisi sunt cum ex his obso
nia fiant ceteris suauiora & regum ac principū
mensis q̄ humilium & minimi census hominum
magis conuenientia Caueant igitur plebei &
populares Quibus ut ait Satirus res legi non
sufficit tale aliquid delinguāt ne dum comedāt
Lautorum hec erunt obsonia & eorum maxie
quos non uirtus & industria sed fortuna atq;
hominum temeritas ex infima sorte utputa e

ganeis e stabulis e popina non ad diuicias qđ
 esset ferendum: sed ad summos dignitatis gra-
 duserexer. hi sūt quorū g̃cia pauones ac phasi-
 ani nati aut capti uidetur. His preciosa uestis
 preciosa suppellex & quicquid preclaruz natu-
 ra extulit debetur Cepam & alium mecum de-
 uoret Pomponius. adit Septimio & Septimu-
 leius Campanus Nec extra trichium pernoc-
 tet Cosmicus hunc sequatur Parthenius Po-
 dagrosus Staurus Fabium Narniensem An-
 tonium Rufum z Mecenatem non reicō qui
 paupertatem sponte amplectuntur z ne mihi
 succenseat Cincinnatus hunc quoq; Demetrio
 ad cenā olitoriam uocet. qñ quide; ita fortune
 placet que relictis indultus ignaue fauet
DE PAVONE

Eniat ante omnes aues ad patinam pa-
 uo & quando uiuus gloria delectatur:
 mortuus quoq; eiusdem sit particeps. qđ gloria
 capiatur pauo ex hoc deprehendimus. Lauda-
 tus enim gematas alas ex aduerso sole quo me-
 lius uidetur cū iactatione expandit Idē annu-
 is uicibus cauda amissa donec subcrescit pud-
 bundus querit latebras. Viuit annis quinque ac
 uiginti colores incipit in trimatu fundere ab
 auctoribus non gloriosum modo hoc animal
 traditur uerum etiam maleuolum. Pauonem
 Rome primus orator Hortensius occidit in
 Sacerdotii cena Saginare eos. M. Affidi9 lur-
 co primus instituit. ex eoq; questu prouentus

suos mirum immoduz auxit. Sūt qui uelint p̄a
uonis carnē crassi & modici alimenti ac diffici
lis concoctiōis esse melancoliamq; augere eius
dem fere nature strucci caro habetur. quē aphri
ca peculiariter nutrit.

DE ANSERE ET ANATE.

Nierē tam siluestrē q̄ domesticū cane uigi
lantiorē esse testata est Capitolii gallorū tēpo
re acerrima p̄ M. Marillū clangore exitū de
fensio. Hanc obrē cibaria anserū Censores in
p̄mis locabant: anser mortalibus pluribus in re
bus usui ē. custodia de qua diximo: plūma qua
q̄busdā ī loq; bis ī anno m̄sa culcitras facio ut
delicatorum ceruices mollius recūbāt. Carne
quā & recentē & salitā comedimus adipe quo
plura cibaria condiuntur. iecore quo maxie ex
cellit si lac prius ul' multā inbiberit. Messalino
Cocta Messale oratoris filio pedes anserinos
tostos & depilatos etiam cū cristis gallinaceis
in patinā addebat: quasi rem inter ōsonia pre
claraz. ego uero hāc autē atq; quas Columella
hoc ē. terra & aqua uictū querē
tes uocat. mali nutrimentū crediderim esse tucio
tamē ex alis z pectore uescemur. Non multuz
ab his differūt anates que pectorē tm̄ ut mar
cial affirmat & ceruice ualet cetera re. De co
quo. anatis caro anserina calidiorē uim habet.

DE GRUE.

B mari edo ad nos ueniūt grues lōga q̄daz

peregrinatione: ducem quā sequatur diligūt.
 Habent & in extremo agmine qui gregem uo-
 ce contineant. Excubias noctu faciunt: lapillū
 elato altro pede otinēs ut relaxatus ob somnū
 ac decidens negligentiam custodis coarguat.
 ceteri dormiunt capite subter alam condito:
 alterius pedibus insistentes. Dux erecto puidet
 collo ac p̄dicit. Ad nos uenientes inducias tā-
 tisp̄ pigmeis quibus cum dimicare cōsueuerūt
 relinqunt. Capte uel pedica uel retibus a dñe
 las trāfferuntur. Ex his cibaria quouis modo
 cocta tarde coquuntur. Atram lilez augent z
 recrementi in se plus q̄ a. inenti habet.
DE CICONIIS.

Iconiā in cibariis gruibus anteferendā
 Cornelius nepos qui diui Augusti p̄nci-
 patu obiit affirmat: quā pauci nunc uelūt tan-
 gere ne dum esse: ob passum credo q̄ e serpen-
 tibus & luridis bestiolis colligunt. Vnde uen-
 niant Cicone z quo se trāfferant incertū ē: elō-
 ginq̄ uenire nulli dubiū: & eo quo grues mo-
 do. Sz he uere ille hyeme sunt aduena. Abitu
 re ore ggatur in lococerto ita gregatiz ut n̄
 la sui generis relinquatur nisi captiua z serua
 Predicta die discedunt ita occulte ut nemo ui-
 deat discedentiū agmen cū tñ discessuras appa-
 reat: nec uenire prius quā uenisse cernimō
 Vtrumq̄ fit nocturnis temporibus. loco ī Asia
 est phitnosconiam uocant patentibus campis
 ubi congregate inter se commurmurant: edēq̄

q̄ nouissima ueit laerāt. Sunt qui ciconis nō
inesse. linguam affirmant. ob serpentum exi
tius: tanto his honos habetur ut apud The
salos capitale sit ciconiam occidisse. Huius auis
caro eadem fere que gruus est.

DE OLORIBVS.

Ygnus grecum ē nomen olore frequēta
tius cōmeant ac remeant simili ratione
olores qua anseres: & horū uolatus cernitur.
Liburnicarum more rostrato impetu feruntur
facilio ita scandētes aera q̄ si recto frōte impel
lerent. Colla imponūt precedētibus fessos du
ces ad terga recipiūt Fabulose narrat cignos
ppriā mortē flebili cantu p̄dicere. ad patinas ue
niunt eadē fere rōe qua anseres:

DE HIRVNDINE.

Trundo que grece dicitur a
nobis hybernis mēsis ad aphros aduo
ret uere r̄dit. ex his auibus que adunchos
ungues non habent sola bestiof quibusdā uo
lando uescitur Thebay tecta subire negantur
qm̄ urbs illa sepius cepta sit. Nec atria introe
unt p̄pter scelera terei reḡ Cecinna equestris
ordinis uir comprehensas in urbe secum ferēs
uictorie nūcias amiq̄ mittebat ī eūdē niduz re
meantes cum uictorie colore. Scripsisse Fabiū
pictorem in annalibus suis ferunt. cum obside
retur presidium Romanum a Liguribus irun
dinum p̄dibus epistolam allatam Lineo reui
ctam significantem quo die aduētate auxilio

eruptio fieri deberet. Tante celeritatis in uo-
latu irundo est ut ceterarum alitum rapine mi-
nus obnoxii sit.

DE MERVLIS TVRDIS ET STV- RNIS.

Beunt & merule turdi similiter ac stur-
ni sed in uicina loca. Occultantur hec ani-
malia sepibus ibique hyberno tempore pabuluz
quod in Germania hieme turdi maxime estate in
nostris montanis locis. autumnis in plano & col-
libus inueniuntur. Hyeme preterea loca mari-
tima & iuniperis ac mirtis habundantia etiam
apud nos frequentant. Merularum caro tarde
concoquitur pauci alimenti est. & melancoliam
auget. Turdi uero hyeme presertim bene ac
multum alunt pauci recrementi sunt: ab his
solum cauendum est ubi lapsanum quod greci
nostri napellum uocant
comedunt. Sturni quos uulgo diabolicam carne
habere dicimus omnino ab obsoniis lautorum
reiciantur Hos comedat Vacerra noster qui
Massupio magis quam uite consulit. Struonum
hoc proprium est cateruatim uolare & quodam pi-
la orbe circumuagi omnibus in medium agmen
tendentibus.

DE TVRTVRE.

Here turtur occultatur pennasque amittit
loca sabulosa libenter frequentat capitur
rete saginatur in cibum sumpta aluum astrin-
gitet ob hanc rem dissentericis datur. Aiunt

turturem femellam amisso marito arborez u-
ridem non attingere uolatu:

DE GALLINIS.

Allina hominibus oua pullastra capō gal-
lo usui est. siue illa sit magna quales pa-
taune siue ex pumilionum genere. Galli gal-
linaei qui salacissimi sunt proli magis q̄ gule
reseruantur profunt autem non in hac re tā-
tum humano generi. Verum etia; in excitan-
dis ad opera diurna se cordibus Horas noctis
cantu diligunt: diem uenientem denunciant:
gregem gallinarum diligentissime custodiunt.
Armato ungue adunco & rostro uicini gal-
lum a grege abut: cui palma contigit statim in
uictoria canit: se q̄ ipsum principem testatur.
uictus occultatur silens. Hoc genus auum so-
lum crebro celuz aspicit: predicat q̄ cantu se u-
renitatem ac futuram pluuiam. Castrantē gal-
li dum adhuc tenelli sunt. duobus modis. lum-
bis aduhs candēte ferro aut genitalibus euul-
sis: quo facto statim pinguescunt. Affirmat pli-
nius gallinaceum in agro Ariminensi. M. Le-
pido. P. Catullo consulibus semel locutus. Ca-
pos & gallinas saginare liguritores ipsi inuene-
re quo unctius ac laucius deuorarent: hinc al-
tiles dicte quod sagina alte & enutrite sint. A-
uaria ubi cicures atq; omnia genera auum se-
gregata sarcirēt. M. Iulio Strabo primo inst. tu-
it hisq; factoris qui rez curarent addidit: descri-
psitq; quid cuiq; aui ad fracturam opponenduz

esset deberetur huic merito statum in comicio
 hanc Aruirago hanc P. Gallo hanc & Germani
 cus noster proprio ere faciendam curent: cum
 hi tamquam adoptiuum iure hereditario popinaria
 officina frequentent. Hyeme tamen melius quam esta
 te saginatio fiet probabiliorque erit factura. Gal
 line et ante eo tempore anni meliores: quia tunc
 minus fetu exhauriunt. Pulli quoque dum coire aut
 aut ouum peperere estate dum tritura: dumque
 adhuc de uite omphacium pendet esu melio
 res habentur: masculi tamen magis quam femelle
 Verum ut tandem paucis absoluiam: omnium
 auum laudes quatenus ad obsonia pertinet una
 caro gallinacea complexa est quid enim popinis
 afferunt relique: tales quod non unus capus
 in se habeat. siue elixum siue assum uelis. Hu
 ius auis patina stomachum iuuat. pectus lenit
 uocem sonoram facit corpus obesat.

DE COLVMBIS.

Olumbi omnes aues pudicicia antistant
 Plures enim in eodem columbario mixti
 degunt: neque tamen quis alterius connubia ui
 olat Amorem mutuum querulo gutture: ic
 tuque rostri ostendunt. In uenerem crebro ru
 unt: frequenti pedum orbe facta adulatione.
 Ideoque faciunt & palumbes uerum quia semiseri
 sunt rarius fetant. Viuere palumbes ad trige
 simum annum Aristoteles auctor est Columbi
 autem & turtures uix octauum attingunt annum
 Ex his pipiones minus penitus calide sunt & hu

231
mide plusq̄ satis est nature & ob hanc rem tar-
de concoctionis habetur multum alimenti ac
plus sanguinis generant unde inflammatioes
& febres oriuntur Qui tentare iam uolatum
incipiunt salubriores nimirum habentur: maxi-
me uero si cocta exagresta fuerit ne bilosis ob
caliditatez obsint. Hic cibus pituita laboranti-
bus non incongruit. ab esu ueterum omnino
abstineas durioris enī alimēti sunt & impro-
bandi.

DE FICEDVLIS ET PASSERE.

Icedularum, Carduellium, reliquarumq̄
auuuz minutarum caro si pingues sūt mo-
do non nudificant boni alimenti est. Absit a pa-
tris nostris passer qui esui sumptus ob nimā
caliditatē male alit difficulter concoquitur et
libidinem excitat. Hec auis ut minime uite est
ita salacissime. Mares negantur anno diucius
durare. Feminis lōigor aliquantulū uita. Nol-
lem carduelles deuorari plus enim uoce q̄ pa-
tina hoīez delectāt impata enī faciunt z pedibz
atq̄ ore pro manibus utuntur ut is que in cu-
biculo Frācis̄i Gonziaci Cardinalis cibuz ac po-
tū duobz uascul̄ eqlibrilibus funiculo ad se ē
hētē uoluptate pariter & admiratione cerni-
mus. Huius uice alaudam comedamus. que &
carne & iure non inutilis homini est.

DE COTVRNICE.

Oturnix parua auis ē & cum ad nos uenit
terrestris potius habetur q̄ sublimis Ad

uolant he auicule non sine periculo nauigan-
 tium quippe uelis sepe magno agmine inci-
 dunt. noctu presertim nauigiæq; mergunt: aus-
 tro non uolant uento scilicet humido & gra-
 uiore. Aura tamen uehi uolunt propter pon-
 dus corporum uiresq; paruas hinc illa uolanti-
 um conuestio labore expressa. Aquilone er-
 go maxime uolant Ortygometra duce. Greci
 enim coturnicem *Ortygometra* uocant
 Primam earum terre appropinquantem acci-
 piter rapit Vltro citroq; iture comitatum sol-
 licitant Coturnicibus ueneni semen gratissio-
 cibus: Hæc ob causam quibusdam temporibus
 eam esteerne damnauere mense nostre non itez
 quibus autumno Qualea sic enim uulgares ap-
 pellant in precio est Vere cum redit insipida
 & mali alimenti habetur. In littore anthyaci
 captas edi cum Marso meo nihil insipidius

DE PERDICIBVS.

Perdicibus in nidificatione mira sollertia
 inest supitibus eni se quasi uallo strase-
 ras muniunt. Maritos sepe fallunt transmuta-
 tis ouis. quoniam intemperantia libidinis earu
 oua frangunt. Dimicant inter se mares ob amo-
 rem ut Coturnices & Gallinacei solent. Tan-
 te salacitatis hanc auez esse Quidam autumat
 ut concipere etiam solo odore maris. aut eius
 uoce audita possint Perdicum uita ad sede-
 cum etiaz annos durare existimatur Inter aue-

huius caro bene ac facile concoquitur. Paruum
recrementi nutrimenti multum in se habet: ce-
rebrum uim auget. genituram facit ac demortuam
uenerem excitat Phasiani caro medium quoddam
inter perdicem & capum optinet: licet. A uerois
eum quatum ad obsonia pertinet ceteris aibus
anteferat. Nec immerito quidem si uim fabu-
le attendimus. Itym si quidem Tereti Tribacum
regis filium in phasianum conuersum fabule narrat.
Quare quid decentius regum ac lautorum me-
sis apponatur quam phasianus non satis uideo. ut
eo tandem redeat unde digressus est. Hoc tra-
gico scelere caret. Proponi mensa qui cepas atque
alium ascalonum uel per ity conuiuium apponit.

QVE DIFFERENTIA INTER ANIMALIUM PARTES SIT.

Animalium capita maxime uero quadru-
pedum & si crassi sunt alimentum multum ta-
men nutriunt. Ad febres biliosas hominem im-
pellunt. Genituram uirilem mirifice augent.
Volatilium cerebra quam quadrupedum salubrio-
ra sunt. Verum cum cerebri uis frigida sit &
humida ex frequenti eius usu pituita generat
humores: stomacho fastidium affert & si post cibum
assumitur. In principio cene non ita ma-
xime auget: si mentha aceto atque aromatibus fu-
erit conditum. Si concoquitur. natura calidis con-
fert semen uirile auget ac aluum lenit. A iunt
cerebella leporis & cuniculi contra uenena plu-

164

rimū posse. oculi aīaliū si tenerrimi sūt z piguis
bestie cū frigidi sūt z humidi moderati alimti ha
bēt. hic bolo optalmia a liguritoribz uocat. Lig
ua humiditatē in se habet fere temperatam in
ter durum & molle Verum si cum glandulo
sa carne que ei annexa est queq; glutinū quod
dam in se & humiditatem habet coquitur. et
cum aromatibus conditur suavis esui est nec
insalubris habetur. Cor frigidum est & sic
cum & ob eam rem melancholiam auget. tarde
concoquitur. non tamen paruz alit de mortuo
corde loquor uiuens enim caloris receptaculū
est. Pulmo uiuens calide & sicce qualitatis est
mortuus frigide & humide ob eius raram te
xturam & leuitatem modici alimenti habetur
Hepar quod z iecor licet appellare grossos ge
nerat humores. difficile concoquitur appeten
tiam tollit: Lactentium iocinora manus tamē
insalubria putantur. Gallinacea z anserina siue
anatina his adduntur. Caprarum & hircorum
iocinora fugito. ne in epilepsiam incurras. quaz
nostri comicialem morbum appellant. Contra
uero epar lupi nō modo non nocet. uerum et
ydropsim curat ualet item epar rabiosi canis
tritum & ex aqua potum contra morsum alte
rius rabie seuiantis Vbera quia fibrosa & car
thilaginosa sunt frigide uis & sicce habentur.
Hinc est q; crassum prestēt alimentum & quā
to lacte abūdātiora sūt tāto maioris sūt alimē
ti Splen siue lien acorē quendam in se habet:

q̄ antea receptaculum melancholie fuerat. hinc
est q̄ & stomachum & appetentiaꝝ iuuat: Cito
tamen satiat. Eius frequens usus bilem nigrā
facit. Porcinus splē ceteris in saubris habetur
Ale auium in cibum sumptesaluberrimi sunt
alimenti precipue autem gallinarum: Sūt qui
& anserinas his addant. Frequenti enī motu
si quid mali succi ̄est purgat. Similiter quoq;
anserina & gallinacea colla ceterarū uolatilū
meliora putātur. si sanguine intercutaneo ca
ruerint. Grauis saporis renes urine recepta
culum & quasi colla quedam humorum re
crementorum sūt. Difficillime item concoquū
tur ac in malum uertuntur humorem Lactē
tamen edi renes quia adhuc nihil terrestre
habent: non improbantur. Pessimi sunt alimē
ti ac bilem atram faciunt recrementorum om
nium receptacula licet obesent. Minus tamē
improbanda sunt auium: precipue autē galline
uentricula & intestina: Iuniorum animalium
testiculi q̄ uetulorum qui tarde concoquantur
probabiliores habentur. Gallinacei tamen ne
quaq̄ improbantur. Nō displicuit mihi Palleli
hospitis nostri patina: qui pedes uitulinos be
ne lotos & coctos cum iusculo aromatibus in
spersos in cenam more Romano attulit: inditūq;
quoq; aliquid ex aceto putarim adeo appeten
tiam excitabant. Apponi hec patina prima mē
sa consueuit. Boni & facilis extat alimentū: pe
ctori confert: tussim lenit meatus urine ex

ulceratos sanat dyscentericis prodest. A medicis tamē anteriores magis q̄ posteriores animalium partes probantur.

DE OBSONIIS
LIBER SEXTVS
INCIPIT.

Etum profecto nil haecenus uideretur explicata earum rerum natura & in quibus humana consuetudo uescitur nisi deinceps obsoniorum conficiendorum ratio quia & coqui & popina ru utuntur ordine preberetur Non enim omnium eduliorum eadem est coctura : eadem coctura : eodem ue tempore. Elixia debet esse bubula & uaccina caro. Elixum uituli pectus. Dorsum tamen seu spinam malis appellare assaturam requirit. Coxas eiusdem in pulpamentum rediges. Totum ueruecem non iniuria elixabis. licet ex spatula & coxis bona fiat assatura Sullam carnem quoquo modo coxeris insalubrem inuenies. Eius tamen spina ubi recens est assa adgulam facit Sunt qui cepas in eius feruēti adipe coquant deuorētq̄: he di utrumlibet cocti suaues & salubres sunt: coxe tamen assae meliores habentur. Eadem & de agnis coctura. Caprinam carnem si uoles mense ianuario cum aliato comedas Cerui uero anteriore partē in iusculo laridario coques

lumbos affabis. ex coxis pasillos aut pulpamē
ta facies Eadem & capreoli dame ac capree co
ctura. Aprum in piperato aut laridario odies
Leporem affum recte conuiuis appones poste
rior tamen pars melior habetur Anteriorez
nō iniuria i piperato uſ laridario coques. Eadē
est & de cuniculo coctura Sunt qui ursinā car
nem ex pasillo cōmedant.

QVO MODO COQVENDE AVES CICVRES ET SILVA TICE.

Ves amphibias hoc est terra & aqua ui
ctum querentes. ut anserem cygnum
anatem gruem cyconiam ac cetera eiusdem se
re nature elixabis Pauonam uero phasianum
coturnicem perdicem. turdos. merulas. sice /
dulas. gallinas siluaticas affabis he quoq; aues
elixe cum pipere & salua non insuaues uide
buntur Capos prepingues affos medios inter
maciē & pinguitudinē elixos comedes. Idem si
et de gallina & pullastra.

ELIXVM:

Arnem in frusta concisam per horam in
aqua frigida fines bene deinde lotum cuz
cum aqua calida atq; iterum recens in cacabo
lato ne auguste bulliant ad focum ponez. salē p
indes anteq; efferueat ubi ebulire occipiet ba
ne dispumabis Si uideris fabulum aut terram
commixtam sali aque calide cocliacem accipies

huic salēq; infundes. In fundo sabulū & quicquid terrestre erit residuebit. sal in summo cum aqua natabit. Hanc colatam cacabo infundes. At si caro annosa fuerit. eam crebro cocleare eximes recētīq; aqua humectabis. Idem facies si galline ul' capri anniculi fuerit. Alba hoc modo cum iure caro remanebit.

ASSVM.

Ssum ex quavis carne hoc modo facies.

Si ānicula erit ubi modicum ebullierit ex cacabo exemptam illaridabis. uoluiq; ad ignez iubebis quoad bene coquatur. At si tenella fuerit ut uitulina & edina sine elixitura eo modo quo superiorem decoques. Capos. phasianos. edulos perdices. & quicquid siluaticum asciturā requirit bene deplumatos exēteratosq; inferuenti aqua lauabis lotos ac pro appetētia odoriferis herbis pipere & larido bene conciso refertos. ad focum lento primū igne coqui iubebis: ac ubi paululū a coctura abesse uideris salem cum trito pane circumquaq; asperges excitato maiore q̄ antea igne inuolutoq; uolubiliore manu uerū. Vrde statim exemptā carnem exhalareq; permissam ad conuiuas deferres

PIPERATVM EX SILVATICIS.

Iperatum cum quavis carne siluatica hoc modo facies. in catinū tantum ex uino nigro austero indito quantum ex aqua optimeq;

in eo carnes lauito Loturam deinde colato ad
ditoque tantū salis quantū res exigit Eandē cuz
carne aqua; in lebete ad ignē ponito Coctā car
nem eximito in patina; diuidito Buccellas pa
nis in craticula torreto. tostas in aceto remoles
cere finito: ubi acetum satis imbiberit una cum
libra passularū eas optime conterito Huic op
portune sanguis ipsius bestie adderetur uel io
cuscula si fieri posset contrita hęc deinde cuz
ipso iure misceto. additoque parū sape aut defru
ti cum aceto illo in quo panē maceraueras. pos
tea uero per cribum setaceū hęc omnia simul
facito trāsiant. Inditaque in cacabū asparlac; pi
pere cariophilo cinnamo ut uoles facito se qua
liter bulliant p̄ dimidiū hore in carbonib; agi
tato sepius cū tudecula uel Cocleari carne; pos
tremo cū larido frictā diuisamque in patinā hoc
piperato condito. cōuiuisque apponito: Multuz
& omode alit: stomachum fouet. corpus obesat
bilosis tñ nocet. calculū facit plus minusue se
cundum rerum ipsarum compositionem.

IVS LARIDARIVM.

Vs laridarium cuz quauis carne siluatica
hoc modo facies. Carnem in catino ubi tantū
ex uino albo sit quantū ex aqua bene lauabis
loturamque (ut par est) colabis cum hac lotura
cūque larido ac saluia minutatim concisa carne;
in lebete coques ubi p̄ cocta fuerit aroma
ta suffundes. Ut uero crassius aliquātulū ius
culum fiat. oui uitella duo & quide; predura

cum quibusdā bucellis panis sicci nec omnino
 tosti simul steres contrita cū iure miscebis in
 fundesq; ī cacabū Melio tñ fieret hoc aut ex
 sanguine aut ex coctis aut stritis ioculcul' eius
 dē anima? Coctā carnē in patinas tuo moꝝ di
 uides conuiuiscq; aut minutatī aut in frustra cō
 cisā cū ipso iure appones multi & hoc a'umentū
 est: stomachū tñ crebro uescentibus facit epar
 & renes concalefacit bilosis noc; solis pituita
 laborātibus cōuenit

CIBARIUM EX SILVATICIS.

Ibarium quod uulgo corrupto uocabulo
 Ciuerum appellant sic facito. Carnem sil
 uaticam cum aqua & aceto pari mensura co
 quito coctam ex iure eximito: sinitoq; in pinace
 uel ut latine dicam orbe tam diu resideat do
 nec humor exierit Eam deinde in optimo lari
 do frigito At si duas patinas cōdire uolueris
 passularum librā selibrāq; Amigdalaru; cū sua
 pelle cōterito hisq; bucellas panis nō nimiū to
 stas & atro uino remolitas ac tūlas addito p̄mis
 cetog; omnia cū iure in quo caro cocta est. fa
 cito postea hec omnia p̄ cribrum farinaceum in
 cacabū trāseant ebulliātq; simul in carbonib; o
 longe a flāma per dimidiū; hore curato. Si aro
 matum cupidus aut secō eris ex gingiberi aut
 cinnamo plus minus ue addito Cepullam pos
 tremo in ollulla cum larido tesselatam conciso
 bene coctam actui sam; in cacabum dimittito
 sinitoq; paululum efferueat ac deinceps ino

patinam cū iusculo diuidito. Nutrit z hec̄ tar
de ocoq̄ fastidiū mouet. Caput ledit & oculos
epati nocet: uētrē ciet bilosis obest & pectori
PASTILLVS EX SILVATICIS.

X ceruo uel capreolo pastilluz sic facies
in frustra haud magna carnem concides.
Vna bullitione cum aqua & aceto saleq̄ r̄moli
tam ex cacabo eximes sineq̄ i quadra donec
ius exinaniet piper deinde & cynamū contri
tum simul cum larido tunso in modum placen
te subies carnēq̄ additis quibusdā perlonguz
laridi tessellis hoc quasi foliato inuolues in
desq̄ circumquaq̄ cariophi grana: farinā deī
de bene excreatam subiges ex subacta crustam
grossiorem unicuiq̄ frusto circumuolues: in
furnoq̄ lēto igne optie coques. Apponi hec
statī cuius uel seruari in mneie m aut saltem
dies xv possunt. Parum omnino alūt: tarde cō
coquuntur: stomachuz laxant: spleneticis z epa
ticis nocent pectus exasperant.

PASTILLVS EX CICVRIBVS.

Icures appello omnia que domi alūtur ut
uitulum capum gallinam & similia ex his
pastillum sic facies. Carnis macre quantuz uo
les sumito minutatim p̄ gladiolis concidito ui
tulinum adipez cum aromatibz huic carni bñ
misceto inuoluta crustuz i furno coqto Cocta
ubi p̄pe fuerint duo intella ouorum ab albore
excreata cuz modico acreste cumq̄ iure perpi
gui bene tudacula agitata in pastillum infūdes

Sunt qui modicum croci ad speciem addat fi
eri & hic pastillus in patella bene uncta etiam
sine crusta potest capum pullastrā & quicquid
uoles integrū z in frustra concisum in pastillo
p uoluptate optime coques. In hoc & multuz
alimenti inest tarde concoquit pauca recreamē
ta i se habet cor epar & renes iuuat obelat ac
uentrē ciet.

CRUSTA EX CICVRIBVS.

In crustā uoles ex pipionibz quauis aue
olis primū facto ebulliant: ubi ad cocturā fer
uentū erit. ex lebere eximito exempta in frus
taq; concisa in sartagine cū abundāte larido fri
gito. inde in patellā uel textū bñ unctam crus
taq; in tratū deuoluto. Huic pulmēto non in
iuria prunā z cerasā ul' aultera addes. Acrestā
deinde & ouā octo si plures cōuiuas habebis
ul' pauciora. si paucos cū modico iure tudecula
agitato: hīc petroselinō amaracū mēthā gladio
minutātū quoad fieri potest scisaz admisceto.
ad ignē q; ponito lōge tñ a flāma. lēte enī ebul
liāt necesse ē. Cocleari iteri tā diu misceri debz
donēc coclear em ob crassitudinē integat Fun
dito postremo hoc iusculuz in crustā ad ignē q;
ac si artocreas esset ponito Coctā conuiuis ap
ponito multum alet tarde concoquitur pauca
recrementa relinquet bilem reprimet. pectus
exasperabit.

FRICTVM EX QVAVIS CARNE.

Rictum ex altibus & quavis carne hoc modo facies Carnem uel aues bene enteratas & lotas aut minutatim aut quadrifariam concisas in olla cum larido ad ignem pones crebroque coeliari ne lateri serie adherent conuolues: ubi prope cocturam fuerint. maiorem partem laridi eximes uitellaque duo cum acresta agitata cum iure & aromatibus mixta in ollam fundes Ebuliant tamen necesse est ut recte coquantur. Huic patine crocum addunt quidam ut coloracior fiat non erit & a uoluptate alienum petroselinon minutatim concisus patine inspergere conuiuisque statim apponere. Alet multum & si tarde concoquitur bilem reprimet cor epar & renes. iuuabit.

PASTILLVS IN OLLA.

Astillus in olla sic facito. Carnem uitulinam cum adipe minutatim concisam in ollam ponito pipiones & pullos si uoles adicito ollam ipsam ad carbones longe a flamma ne concitate eferueat ponito Vbi ebullire ceperit despumato. passulus deinde imponito cepam postremo minutatim concisam cum larido frigito Frictam in ollam indito ubi omnia prope cocta existimaueris acrestam & aromata suffundito. Sunt qui & duo uitella ouorum bene agitata cum acresta infundant Multum alet tarde concoquitur. nauseam faciet stomacho nocebit epar & renes calefaciet sperma augebit caput & oculos ledet.

MIRAVSE CATELLONICVM

Atellam quidem gens lauta & que ingenio ac corpore Italice solertiae haud multum dissimilis habetur obsonium quod mirasse illi uocant sic condiunt Capos aut pullastros aut pipiones bene exenteratos & lotos in ueru collocant uoluuntque ad focum tantisper quoad semicocti fuerit: in exemptos ac tesselati diuisos in ollam induunt. Amigdalas deinde tostas sub cinere calido abstersasque lineo pano terunt His buccellas aliquod panis sub tostu addunt mixtaque cum aceto & iure per cribrum acetum transmittunt posita in ollam haec omnia insperasque cinnamo gingyberi ac saccharo multo tam diu efferuere uim in carbonibus procul a flamma lento igne permittunt quo ad iustam cocturam peruenerint miscendo semper cum codeario ne serie adhaereant hoc nihil suauius cum Valischara meo edisse me memini. Multum est alimenti tarde concoquitur epar & renes concalefacit corpus obefat uentrem ciat.

**VT PAVO COCTVS VIVVS
VIDERI POSSIT.**

Ecatur pavo aut penna superne in cerebrum demissa aut iugulatur ut eduli solent: quo sanguis exeat a gutture deinde usque ad caudam pellis leuiter scinditur scissaque cum propriis penis a toto corpore ad caput trahitur quo abscisso ac cum pelle reseruato cruribusque. Pauonem ipsum cum aromatibus ac odoriferis herbis refertum uerum assabis infixis tamen prius per

pectus cariophilis inuolutorq; collo lineo albo
continuo aqua humectato ne omnino desiccet
Coctū pauonem ex ueru exemptum ppria pel
le integes. Et ut pedibus stare uideantur. uirgu
las ferreas infixas tabule z ad hoc fabrefactas
per crura ne cernantur per corpus ad caput z
caudam adiges. Sunt qui ad lulum & risu; cā
phoram cum lana ori indant ignemq; ubi ad mē
sam fertur iniciant. Hoc Gellio non placet qui
ignem reformidat Inaurare etiam pauonem il
lum & aromatibus conspersū bracteis aureis
licet ad uoluptatem & magnificentiam Idem
etiam fieri de phasianis gruibus & anseribus ca
pis ac ceteris auibus potest. Verum hic cibus
tarde concoquitur. parum alit atram bilem au
get epaticis ac splomaticis nocet.

IN PORCELLO ASSO.

Orcellus; adhuc lactetē iugūato uilleſq;
omnino a cute abradito. Per ipinam de
inde scindito: eximitoq; quicquid in uētre ha
bet: iocuscula eius cum larido alio: cumq; od
riferis herbis minutim concidito tritum caseū
oua agitata: tunc sum piper: crocum in puluere;
reductum cum superioribus bene misceto. In
porcellumq; omnino ita inuersum: ut quod in
tus erat foris sit in dito ac claudito ne excidat
coqui in ueru aut super craticulaz lento igne
non incommode potest ut omnia pariter elui
bona sint. Dum coquitur aceto pipere croco si
mul mixtis euz; salute aut rosmarini aut lauri

q̄ millu ordeiq; nouere. Gaudet & millio cam
pania. Purgatur mortarioz pistillo ut alia mul
ta. Purgamenta appludam rustici uocant. Ex
millio fit puls z panis predulcis quo Cisalpini
ac maxime insubres utuntur. Millii e musto
subacti precipuus usus ad fermenta est i annū
siquidem durat. Millii usus panniceo deteri
or habetur. Siccum enim & frigiduz est & tarde
concoquitur, et male alit.

DE FABBA.

Abe inter legumina que a legendo sunt
dicta maximus honos habetur. Quippe
ex qua z panis & lementū fit. A faba in sacris
cus. a pulmentareo fabaceo Pythagoras absti
nuit. uel q̄ his mortuorum anime ut ipse asse
rebat pro domiciliis uterentur. uel q̄ is cibo
in latione sua tranquillitatem mentis queren
tibus mirum in modum contrarius sit: ac libi
dinem incitet quam
hoc est i testuculis fabis similibus esse dicebāt
Sola faba inter fruges exesa etiā crescente lu
na repletur. aqua marina aliaue salsa non p̄co
quitur. Prima leguminum ante hyemem seri
tur. quamq; Maro uere serendā dicat. aquas
in flore maxime concupiscit: ubi defloruit exi
guis deuderat. Faba in egypto spinoso caule
nascitur. cōtra crocodili ed. c. tatem. Fabe uis
frigida ē. uiridis ad humiditatez tendit qua sto
maccho nocet. sicca tñ pe. or ē in somnia quouis
modo in cibum sumpta uel mala facit. aromati

bus conspersa minus ledere putatur

DE CICERE

Icer falsi laginosum ē ideo solū urit nec nisi madefactū pridie feri debz. p̄ses habz differentias magnitudine colore figura sapore. Arietino capiti persimile est. Rubrum nigro & albo calidioris uis est. Temperatius nigrum habetur. eorum iura quibus & remolita sunt pectori profunt splenis atq; hepatis operationes tollunt calculum frangunt: renes ac uesicam purgant. uocem clariorem reddunt. uenerem cient: lumbricos e uentre ambigunt. Recens cicer stomacho ac intestinis nocet. & os male olere facit.

DE CICERCULA.

St & cicercula minutum cicer inaequales angulos habens neluti pisuz. Dulcissima que aruo similis ē Firmiorque nig & ruffa q̄q̄ alba. Virtute in quibusdam ciceri similis est.

DE PISO:

Impatientissimū frigoris pisuz habetur ideo in apricis feri gaudet. ad austrū uerno tempore facili ac soluta terra dulce ē z minus (ut ait) celsus q̄ faba in lat ac nocet

DE PHASEOLO:

Phaseolum uel phasellum q̄ uillem Maro appellat hanc denominationē a phasello in sula nō p̄culmōte olympo posita accepisse scribit Appulegius: uim calidā & humidā habent phaseoli: quorum usus aluū lubricat z obesat

154

geritur oppillatiōes facit . calculum creat cor
tamen & epar iuuat .

EXICIVM FX IECORE .

Iocinora porcina uel quorūuis animaliuꝝ
paululum elixa terito eo modo quo caseū
soles porcinum deinde uentrem concidito ad
quantitatem iocinoris tantūqꝫ casei ueteris :
amaraci petroselini . passularum : aromatū cō
teritoruꝝ cum duobus ouorum uitelis admis
ceto . quantum satis esse putaueris . Ex his in
unum reductis ad magnitudinem nucis pilas
facito : omentoqꝫ inuoluto . ac ubi uoles in sar
tagine cum larido frigito . Lentam & paruam
cocturam requirunt . Tomacula hec uulꝫus
appellat que fortasse melius omacula cum in
uoluta omento fiāt dicerentur uel tomacula ut
Marci . si placet .

FARCIMINA

Vlpe uituline atqꝫ adipi suille [bene tūse
tritum caseum tum ueterem tum pingueꝝ aro
mata bene tūsa . Duo aut tria oua tudecā agi
tata . salis tantum quantum res ipsa requiret :
Croci quo crocea sint omnia admiscebis admi
xtaqꝫ in intestinum bene lotum : & per quā te
nuam productum inicies . Cocturaz in cacabo
requirunt . Bona non nisi biduo durant . Serua
ri tamen in dies quindecim aut plures pote
runt si plus salis & aromatū addideris siue ad
fumum desiccaueris .

LVCANICE

I uoles bonas lucanicas: carnem macram
& pinguem simul ex sue concito abla
tis omnibus fibris ac neruis: q̄ si caro d̄
cem libraruz fuerit salis librā unā. fenicoli bñ
mundi uncias duas. totidemq; piperis semi tū
si admisceto confricatoq; p̄ diem hec ī mensu
la finito Sequenti in intestinum bene munduz
inuito & sic ad fumum suspendito.

GELV IN PATINA.

I uoles duas patinas eius pulmēti quod
uulgo gelatinam uocamus xl. pedes uer
ueceos excoriatos exossatosq; in aqua recēti p̄
tres aut quatuor horas finito lotas in cacabuz
ubi aceti acerrimi albi metreta una uini albi
altera: aque due insint impone: tantum sal̄ ad
dendo quātuz sat est. Facto deinde efferueat
lento igne Despumañ eq̄ meñto diligēt Vbi se
micocti fuerint piperis rotundi. piperis oblon
gi. cinnami spicinardi quantum satis erit ifrin
gito potius q̄ conteras. in cacabumq; indito ut
una tam diu efferueant donec ad tercias d̄ue
nerint. Pedes tum eximito iusq; efferuere ite
rum finito decem ouorum alba menta tu decula
tam diu agitato donec uersa in spumam uideā
tur. Ebulire simul tantisper hec debent quoad
semel aut bis cocleari inuolueris. Exempta ex
cacabo statim sacco lineo bis aut ter colato ta
le ius ī patinas ubi pulli aut hedi aut capi be
ne cocti & frustratim diuisi nec humecti ca
ro sit indito: in p̄ frigido & humido loco tā diu

165

finito quoad omnia gelu cōcreta fuerit. ex hac patina nil comedat uoconius meus ne bilez q̄ exagitur cū suo magno malo augeat

HEDVS IN ALIO

Ntegrum hedum aut quartam p̄tez tessellis laridi & spicis mundi alii circūquaq̄ in p̄actis ueru ad ignē uoluito. Humectatoq̄ frequenter cū ramuscū lauri aut rosmarini ex hoc quod nūc scribam condimento Cum acres ta cumq̄ iuscūlo pingui duo uitella oui bñ agitata duas spicas alii bene tūnsas: medicū crocn parum piperis misceto in patellāq̄ indito. Inde ut dixi quod coquitur aspergito Coctum ī patinā ponito p̄temq̄ conditure infundito ac petroselinū minutatim concisum inspargito. Hoc obsonium bene coctū cito comedi debeat ne refrigescat. hoc rō edat Ceculus qa oculos heberat. & uenerem etiam demortuā excitat.

PVLMENTARIVM IN CARBONE.

Arnem macram ex coxa uitulina ī bucellas nō nīmū subtiles cōcisaz cultri costa otundito sale deinde z femicoli semine bñ trito utriq̄ asp̄sam int̄ duas tabulas p̄ dimidiū hor̄ cōprimito inde craticula ad carbones coquito. In utramq̄ partē crebro uertendo addendoq̄ tessellas laridi ne igne inarescat. Coqui nō ad modum hoc pulmentariū debet. calidū itē cōuiuis apponatur quo magis appetentiam & desiderium bibendi excitat. Hoc bibulus utatur.

qui sitim in se de mortuam queritur
IN IOCVSCVLIS

Oculuscula aut suilla aut ex quouis anima
li ad magnitudinē nucis apta insperfacq
sale feniculo & aromatibus dulcibus ac bñ tri
tis om̄to uitulino aut hedino iepatī inuolues
ad focūq nō nimiū decoques ac cocta statī ome
des. **SUCCIDIA IN CARNEM.**

Arnez salitam larido in̄textam: i tessel
las concides: concisam in sartagine non
admodum friges: frictā aceto saccharo cīnaino
petroselino minutim conciso asperges: Idē eti
am fieri de pna ac sumine potest S; hec succo
citra uel malaranci suffundi amāt: clamat i hāc
opinionē bibulus z sine acredine uī acore quo
uehemēter excite tur sitis hec deuorāda affir
mat. **IN TURDO:**

Bi turdum affaueris: eo modo quo conue
nit amigdalas bene tūnsas sandaliscq ispar
sas cūz acrita z iusculo miscebis modicūq gin
giberis & cīnami insperges. Mixta hec omnia
per cribrum setaceum in cacabum transnites
ubi modicū ebullerint i oīlam in quam turdos
assos reposueris infundes. Sūt item qui satio
ducunt in assos turdos citra uel malarancia ex
primere aromata dulcia inspargere

IN VITVLINVM CAPVT

Aput uitulinum aut bubulum aqua cali
da depilato ut suem consuesti si elixum
uoles ubi coctum fuerit in aliatum mergito. se

si assumptauerit repletū aromatis alio: ac
 plerisq; odoriferis herbis in furno decoquito
IN CEREBRVM VITVLINVM.

Æ capite elixo ac cocto cerebrū erues:
 cū q̄ duo vitella ouoꝝ tudecula bene agi
 tata. modicū piperis. parum acreste: salis quan
 tū sat ē miscebis. Mixta hec omīa in sartagine
 cū liquamine tantisper friges donec qđ breui fi
 et cōcreta simul fuerint. Comedi cito hoc pul
 mentariū debet: Vbi refrixerit nil insipidius
 Hinc ē quod me palellus hospes crebro in ce
 nam uocat: ubi huiusmodi patinā condit

IN FICEDVLAS

Icedulas in plumes ac nullibi cōminutas
 aut exenteratas in folio uitis cum modi
 co sal' fenicoli ac laridi inuolues inuolutasq;
 cinere calido & carbonibus integes ante dimi
 dium hore coquentur: Assas si uoles quater
 nos si de uincies. circa ueru capite & pedibus
 ne si transfixe fuerint nil habeas quod come
 das Sunt qui in extrema cōtura laridum his
 insillent.

PATINA CATELLONICA

IN PERDICES:

Erdicis asse ac prope cocte alas & pul
 pa; circum quaq; abscindes. inde q; in lo
 cum modicum salis aromatum chariophilorum
 contusorum succus citri aut malaranci quo
 melius simul hereant misceri his deb; inuo lua
 tur tū cito necesse ē ac calida deuoꝝeē oportet

Hoc cibo gallus noster frequenter uescitur
quis catellonicorum acerrimus sit hostis. odit
enim genus hominum, non patinas

LIQVAMEN.

Mentum suis dum recens est minutim
concisum ad castaneae magnitudine in sa-
le multo asperges ac contundes contunium p-
diem in tabulato fines. sequenti in abeno ad ig-
nam si centum librarum erit cum duabus aque
metretis decoques lento igne efferveat neces-
se donec bene liquauerit. colo deiceps colabis.
capiet quod in aqua natabit. inditum liqua-
men in seriam loco subterraneo per annum con-
seruabis

IN VENTRICIVM VITVLI NVM.

Itulinum uentrem in angulo leniter per-
forato stercoque ac sordes omnes eximito
in lotu uentrem hec que dicam indito ex ca-
seo ueteri oua quatuor bene fracta parum pi-
peris leniter tunsit. croci molieu in passulas in-
tegras petroselinum amiracum mentham co-
cisam mixta omnia & in uentriculum clausa
in cacabo bene coquantur

PERNA

Igitur cultrum in mediam pernam que ut
Varroni placet a pede dicta est olfacit oque
si bene olebit bona erit perna. sin secus reicie-
da est. Bonam in uino albo aut aceto decoqui-
to sunt qui tantumdem aque addendum dicat

maxime uero publius qui uinum non bibit: i
 certe falluntur Suauior ē in uino tantum uel
 aceto cocta & diutius durat. Nō ē omnino con
 quenda perna. nec ē iure eximenda nisi ubi re
 frixerit.

SVMEN ET LINGVA.

On sit sumen admoduz pingue sed rube
 um: coquatur eo modo quo perna: s; me
 lis aliquantulum. Hanc quoq; cocturam uult
 lingua que quanto pinguior tanto melior est

Eadem fere & de reliqua succidia ratio IN PASTILLVM GALLINACEVM

Ristas pullorum triphariam iocuscula q̄
 driphariam diuidito testiculos integros
 relinquito Laridum tesselatim concidito nec
 tūdito. Duas aut tris ūcias uituline adipis mi
 nutatū concidito aut loco adipis medullam bu
 bulam aut uitulinam addito Gingiberis cin
 namī sacchari quatum satis erit sumito Hecq;
 oīa cū cerasis acribus ac siccis ad xl. misceto in
 ditoo; in pastillū ad id apte ex farina inbacta fa
 ctū in furno aut subtextu in foco decoqui po
 test Semicoctū ubi fuerit duo uitella ouoy
 disfracta modicū croci & acreste supfunde

IN PIPIONEM EXOSSATVM

Pipionem exinanitum & bene lotum per
 diem ac noctem in aceto acri sine; lotū
 deinde ac repletum z aromatibus & herbis eli
 xum pro libidine aut assum facies utrouis mō
 sine ossibus ineunies.

EX SOLO PIPIONE DVO FIUNT

Ippone sine aqua ita apposite deplumato ne pellem frangas exenterato deinde cutem integram auertes ac diriges directam optimo farcimine replebis. integer tum omnino uidebitur uerum pipionem hoc modo assuz frictum elixum facies. Assum semicoctum sale ac trito pane asperges inungesque leniter uitello oui nter crustam pro cute faciat: ubi incoctus omnino fuerit uehementi igne statim torreto quo coloratior fiat inde conuiuis appone

CIBARIA ALBA

Ibarium album quod aptius leucophagum dicitur hoc modo pro duodecim conuiuis odies. Amigdalorum libras duas per noctem maceratas aqua ac depilatas in mortario bene tundes: inspergendo modicum aque ne oleum faciant. Deinde capi pectoris assatum in eodem mortario conteres indeque excavatam panem ac resta prius aut iure macro remolitum. Gingiberis preterea unciam ac sacchari selibram addes: miscetque hec omnia simul. mixtaque per excretorium farinaceum in ollam mundam transmittes. Efferueat deinde in carbonibus lento igne facies cochlearumque sepe agitabis ne serie adhereat. Coctum ubi fuerit aque rosacee uncias tres infundes: Ad mensamque aut in patinis ubi caro fuerit aut seorsum sed minoribus mittes: Quod si in capos fundere institueris: quo lautius uideatur malpunicum grana superinspargito. At uero si in

duplicem condituram diuisum uoles. partem
 uitello oui ac croco simul cum modico acreste
 confuso colorabis. quam quidem a colore gene
 stinam appello. Reliquam partem ut alba e ita
 couius ut dixi appones. Hoc ego condimentis
 Apicianis auteposuerim semper: neq; ulla ra
 tio est cur gule maiorum nostris preferantur.
 Et si enim ab illis in omnibus fere artibus su
 peramur una tamen gula non uincimur. nullū
 enim prope in orbe terrarum irritamentū gu
 la est quod nō huc tamq̄ gymnasium popinariū
 translatus sit ubi acerrime de conditura obso
 niorum omnium diseritur. Quem coquum di
 immortales Martino meo comensi confere s. a
 quo hec scribo magna ex pte sunt habita. Car
 neadem alterum dices. si de rebus propositis
 ex tempore differentem audieris

✧ CIBARIVM ALBUM CATI
 LONICVM

Arrinam optimi risi cum duabus metre
 tis lactis caprini in cacabo ad ignem poni
 to procul flamma ne fumū concipiat. Pecto de
 inde capi eodem die mortui ac semicocti in
 quedam quasi subtilissima fila diuidito iditacq;
 mortairū duob; aut eo āplius t̄b9 ictib; pistil
 lo contundito. Vbi lac dimidium hore effer
 uerit hoc idem pectus in fila redactum cum
 libra sacchari indes. efferuereq; horas quat
 tuor patieris agitando semper condituram co
 chleari cui herebit ut terebinthia ubi decoctū

fuerit Aquam postremo rosaceam ut in superiore infundes patinasque facies. nec erit ab re si sacchari aliquid insparges. nulli enim cibarium (ut aiunt) saccharum aduersatur. Ad hoc Galbes noster Rizonem & me sepius inuitauit Aderat & Tridento qui se nil unquam lautio comesse asserit.

IVS CONSUMPTVM

Ieri ius consumptum aut ex capro aut ex phasiano aut pice aut capreolo aut pipionibus aut ex colubis siluaticis potest si ex capro uoles cacabum sumes quod aque metretas quattuor contineat. Huc capum fractis ac minutis ossibus indes cum uncia succidie macre. piperis granis triginta cinnamo pauco nec nimium tunio. tribus uel quattuor cariophilis saluie lacere trifariam folis quinq; lauri duobus. finito hec efferueant horis septem uel donec ad duas scutulas uel minus redigantur. Caue salez indas aut salita si egrotantium causa fiet. Parum aromatum nil uetabit quo minus egroto etiam apponatur senibus hoc et ualitudinariis detur

IVS CVLVM CROCEVM

Itella uorum triginta acretam ius uittuli aut capri parum croci. modicum cinnami in catinum simul frangito ac misceto. Mixta per cribrum excretorium facito in ollam transeant. In hac curato ut in carbonibus procul flamma ne fumum concipiat decoquant. Misce totum semper cum cocleari donec crassum

fieri incipiat. Tunc enim a foco ablatuꝛ conui-
uis decē per cōmode apponetur Spargi aroma-
tibus dum in patinis est. hoc iusculum debet.
IUSCULVM ALBVM.

Migdalarum libram depilabis ac tundes
aquam inspargendo ne olium faciant his
deinde albamenta ouorum xx. panis albi ac re-
moliti parum. modicuꝛ ac resse ac gingiberis al-
bi iuris quantum sat erit addes ⁊ tundes om-
nia simul bene miscebis. Mixta per cribruꝛ se-
taceum facies in cacabuꝛ transeant. coquantꝛ
eo modo quo superiora.

IUSCULVM VIRIDE.

Apito illa omnia que ī primo iusculo cō-
tinēꝛ pꝛt crocū hīcꝛ betas ⁊ modicuꝛ pe-
roselini aliquot tritici folia si tuꝛ uiridia erūt
tunsa addes per cribrum transacta coques eo
modo quo superiora.

**CIBARIVM QVOD VVIGO SAN-
ZARELLAS VOCANT.**

Va septem selibram casei triti. Panem
item tritum tundens simul misceto.
inditoꝛ in cacabum ubi si et uis croceum quā-
do feruere occipiet Vbi bis terve cocleari cō-
uolueris patinas facies cito enim coquitur.

CIBARIVM VIRIDE.

Ibarium uiride eo modo quo antedictū
condies sed pro croco herbas indes qꝛ
in iusculo uiridi commemorauī.

CIBARIUM IN BOLIS

Ve antea dixi fumes eadē uti uoles aut alba aut crocea aut uiridia facies. Duri ora sint hec aliquantulum. & in cacabum feruē occipiētē coctari paruo sigillatim deponātur.

CIBARIUM ALBUM.

Lborē ouorum: panem album & tritū casei modicum cum lacte amigdolino misceto inditoq; in cacabum seruere occipientem exture uitulino aut capi prepiguis. acco modo quo superiora coquito.

LIBER SEPTIMVS INCIPIT.

Via industriam non ailia solum ac siluatica animalia uerum etiam in animata quedam fecere ut legu mina boleti tubera herbe item non nulle tum ortenses: tum siluestres. que a philo sophis inter uegeta roponuntur. Verum prius meo instituto de ui & natura istarum reꝝ mihi dicendum est q̄ de cibaris que ex eis u dem fiunt dicere incipiam. Neq; certe a re ip sa alienum putarim precipue cum ordo esicio rum hoc requirat: de eo farre z ordeo aliquid dicere quo in cibaris utimur. quamq; cum de pane diceremus breuiter eorum genera sunt explicata.

etiam qui acressam tantum cum flore fenicoli
infundant. Croceam si uoles crocum addito

**CIBARIUM EX COTO
NEIS:**

Otonza in iure macilento cocta tundes
Tunsa cu; succo amigdolino cu; iure ui
tulino aut pullino dissolues ac in cacabum per
setaceum transferes. Addito deinde gingibe
ri cinnamo saccharo ac croco rursus i carboni
bus procul flamma ociose ebulliat facies agi
tando semper cochleari. Sunt qui butiru; aut
adipem recentem instillent : Cocta & in pati
nas translata aromatibus ac saccharo asperges

FRACTA FABA.

Abam tam diu in aqua fines donec bene
humecta fuerit eam deinde e regione ni
gredinis apte ita scindes ne quod intus est co
minuatur. In acuos cortices amigdalas cu; aqua
rosacea ac saccharo tundas indes ad ignem in
ollula uel patella sine aqua torrebis cauendo
semper ne comburantur. Tostas ac in scutel
las translatas iure optimo suffundes i qb; & pe
troselinu; & aromata insperges. sūt q; z cep: sid
dā:

CIBARIUM CANNABINUM

Ibarium cannabinu; pro duodecim con
uiujs hoc modo facito libra; cannabis bn
mundi tam diu coquito donec scindatur. coctā
& una cum libra amigdalarum addito etiam
ex cauato pane in mortario tuusam iuri macro

dissoluto transfagitoq; i cacabum per cribrum
setaceum ad focum deinde positum cocleari cre
bro agitato: postremo uero ubi prope coctura
fuerit selibram sacchari semunciam gingibe
ris parum croci cum aqua rosacea indito. Coc
tum & i cutellas diuisum aromatibus dulciori
bus conspargito hoc ego Baricocolis Senensi
um persimile puto ex multis enim probabili
bus rebus improbabile edulium est factum na
et difficulter concoquitur et fastidium et do
lorem facit.

EXICIVM EX CARNE

Ro decem conuius libram abdominis
porcini aut uiti lini bene elixato coctam
accensam cum selibra casei ueteris pauco eti
am ex pingui addito. cumq; herbis odorife
ris bene concisis pipere gingiberi cariophi
lo misceto sunt etiam qui pectus capi tansi uo
incōmode addant Hec omnia farina bene sub
acta ac in tenuissimum solum redacta ad casta
nec magnitudinem inuoluto inuoluto iure
pingui accroco colorato decoquito parum co
cture requirunt in patinis traducta caseo tri
to & aromatibus dulcioribus aspergito fieri
& hoc edulium ex pectore phasiani perdicis ali
aliarumue alitium potest

ESICIVM SICVLVM

Arinam albam ac bene excretam cum al
bore oui aqua rosacea ac communi bene

urina[m] mouet. pectori ac pulmōni prodest ca-
put tñ crassis & perniciosis humoribus replet
Insomnia & ea quidē garua inducit. eius fri-
giditas z malicia leniri aliqua ex parte potest
origano pipere sinapi insparso Vinū merū post
phaeolos bibendum omnino est

DE LENTE.

Ens ut p[er]sum uomere feritur amat lens
solum tenue magis q̄ pingue celuz utiq; sicū
eius duo sunt genera alterum rotundum nigri-
uiq; . Alterum sua figura in lenticule nomen
transiens. frigide z sicce nature habetur Cor-
tex aluum soluit . medulla astrigit difficulter
concoquitur. atram bilem generat & lepram
facit. inflat. condensat cerebro & pectori nocet
oculos hebetat. uenerem reprimit corrigi eis
malicia hoc modo potest primam concocturā
abieito secunde acetum & aromata addito non
erit. etiam insalubre farinam ordeī. lenti in caca-
bo misceri ut bene ac multum alat

DE VICIA ET ERVO.

Etica uicia cicerula eruuz farrago: peco-
rum magis q̄ hominū causa sūt iuēta eis
tamen usum uim medicamēri habuisse litteris
suis diuus Augustus ostēdit. eius enim uis tus-
sim lenit ac pectori prodest Hoc robilium uul-
go appellant.

DE LVPINO.

Vpini satō trās letiores facit ubi caule
surrexit ac florē emisit ad soles cōtinuo

heliotropii more uertitur. Hoc uice de p̄s hy
dre nubilo celo rufici utuntur. nullo impedi
constat lupinus. neq; enim saritionem aut rō
cationem exigit. primus omnium feritur. ulti
mus tollitur. Vtrumq; fere Septembri mēse
Ter in anno floret. lectum condi ad fumū amat
Eius uis calida ē & sicca. Maceratus frigida
aqua salitusq; homini in cibo ē. amarus medica
menti uice; prestat. impositus enim puerorū;
uentribus contra lumbricos pro medicamēto
habetur. Valet itē contra omnem opilationē;
egre tamen concoquitur humores etiam cru
dos & malos efficit

DE CANABI

Eritur & canabis ip̄a ut linū ꝛ corticata
post uindemiam funes ad usū; prestat.
Aiunt canabim in alabandita ferularum uicē
in plagarum usum prebere ad eam magna in re
gione nascitur. ex semine canabis tunio cibaria
quedā fiunt que & stomacho ꝛ capiti ac deniq;
membris omnibus plurimū nocent

DE SAMBUCO.

Ambucus alterū genus habet magis sil
uestre. quod alii thamiatem alii ebulum
uocant. Flos eius in cibariis sumptus: hepatic
hydropicis cardiacis atq; hieropicis prodest. aci
nū uero quo & capilli cani tinguntur potu; ex
aqua urinam mouet. Folia in uino pota serpē
tum ictibus resistunt. aqua in qua folia mace

179
173
rata fuerint sparsa per domus pulices necat.
Decoctio item foliorum sparsa muscas necat.
DE CUCURBITA.

Cucurbita in uentrem plerumque crescit:
nonnunquam uero in anguineam formam. In lo-
cis humectis nascitur libertate pensili gaudet
in longitudinem nouem pedum creuisse quondam
lectum est ueteres medici diffinire cucurbitam
esse congelatam aquam. est enim humida ac fri-
gida uirtutis. nam in cibum sumpta & stomachum
relaxat & bibendi desiderium extinguit. ac al-
uum mollit. intestina ledit quo longiores sunt
eo salubriores habentur. Que in uentre cre-
uere desiccate ad fumum euacuateque orei usum
rusticis in condendis hortensiorum seminibus
prestant. Cucurbite etiam ubi tenella sunt ab-
rasa leniter superiore cute. conciseque in angui-
neam formam ac desiccate rusticis hyeme ci-
baria prestant.

DE ATRIPLICE

Triplicem esse putari ego quod rustici
spinachium uocant a spinis credo quas in
semine facit. est enim eius frigida & humida sub-
stantie amplius tamen ab humoribus possidet
Sunt qui uelint atriplicem non esse quod spinachi-
um uocant licet similitudinem habeat & tandem
prope uim nam & aluum mollit & histericis
hoc est auriginosis ab auri similitudine. ob spar-
sum fel ut ait Varro prodest. Calidum epas re-
frigerat. bilem incensam reprimat

DE RAPO.

Rapum quod uariare genus lectum est a Democrito tamq̄ humano corpori cōtra rium damnatur. ex eo enim putat inflationes stomachi excitari. Cōtra dyocles itemq̄ Dionisius propter eius uirtutes etiā necessarium existimant: cum enim calidum sit & humidum multum alere & obesare putatur. Genituraz augere: maxime uero si sub cinere & carbonibz coxeris non erit etiam insalubre si prima abiecta decoctione secundo elixaueris. additis aromatis que eius inflationem tollunt. Benecōcta urinam cient. ardorem tollunt: sitim extinguunt. Contra uero incocta inflationem etiam & opilationes generant Rapicolium cum adipe tunsum articulorum dolorum medetur et: frigus a pedibus abigit. aqua in qua decocta fuerint frigidis podagris salubre fomentum p̄stat. Cauē sum est dum rapa coligimus ne uice bestiole quedaz uenenose insint. quas greci uocant. Has necare mulierem menstruo laborantem asserit Columella si solutis crinibus & nudo pede unum queq̄ hortum ter circumbeat.

DE NAPIS.

Aporum plura sunt genera. neq̄ una ea de neq̄ in omnibz uirtus ē. napi in altitudinem tendentes qui & corinthei dicuntur terre maiore ex parte prominent hi serui locis de uexis & siccis amāt. Liothasi uero frigorū p̄

ramusculis sepe aspergenda est: Idem etiam fi
eri ex anseris anate grue capite pullastra potest
Male hoc & parum alit tarde concoquitur. Sto
macho capiti oculis atque hepati nocet. Oppillati
ones facit. calculum creat pituitam auget.

PVLLVS IN ACRESTA.

Villum cum salita carne decoquito. ubi se
micoctus fuerit grana uue sublatis e me
dio uinaceis in cacabuz feruentem indito. Pe
troselinon & mentham minutatim concidi
to. piper & crocum in puluerem conterito
Hec omnia in cacabum ubi pullastra cocta fu
erit conuicito. ac patina statim facito. Hoc ob
somo quo non ab re B. Poggius me etiam inui
tato frequenter uescitur. nil salubrius. Ad ino
dum enim alit facile concoquitur stomacho cor
di epiti renibus conuenit ac bilez reprimat.

PVLLVS ASSVS.

Villum bene deplumatum exinanitum z
lotum a sabis asso atque in patinam imposi
to antequam refrigeat aut succum mali medi
ci aut acrestam cum aqua rosata saccharo ac
cinnamo bene trito infundes conuiuiscz appo
nes Hoc Bucino non displicet: qui acria ac dul
cia simul appetit: ut z bilem reprimet qua ex
citatur & corpus obeset.

IN PVLPAM VITVLINAM.

X coxa vitulina carnem macram abscidi
to. abscisam in frusta oblonga & subtilia
concidito battuatoque cum gladiolo costa ita ne

rescindatur. Statimq; sale & feniculo trito suffundito: Amaracū deinde ac petroselinon cum larido bene concisum. & aromatibus sparsum super pulpas extendito. easq; statim inuolutas in ueru ad ignem ponito. ne nimium desiccentur caueo: coctas conuiuis statim appones Multū alet corpus solidum reddet pauca recrementa relinquet.

IN PVLPA M ROMANAM.

Arnem uitulnam in frustra non maiora ouo: ita incidito ne alterum ab altero rescindatur: salēq; ac coriandrum aut fenicolū nētum statim inspargito insparsa inter duas tabulas aliquantulum opprimito Veru deinde traiecta cū tessella laridi ne se stingant ne ue nimium siccentur ad ignem uoluto donec coquatur Multi hoc ē & grossi alimentū: Tarde etiam concoquitur & aluū astringit.

ESICIVM EX PVLPA.

X coxa uitulna pulpam accipito: eamq; uel cū adipe eiusde; uel cū larido minutatim concidito amaracū & petroselinon contūdito. uitellū oui cū caseo trito tudecula agitato Aromata inspargito ex hisq; corpus unū facito: ac omnia cū ipsa carne misceto. ī omētū deinde uel porcinū uel uitulnū tesselatū incisum: hoc pulmentū ad oui magnitudinem inuoluto ad focus in ueru lento igne decoquito. mortadelam uulgares hoc esicium uocāt. quod certe palū incoctū q̄ nimium suauis ē tarde ob hanc re; di

tientissimi sunt apud ytalos oliz Amiteminis
 palma dabatur. inde Marsis tercia ut ait pli
 nius nostratibus id est Cisalpinis. napi omnes
 alius tamen alio minus z magis calide habetur
 Guttur & pectus in cibum sumpti leniunt. al
 uum inflant ac uenerem cient. Generare eniz
 frequens eorum frequens usus pituita putat
DE BLITO ET BLETA:

Litum inter hortensia holeris leuissimu
 genus est. Hoc ego biffariam diuidi cre
 diderim cum & nigrum sit & candidum. nigrum
 capite fer exit ut bulbo. caule ut lactuca. neq
 ulla fere hortensis herba latitudine maior. q
 dam bliti naturam inertem & sine ui putarut
 z si aluum uq ad bilem plerumq conturbet.
 Nimia feminarum menstrua in cibo sumptum
 sedat at bleta que alba est queq mediuz tempe
 ramentu sortitur Hepaticis ac splenetiq cu aro
 matibus dulcibus que faldedinem eius leniant
 utilissime datur. Ardores item estatis releuat
 Fastidio languidos ad cibuz reuocat. Nutrien
 tes feminas plurimo lacte implet. Esa cum iur
 proprio aluuz mouet. eo uero abiecto sola esui
 sumpta constringit.

DE BRASICA.

Rafica quam eandez & cauliculu z cau
 lem licet appellare q caule qui uulgo tyrsus di
 citur p ceteris crescat omnibus oleribus ut ca
 toni placet antistat maxie uero lotio quod plu
 ribz iribus salubre ee ostendit. sexcētis fer ānis

medicina brasice usum populum Romanum
idem Cato tradit Non dum enim in urbē cō
uenerant medici qui sanandi facultatem pere
grinam quidem in artem postea redigere. In
uenta tum pigmenta sunt zhis preterea adu
ta que uellent ceterū rustici ac illi militares ui
ri gloriosas cicatrices gratuito olere curabāt
h. r. t. u. n. colentes ad salutem & cibum. Genera
brasice tria facit Cato unā extensis foliis cau
le magno que pitagorica dicitur Alteram cris
po folio quā appiam uocant: Huic ego se uana
que in agro ueronensi nascitur & carpimicem
sem contulerim. Terciam minutis caulibus le
ne n. tenerā que minime probatur. sentur bra
sica toto anno. equinoxio & autumno transfer
tur Cymam uere prestat. quam quia Druus
falsidius a Tiberio patre increpatus est Sunt
& estiuū autumnialesq; mox hiberni iterumq;
cime. nullum genus olerum neque fertile est:
sua se fertilitate consumit. est & brasica siluel
tris trium foliorum D. u. Iuli carminibus mi
litaribus iocis precipue celebrata qua milites
in obsidione dyrachiana ut in militaribus ex
probationibus apparet uos crediderim. L. i. p. la
na enim hoc genus brasice ipsi appellabant ca
lida & sicce nature brasicam esse constat. & ob
hanc rem atram bilem auget. Mala insomnia
facit paruū alit stomacho parum. capiti atq;
oculis. propter exilationem multum nocet. Hy
eme si cum carne pingui coquāt q̄ estate tollera

biliores Purgare tamen pituitam aiunt: guttur lenire uocem clariorem facere si cum primo iure eatur abiecto primo si cum secundo coquatur astringit ut blea affirmat Aristoteles in problematibus nil eque ebrietati mederi quod brassica uel semen que sua in diuretica unum ad altiora petens ad meatus urine producit. Valet & succus eius cum uino potus contra morsum rabiosi canis.

DE FARINIVRE.

Et simplicibus quibusdam satis dictum est ad condita nunc tandem me reuocet coqui. Far mundum & lotum in iure pulli diu coquito. cocti partem in catino transfero. Huc ouorum vitellaria ubi aliquantulum refrixerit cum croco dissoluta inde rursumque in cacabum transferes & aromatibus consperges.

RISVM IN QVOVIS IURE.

Isim condies eo modo quo far. Oua quidam subtrahunt Hoc in tuo sit arbitrio.

MILLIVM IN PATINA

Illium cum aqua calida bene lotum cum iure carni in lento igne diu coquito cocti & sepe misceto procul fumo indito deinde croco quo coleratius fiat ad mensam mitto.

CIBARIVM EX PANE TRITO

Anem tritum efferuere in iure carni parum admodum finito ubi ex igne paululum refrixerit. modicum triticasei eius aliquot remolitu in eundem cacabum indito ac misceto

colore croceo gratius hoc cibarium fiet.
**IOSCVCVLVM Q VOD VERZV
SVM VOCANT.**

Vorum recentium uittella quattuor se
miunciam cinnami. sacchari uncias quat
tuor exsucco malaracu uncias totide. aque ro
sacee uncias duas tudecfa simul ofusa aci unu
corpus redacta eo mo coques quo iusculu cro
ceum coquendu diximus no erit et abre crocu
addere quo gratius fiat. Hoc genus cibari es
tate precipue salubre habetur multum enim
ac bene alit epar refrigerat & bile reprimat.

**PVLS FABACEA EX FABAFRA
CTA**

Abam diffracta bene mundam ac lotam ad
focum pones ubi efferuere occeperit pma aqua
exprimes. inde scq tantu aque recentis uel duo
bus digitulis emineat addendo tantu salis qua
tum sat est. procul flamma propter fumu & op
tata; diu ebuliat necesse e donec cocta i pulte
redigatur. agitari deinde in mortario & ta diu
misceri debet donec unum corpus cofiat. rursu
in cacabum positam quo calefiat. cum trasferre
in patinas uoles hoc modo condies: Cepa minu
tim conscisa in olla feruenti oleo coques inde scq
modicum salie aut ficoru; aut pomoru in tes
sellas concisoru Hec quide; feruentia adhuc
patinis fabacis infundi debent sunt qui zaro
mata inspergant.

FABA IN FRIXORIO.

DE ORDEO

Rdeum frumenti genus esse satis in primo libro diximus. cuius uis temperata habetur. Hinc est quod parum alit. Aqua cum eo decocta addito uel melle uel glycyrriza contra egritudines a nimio calore prouenientes plurimum facit. Hoc etiam frequenter ut infra apparebit in cibariis uescimur. Hamilū itez ex hoc factum pectori non incongruit.

DE FARRE

Ar quod aliqui fadoreum aliqui adorea genus dixerunt temperatum est. Facile concoquitur abstergit refrigerat. Eius frequens usus epatis ac splenis fibras claudit laborantibus ex calculo uesica & renibus etiam nocet.

DE HAMILO.

Amiluz quod inter pulmenta boni succi Celsus cōmemorat. Id esse putari; quod medici nostrorum temporum mutata littera hamidum uocant. Conditum cum amigdalibus & saccharo epiglotū lenit & pectus tussim cedat. Sanguinem tamen non bonum generat.

DE SIMVLA

Imulam fieri e tritico loto sicco ac leuūt mola diffracto dicunt medici. Asserūtq; cibaria ex hoc meliora fieri q̄ que ex hamilo sunt. Calorem enim & sitim cedant hepar refrigerant.

DE HALICA.

Alicam celsus inter fruges boni succi commemorat. ut triticum. siliginem. orizam. hamiluz. que quidem & panificia appellat. Ex halica tamen oriza & ptisana fieri optimas sorbitiões z. pulticulas dicit. ut Columelle placet exordeo. ut Celso ex oriza quod deriuatū uideť. Sunt tamen qui hoc latinum & non externuz putent.

DE RISO

Iium quod ego antiquo uocabulo orizā appellatum puto calide ac sicce uis est. & ob hanc rem multum alit. maxime si cum amigdolis tū is lacte ac saccharo ut postea dicitur. conditum fuerit. Decoctuz in aqua pura uentrem constringit. Nocet tamen frequens eius usus dolore alui laborare solitis.

DE PANNICO.

Alii succi habentur pannicum milium ac legumina fere omnia. Pannicū ut ait Plinius dictum est quod panniculis inuoluatur. pannico precipue Aquitania utitur Pontica gens milliuz panniceo preferunt cibum. Abūdat & hoc circumpadana regio. pannicum tritum & pro cibario sumptum. simplex uentrē astringit. cum lacte coctum multum alit.

DE MILLIO.

Illium & pannicū terram emaciant. & ob eam rem inter uites & arbores frugiferas legenda non sunt. Et yopes non aliā frugez

Abam coctam z resolutam. cum cepis fi-
cis salvia atq; aliis plerisq; holitoris.
herbis in frixorio adipe uel oleo bñ uncto fri-
ges: in pinacaq; uel orbem extensam in placete
forma indes atq; aromatibus suffundes.

CIBARIUM EX PISO.

Isurum cum siliqua semel ebulliat facit o ex-
emptum aqua in frixorium cum tessellis car-
nis salite & eius maxime que macro pinguiq;
desinguitur indes. Vel tñ ipsas tessellas mo-
dicum prius effrixisse. addito deinde paruz ac-
re sic modicuz sape aut sacchari cinnami non nihil
Hoc item modo & piseolos coquito

CIBARIUM EX CARNE.

Arnem macram elixam minutim concidit
to concisam in iure pingui iteruz per di-
midium hore coquito addēdo prius excavatū
panem ac tritū. modicū piperis croci parū. ubi
paululum refrixerit. oua dissoluta caseum tritū
petroselinū amaracū mentham concisam minu-
tim cum modico acresta mixta z simul agitata
in eundem cacabū indes. cochleari lente agitā-
do ne conglobentur. i leme uaz fieri ex iocucū-
lis & pulmonibus potest.

CIBARIUM EX INTESTINIS.

Ota bene sint e munda intestina recremē-
torum omnium receptacula. ad focus de-
inde in cacabum cum osse succidie quo sapidio-
ra sint posito salē indes caucto ubi cocta fuerit
exempta in frustra non magna concidito mēte

pretereā saluie salis quantum satis erit tantum
addito. facitoq; rursū cum hoc additamento
paululum admodum ebulliant Coctis & in pa-
tinas positis aromata insperges. sunt qui caseū
tritum superfundant.

CIBARIVM EX INTESTINIS TVRTE.

Intestīa turte bñ lota ac semicocta pau-
lulum piperis petroselini menthe ac salu-
ie minutim concise indes patinas ubi feceris
aromata insperges.

OVA TVRTE CONDITA VT PI- SA CREDANTVR.

Va turte semicocta ac ex cacabo exemp-
ta in frustula diuidito & ut ius turbidū
uideatur panē excauatum cū eodem per cri-
brum setaceum trāsfigito. aut ex iure pisorū
si pro tempore haberi poterit quantūlat erit
sumito cum hoc additis aromatibus croco pe-
troselino ac mentha concisa rursū ipsa oua co-
quito pisa edere te dices.

CIBARIVM EX LACTVCA.

Yrsūm lactuce mediū presertim cum ouo
cucurbita ac esta deco. uito.

CIBARIVM EX MALO ROSEO.

Ala rosea a colore puto sit appellata. cū
iure carniū coquito ubi prope cocturam fu-
erint in eundem cacabum paululum petro-
selini ac mēthe concise indito spissari ius cum
excavato pane ut in truta diximo facillime pōt

pōt patinis ubi inditū fuerit aromata insp̄ges.

DE SIMILA.

Similam in ius pingue & feruens agitātū
cōtinuo cochliari uel tudecula impones
Ad dimidiam hore ebulliant in carbonibus ne
cesse est procul flamma ne fumū concipiant.
in scutellas deinde impositam caseo trito &
aromatibus consperges: Tempore ieiunii cum
saccharo succo amigdolino & aqua rosacea con
diri potest hoc Marso proderit qui tussi & q
dem concitata laborat

PATINA EX RAPIS.

Apa bene lota ac in frustra concisa optie
ī iure aliquo pigui decoquito cocta ac tū
sa iterum ad ignem cū meliore q̄ antea si fier
poterit iure cūq; frustra succidie pipere ac cro
co ponito ubi semel efferuerint inde exempta
conuiuis apponito Hoc non comedat galba no
ster qui urinam egre continet.

PATINA EX FENICVLIS

Oquuntur fenicui eodem fere mō quo
brassica. concidi tamen melius ac coqui
debent: piper amant & succidie aut olei condi
mentu; requirunt.

ESICIVM ROMANICVM

Arinam optime ex fursuribus excretam
cū aqua subigito subactam in tabulatu;
extendito inuolutoq; ei ligno tereti quide; z
oblongo. quo uti in tali ministerio p̄tores solēt
inde extractam in latitudinem unius digituli

concidito Vittā: dices adeo longa est in iure pi-
gui ac continuo seruenti coqui debet. At si in
aqua pro tempore coqui oportuerit. butirum
& salem indito: coctum in patinam cum caseo
butyro saccharo & aromatibus dulcibus trans-
ferri debet

ESICIUM FRUMENTINUM

Sicium frumentinum eodem fere modo
fit quo & Romanicum fit tamen aliquāto
grossius & minutim magis conciditur. Cōditu-
ri eadem que superior.

CIBARIUM EX RADICE PE- TROSILINI.

Adices petrosilini bene lotas & excaua-
tas si pre dure fuerint in iure carniū p-
coquito coctas ac minutatim conscisas cum
pipere & croco in alio iure non minus bono
iterum ad focum ponito. Vbi paulum efferbu-
erunt in patinas indito.

CUCURBITA FRICTA

Uteq; cucurbite abradito: eandēq; ex trā-
uerso ī tessellas tenues cidito. ubi semel
ebulerit ex cacabo in tabulā tarsi fertō
ibiq; finito donec paulum dissecetur inuolutaq;
deinde in sale & farina admodum alba in oleo
frigido. frictam & in patinam trāsiatāq; moreto
ex alio ex flore feniculi excauato ac macerato
pane emuacresta dissoluito ut rarum potius
q̄ spissuz uiuatur suffundito. Non erit ab re-
moretum ipsum per setaceum trāligere Sunt

subigito subactaz in pastillos i modū palee sub
 tiles semissemq; oblongos extendito. Hinc stilo
 ferreo admodū tenui excuato. inde ferreū
 extrahens uacuum reliques. Desiccata ad solē
 huiusmodi esicia annos duos ac tris durabūt
 Maxime uero si mensis augusti luna fuerint
 pinlita in iure pingui decocta ac in patinas fusa
 trito caseo butyro nouo ac recenti aromatibus
 dulcibus aspergi debent Hec esicium duarum
 horarum cocturam requirit.

IN VERMICULOS:

Arinam eodem modo quo superiorē sub.
 igitō subactā in frustra digitis rescindito
 uermiculos dices. ad solem deinde ponito bñ
 sicci biennio & eo amplius durabunt. Coctos
 per horā in iure pingui patineq; inditos caseo
 trito & aromatibus cōdito. at si dies ieiunii fu
 rat cū succo amigdalino ac lacte capno coques
 Verum quia lac non tantū cocture requirit:
 facito prius aliquantulum in aqua ebulliant:
 deinde lac ipsuz addito Coctos saccharo insp
 gere memento. eadem omnium ex farina esici
 oruz fere coctura est. croco coleratiores fiant
 nisi in lacte decocti fuerint.

MINVTAL HERBACEVM.

Olia uicium ac buglosse in cacabū dū fer
 uet aqua indito ac statī eruito. eruta in
 tabula cū petroselino ac mētha cruda gladiolo
 occidito occisa ac i mortario tūsa i cacabū cū iur
 pingui indito parum ebulliāt facito coctuz pi

pere spargito .

RISVM IN AMIGDALIS .

Ro decem conuiuis selibram risi bis aut
ter aqua tepida lauabis lotum ac coctuz
in tabulam extendes donec aqua exierit. inditū
deinde in mortarium cū libra amygdalaruz de
pilatarum tundes accū aqua recenti in caca
bum per setaceum transferes. selibrā sacchari
addes. procul flāma in carbonibus agitatum
cochleari propter fumum ebulliant necesse ē .
semiboram. Coqui z eodē modo risum ī lacte
caprino potest. Vex quia esicium cito fumum
cōcipit. si id acciderit hoc mō a fu no liberabis
Risum ita excacabo in ollam mundi trāsseres
ut ex eo quod fundo aut lateribo adheret ni
hil attinges. Lineum deinde pannuz z id qui
dem albū in plicas tris aut quattuor redactū
humectūue recentiac expressa aqua supra os
olle apte collocabis post paulū idez etiā facies
Hoc ad extrahendum fumum nullum efficacis
remediū. idem in farro acceteris fiet.

FERCVLVM AMIGDALINVM

Libram amygdalarum albicantium in ea rati
one quam diximus cū pane excavato ac remo
lito contundes. tundas ac dissolutas recenti rē
cacabum per setaceum fundes. coquesq; eo
modo quo superiorem. sacchari selibrāz addes
parum cocture amat. liquidum enim magis q̄
spissum placet. Sunt qui & aquam rosaceam
addant.

ESICIVM EX PELLE CAPO NVM.

Apum ubi elixaueris pelle; circūquaq;
abscindes & eā maxime qua collum inte
gitur. Concisam ac in frustra diuisam rursū ī
iure pingui per semihorā decoques addito cro
co quo coloratius fiat in patinā; trāslatā aro
matibus & ca' eo trito consperges: Hoc archi
gallus noster delectaretur si per rem familiarē
tenuem admodum ei liceret.

IVS IN CICERE RVBEO.

Ibram cicerum & eo amplius aqua calidā
lauabis lotis ac inditis in cacabū; sine
aqua quo eferuere debent semiunciam farine.
parum olei & salis at uiginti grana piperis fra
cti modicum cinnami tūsi manibus diu misce
bis. ad focum deinde cū tribus metretis aque
pones addita saluia rore marino ac radicib[us]
perroselini minutim concisis; tantum ebulliant.
ut ad octo scutellas redigantur. ubi prope coc
ram fuerint modicū; olei instillabis q̄ si ius p
egrotis fiet oleum aut aromata minime indes.

IVS IN PANE.

Ris panes decrustatos gladioli costa bñ
terito. tritos z in tabulā extensos libella
farine ac semi circūuallato Oua quattuor aut
quinque bene dissoluta cum pane et farina mi
sceto ubi anisi confecti magnitudinem z formā
habuerint cribro a farrina etiam secernito.

Quo modo in iure aut aqua ut
bene siccetur. Siccum ubi uoles in iure pingui
lento igne per semi horam decoquito ac croco
decolorato in decem scutulas trallatu; tot enim
conuiuis sufficet inspargi ca; eo triro & aroma
tibus debet.

IUS IN CUCURBITA.

Vcurbitam in iure aut aqua cum modico
cepulle coctam ac concisam per cochleare;
perforatum in ollam transmittes ubi insit ius
pingue modicum ac creste ac croci. a foco ubi pa
rumper efferbuerint eximes. in exemptam ac
refrigeratam aliquantulum. duo vitella ouorum
cum modico casei ueteris ac triti dissoluta in
des aut cochleari continuo miscendo ne con
globata cocturam impediant. Trallatam in scu
tellas aromatibus inspergas

LAC IN CUCURBITA

Vcurbitam elixam & expressam ne insit
aqua. per setaceum aut per cochlearem
foratum tralligito facitoque ut in cacabo cum suc
co amygdalino & lacte caprino efferueat. agre
stas deinde aut saccharum pro appetentia con
uiuorum addito:

KARABAZVM CATALONI CVM.

Vcurbitam quam karabazum catelloni
cum uocant. bene mundam in cacabuz cum
larido tantum ad focum ponito. sinitoque ut ho
ras quattuor in carbonibus cochleari sepe mo

taeferueat. ius deinde & pingue & croceum & saccharo atq; aromatibus conditum in eundem cacabum indito. sunt qui duo oua cum acresta ac caleo trito dissoluta & mixta ut in cucurbita dixi non incomode addant.

IVS IN FABA RECENTI.

Abas eo modo quo amygdalas soles ex aqua calida depilato in cacaboq; cum iure pingui cumq; salita carne ad focum ponito ubi prope cocas existimabis petroselinum & menta concisa indito. Coqui & hoc modo reliqua legumina debent cum pelle. ne ut fabe decorticentur.

VERZVSVM IN IEIUNIO.

Amygdalas ex aqua calida mondas ac tritas cum excavato atq; in acresta remolito pane miscebis addas deinde malarancii succum sacchari aliquid aque rosacee parum. croci non nihil. in pensam postremo in cacabum per setaceum transferens. faciesq; ut procul flamma parum eferueat cochleari semper inuoluendo.

LEVCOPHAGVM IN IEIUNIO.

Ibramac semissem amigdalarum ablata membranula contundito tunsis panem excavatum & humectatumq; in iure pisorum aut in coctura panis albi addito. selibra deinde pulpe marini piscis aut fluuiialis luci elixi terito. amygdaliscq; aut cum succo malarancii. aut cum acresta aqua rosacea gingiberis selibra saccharis uncias octo admisceto. redacta in unum quasi corpus per setaceum in cacabum transmittito.

facitoq; ut p̄ocul flamma in carbonibus parū
per eferueant. Miscere continuo memento.
Hoc parum alit diu moratur in stomacho bile;
reprimat. ardorem urine tollit genituram au-
get.

PISA IN IEIUNIO.

Ondire pisa pro tempore ieiunii cum la-
cte amigdalino ea ratiōe quam predixim⁹
peropportune poteris. Vitet hoc cibariū pan-
dagatus leonicenus tarde enim concoquitur.
melancholiam auget ac neruis obest.

MINVTAL:

Lera in aquā feruentem indita statimq;
ablata minutatiz concidito. confisa demū
in mortario conterito. tunsa bene facito efer-
ueāt usq; ad cocturam addito ut par ē saccha-
ro hoc. uatur celus noster cui astrictior est al-
uus & si enim parum alit. tarde concoquitur.
aluū tamen mouet genituram auget & ardo-
res urine sedat.

MINVTAL.

Lera ut prius dictum est cocta ac concī-
sa in iure pingui aut ex carne aut ex oleo
butyro ue decoquito. parum alent cito conco-
quentur aluum mouebūt blem reprimēt.

IN CANABIM.

Emen canabinum per diem ac noctem ī
aqua finito quod in sum non natabit ut ua-
num abicito hoc cum amigdalibus bene mundis
contundito. Tunsum cum iure pisorum dis-

soluto Sacchari modicum & aquae rosaceae ad
dito concoquito omnia simul bene miscendo ad
octauam hore . de hoc cibo male sentit cassiv
us emina quo nihil ut idem asserit potest esse
insalubrius

IN BRASICAM ROMANENSEM

Anibus intortam brasicam in aqua; fer
uentem conicies semicoctam iure proprio
abiectione in alium cacabum transferes. inuoluesq;
larido bene tunso. indes preterea tantum iu
ris pingui quantum sat erit. parum eferueant
sines non enim multum cocture requirit. nocet
hic cibus ut in 'brastica' diximus stomacho & ca
piti Hinc est quod cornelius noster quamquam Ro
manus caulem tamquam rem perniciosam reicit.

CIBARIVM CROCEVM.

Ro duodecim conuiuis libram amigdala
rum cum membranis tundes his capi elixi
aut cuius uis bone alitis pectus. ouorum uitel
la quatuor sacchari se libram. cinnami gigniberis
pari croci plusculum etiam addes. at iure pingui
de acresta dissolues dissoluta in cacabum; per se
saceum excretorium infundes facitoque procul
flamma in carbonibus eferueant agitando se
per cochleari ad horam ebulliant necesse est.
Sunt qui inter buliendum duas uncias liqua
minis aut butyri recentis indant Patinis aro
mata insparges. Alit hoc & si tarde concoqui
tur. obesat. uenerem ciet. hepaticis ac cordiac
prodest.

IN FLOREM SAMBUCCI.

Ro duodecim conuiuis in ieiunio . ex
siccō sambuci flore tris uncias in aqua fri
gida per horam sines . expressa inde aqua dimi
dium cum libra ac semisse amigdolarum mōda
rum tundes addeſq; excauatum ac mollitū pa
nem . ſe libram ſacchari parum gingiberis ſi cro
ceū uoles addes & paruz croci . Hec omnia in
cacabum per ſetaceum fundes . feruere ubi oc
ceperint . reliquos flores integros indes . Coc
tum cum aromatibus conuiuis appones . Hoc
& ſi noſter labeo non gultu ſoluꝝ uerum etiā
olſactu reicit . pectori tamen hepatis melancho
lia & hemoroidibus laborati prodeſt ut in ſam
bucō diximus .

IN ZIANZARELLAS ALBAS.

Ro decem conuiuis . libram amygdala
rum purgatarum . cum modico ſlorum
ſambuci bene cōteres bene contritam atq; aq̄
recenti diſſolutam per cribrum ſetaceum in
cacabū mittes Chyatū ex hoc reſeruabis quo
duos panes tritos decem albamini ouoruꝝ bñ
agitata ſe libram ſacchari diſſolues ac ī p̄dictum
cacabū ubi feruere occeperit indes nō ſūt agi
tanda cochleari ſpiſſari ubi inceperint in pati
nis uiuis appones . aromatibus dulcibus inſp
gere memento . hoc utatur ariſtoxenus gallico
pectus enim lenit uenereꝝ ciet dyſſuriā tollit:
LEUCOPHAGVM, CATELLONI
CVM.

Ro decem conuiuis amygdalis tunsis ac iure pingul aut uitulino aut pullino dissolutis in cacabūq; cum duabus uncis farine risi per setaceum fu sis lentum ignem per horā prebe bis agitando semper ne serie adhereant. inde selibram sacchari & pectus capi elixi ac tunsis indes: Coctis aquam rosaceam addes ac statim in patinas aromata dulcia inspargendo transfe res bene hoc alit & si sero concoquitur. Cor pus item obesat. hepar iuuat aluuz; stringit: hic est q; colericis nocet.

LIBER. OCTAVVS INCIPIT.

DE CONDIMENTIS QVE VVL GO SAPORES VOCANT.

On erat satis tot uaria esiciorū ge nera descripsisse nisi odimta quocq; optima ad excitandam de mortuaz appetentiā calcaria adderemus hos ego si ppter egritudine; aut nimios estus aut honestos labores desiderium edendi rescinde rit pbandos puto sin uero ad luxū ad libidinē ad intemperantiā sumantur ut hodie uulgo fit non solum improbandos censuerim sed etiam omnino reiciendos cū libidinū acerrima īstru menta sint. uidi ego plerosq; non Rome modo ubi hominū mōstra magna impensa aluntur ue rum etiā in quibusdaz ciuitatibus italicis que rerum potiuntur adeo gule ac uentri deduos

ut cū obesitate & frequentia ueriorū cibarioꝝ
appetendi desiderium amiserint .conquisitores
propositis magnis premiis submitterēt .qui ob
limatū stomachū fracescentē gulā & desidē quo
uis modo excitarent quantum auri dii immor
tales ob talem sumptum consumuntur .ueruz ad
instituta redire tutius ē q̄ his bilem irritare:
qui cū intemperanter uiuant parci tamē ac fru
gi uideri uolunt .pro bonis igitur corpore atq̄
animo laborantibus adimēta pponā quo instau
rata appetentia honesto labori diu sufficiāt.

CONDIMENTVM ALBVM.

Ro numero cōuiuuarum amigdalas bene
mōdas contundes addito excauato pane
in acresta prius remolito gīgiberiq̄ albo quan
tū sat erit Hanc condituram acresta aut succo
malarancii dissolutam in catinum per setaceū
trāsmittes .Dulcē si uoles saccharum indes . po
sitā in patinas conuiuis dum elixas carnes aut
piscis edunt appones cū aromatibus aut sine
uti uoles .Hoc eduliū & si parum alit ac tarde
concoquitur .h par tamen iuuat ac r̄frigerat .

CONDIMENTVM CAMELLI NUM.

Vm passulis tris bucellas panis tostas ac
in uino nigro remolita bene tūdes . tū
sas cuz uino nigro sapa acresta aut aceto si ma
lueris dissolues . Triti piperis cinnami cha
riophilorū quātū sat erit indes . trāsactum per
setaceū in catinū .ubi uoles cōuiuuis appones bñ

191
concoquitur alit digeritur corpus obefat ue
nerē ciet stomachum z hepar iuuat. ex hoc ego
philelphi cōiua suauissime me edisse memini.

MORETVM QVOD SASA PAVO VOCATVR

Itella ouorum dura. iocinora pulli elixa
amigdalas tostas pro numero conuuiuz
simul terito trita aceto acresta dissoluto in ca
cabumq; per setaceum traicito. addendo tantū
cinnami. gingiberis sacchari quantum sat erit
coqui paululu; hoc moretum z colorari croco
debet alit tum mirifice Hepar iuuat egre ta
men concoquitur.

TVCETVM EX PRVNIS SIC CIS.

Runa in uino nigro remolita & ex ossa
ta. cum modico amigdalarum non decori
ataruz cumq; aliquot bucellis panis tosti ac in
eodē uino quo pruna humectatis simul tūsa. tū
sa cum acresta uino nigro sapa aut saccharo di
ssolues ac colabis. addendo aliquid exaromati
bus maxime uero cinnami parum alit appeten
tiam tollit. stomacho nocet bilem tamen repri
mit hepar calidum refrigerat.

MORETVM VIRIDE.

Etroselini serpilli blete aliarumue herba
rum odoriferarum parum gingiberis itē
cinnami ac salis modicū sil terito. Trita aceto
acri dissoluto ac icatinū per setaceū trāsigito
Si aliū placet plus minusue ex appetētia addito

Alit & hoc parū stomachum atq; hepar calefa-
cit tarde concoquitur oppilationes tamē ape-
rit & desiderium edendi suscitāt.

MORETVM PERSICINVM.

Migdalas mōdas cū excāuato ac remo-
lito pane bene condito. tonsis pax. gingiberis
z cinnami adidto. acresta deinde uino nigro suc-
co malipunici dissoluito. transagitoq; per seta-
cēū excretoriū in catinū aut in patinas. sunt q;
& sandalos tūfos his rebus addant. hoc edulū
parum alit diu moratur in stomacho bilem tñ
reprimūt. ac eluanti hepatis pdest.

MORETVM GENISTINVM.

Odicum croci duo uitella ouorum cū tri-
tis amygdalis acresta dissolues gingiberiq; ad-
des tūsum ac cribratū. transactum per setace-
um in patinis conuiuis appones. tarde cōcoquē-
tur multi erunt alimenti cor & epar iuuabūt

MORETVM EX VVA.

Vam nigram in mortario una cū excāua-
to pane contundito modicum acreste de-
inde aut aceti miscetone plusq; satis est dulcio
fiat. Hec ad focum per semihoram efferueant
facito. additoq; cinnamo ac gīgiberi tūso. ubi
refruxerint colato & patinis indito. Conuenit
hoc stomacho & hepatis corpus obesat. bñ alit
& facile concoquitur.

MORETVM EX MORIS.

Mygdalis cū excāuato pane bene tūsis

mora contrito leniter tamē ne acina in ringas
 Cinnami deinde gingiberis: ac nucis muscate
 parum addito per setaceūq; in catinu; trāfagi
 to. Paru; alet diu in stomacho morabitur. Fa
 stidio afficit dentes soluz & oris partes iuuat
**MORETVM EX CERASIS AVT
 EX MERENDIS.**

X cerasis aut ex merendis moretum fa
 cias ea ratione qua & uuaceum fieri di
 ximus. Different tamen colore ac sapore. plus
 minusue earum rerum addēdo quas indi pos
 se prediximus. Quia in re profint aut noceāt cū
 de cerasis loqueremur satis supq; diximus idez
 etiam de cornis fieri potest

DE SINAPI:

Inapis educta penultima pronuncianduz
 est e greco enī H. in a longum ouertit
 Hoc & in pulmentariis utimur. Cuius tria sūt
 genera. unū gracile alteq; simile rapī foliis. ter
 cium eruce semini. optimū egyptiū nulla cul
 tura nascitur. melius tamen trāllata plāta sub
 crescit. Sinapi pitagoras principatuz ob uehe
 mentiā dedit quoniā non aliud magis in nares
 & cerebrum penetrat. Serpentū & fungorum
 uenena discutere putatur ob eius calidā uiz
 & siccam. Stomacho utilissimū habetur agit ī
 pulmonis uicia ueterē tussim leuat faciles ex
 creationes facit. Suspiriosis in cibo datur sen
 sus atq; caput sternutamentis purgat aluum
 mollit menstrua z urinam ciet pituitaz reiscin

dit corporis uicio illitum inurendi uim ostendit
SINAPIDVM.

Vnse sinapi biduo tamen prius in aqua
crebro permutata quo candidior fiat &
temperatior remolite tunsas amigdalas addi
to atq; iterum conterito cum ex cauato ac mol
lito pane acresta deinde aut acri aceto dis
soluta per setaceum in patinas mittito. Dulces
si uoles dulcia. si acrem acria in dito hoc parti
natura partim ratioe compositionis stomachu
& hepar concalefacit. splenem extenuat sitim
facit uenerem stimulat.

SINAPIDVM RVBEVM.

Inapim passulas sandalos buccellas pa
nis tostas cinnami parum aut seorsum
aut simul conterito uel mollito Trita eni cu
acresta aut aceto cumq; modico sape dissoluito
in patinasq; per setaceum transagito. hoc mino
superiore concalefacit ac sitim mouet nec in
commode nutrit.

SINAPIDVM IN FRVSTA.

Inapi ac passulis bene tunsis cinnami pa
ruz ac chariophiloru admiscebis pillulasq; aut
tessellas ex hac mixtura facies siccas in tabula
quo uoles tecuz deferes. acresta ubi opus erit
aut aceto aut sapa dissolues. natura paruma
superioribus differt: -

**MORETVM CELESTINVM IN
ESTATE.**

Ora ex rubro tusa tritis amygdalis admi

scabis parum gingiberis addes. dissoluta aceto
aut acresta per setaceuz facito transeant. pay
hec alunt tarde concoquuntur fasudio afficiunt.
hepar tamen iuuant.

PIPERATVM CROCEVM IN PI SCES

Vcellas panis tostas in modico aceti uini
nigri ac defruti facito ferueant coctas
per setaceum transiges indesq; aromata acria
simul & dulcia si croceum uoles crocū addito
Hoc pcommode alit. apte concoquitur stoma
chū & hepar calefacit. pituitā discindit.

ALIATVM EX IVGLANDE AVT AMYGDALA.

Migdalas aut nucibus semitonis modi
alii quātum uoles addito simulq; ut spar
est optime terito inspungendo continuo modicū
aque ne oleum faciāt tritis excauatum panem
ac remolitū in iure cernium aut pisciuz indito
rursūq; terito dissolui eodē iure si pduz uide
bitur pcommode poterit. seruabitur ad tempo
ut de sinapi diximus commodissime. Huius e
dulu pompeius noster pcupidus est & si paruz
alit diu moratur in stomacho. uisū hebetat he
par concalefacit.

ALIATVM COLERATIVS.

D age in hoc quod in superiore. uerum
nō aqua aut iur dissolues. sed musto uue
nigre manibus expresso & per semiboram de
cocto. idem etiam fieri cum succo cerasioy pōt.

Hec magis alit q̄ quod prius descripsimus.

ACRESTA VIRIDIS.

Astur cū quod greci.

uocant bene cū modico salis cōteras Tū
sum acresta ueteri dissolues in patināq;
per setaceū transferes.

MORETVM PAMPINACEVM QVOD SALSAM VOCANT

Ampinos uitiū teneros adhuc bñ tūdes
adde q; si uoles alii tenelli caulē & modi
cū excuati panis De sale nil loquor cū nulluz
fere edulium sine sale fiat. aceto deinde aut a
cresta hec omnia dissolues & dissoluta in pati
nam per setaceū trāfferes Parum hoc alit sto
machum & epar refrigerat. colerā reprimit

ACRESTA CVM FENICVLIS

Liū cū fenicolis dulcibus bene tundito
tūfū acresta recenti dissoluito dissolutū
per setaceū colato. Tumefactū aliū residere fa
cit. parū alit epar refrigerat.

SAPOR ROSELINVS

Osella non dū bene matura contundito
una cū spico alii si uoles. tūsa & acresta
dissoluta in patinas per setaceū colato

MORETVM EX CORNIS.

Orna bene matura manibus confracta in
cacabū repones. hisq; multū acreste re
centis piperis modicū sal' plusculū addes Vbi
hec simul per horas duas ebullierit per cribrū
setaceū satis rarū facito in seriam aliquam ubi

194
255
seruētur transeāt. Colorari ex hoc alia edulia
poterunt. indi enī parum oportet quia aluum
astringit. pectus exasperat & parum alit. refri
gerare tamen hepar & bilē extinguere putat̃
PVLMENTVM IN TORTA.

Vimentū quod uulgo tortā appellamus
hoc nomen a tortis & concisis herbis ex
quibus fere fit accepisse putari Fecit hoc nostrū
felicissimū seculum quo omnia ppe maiorum
inuenta sunt. in uersa a deo gula & uentri dedi
ti sumus ut quod tum clarū erat nūc obscurū
uideatur ex aibus enim & quauis altili nō ex
holeribus artocreata uolunt delicate nostrorū
gule bletam cucurbitā rapū napum buglossū
eorum uernacula cibaria fastidiūt. mihiq; z cor
nelio meo relinquūt. nec immerito quide; qñ
lenociniis adulationibus blanditiis assentatio
nibus quas generoso quondā labore diuicias &
opes quibus abuterentur sint consecuti. torta
igitur siue illa pythagora sit siue gallica | de in
ceps appellabimus.

TORTA ALBA.

Ibram ac semissem optimi casei recentis
presertim minutatim concisam bene tū
dito. tonse ouorum albamenta duodecim aut
xv. selibram sacchari semunciam gingiberis al
bi Selibram liquamanis porcini. totidem buty
ri recentis lactis quantum sat erit admisceto.
Vbi crustam subtilem admodum in textu collo
caueris hec omnia indito. ad focum positā lēto

igne decoquito. ſupne ut coloratior ſit carbo-
nes i operculū ponito. cocte ac ex textu exem-
pte ſaccharū tritum cum aqua roſacea inſpar-
ges. alit hec multum tarde concoquitur. hepar
concalefacit oppillationes inducit calculum
generat. oculis ac neruis obest.

TORTA BONONIENSIS.

Antum pinguis caſei quantuz in alba po-
ſui concides ac cōteres. trito bletas pe-
troſelinū amaracum lotum & concisum. oua
quattuor bene diffracta tunſum piper parum
croci multum liquaminis aut butyri recentis
addes miſcebiſq; manibus. ut unuz prope cor-
pus ſiant. hanc item intextū ſub cruſtatā ad
focum pones ſemicocte quo coloratior uideat̃
ouum cum croco diffractum ſuffundes. Coctā
putato ubi ſuperiorem cruſtam leuauerit. hec
& ſuperiore deterior eſt.

HERBACEVM MAIALE.

Antum dem caſei quantum in primo & ſe-
cundo propoſui concidito & tundito: tū
ſo blete ſuccum amaraci parum. ſaluie pluſcu-
lum mente minimū. petroſelini plurimū: tunia
in mortario ſint omnia xv. aut xvi alba iſta ouo-
rum diffracta ſelibram liquaminis aut butyri
recentis addito. admisce toq;. Sunt qui & folia
aliquot petroſelini z amaraci concifa non tun-
ſa ſelibram gingiberis albi ſacchari uncias viii
indant hec omnia ſimul mixta in ollam aut pa-
tellam bene unctā impoſita in carbonibus pro

cul flamma ne fumum concipiant miscendo con-
tinuo donec spissentur eferueant facito. Vbi
ppe cocturam fuerint in aliam patellā subcru-
stulatam transferto textuq; operito donec om-
nia leni igne coquantur. Cocta & in patinam
translata saccharo optimo & aqua rosacea suf-
fundes. hoc pulmentum quo uiridius eo meli-
us & gratius hoc caueāt qui cruditate laborāt
tarde enim concoquitur oculos hebetat opi-
pilationes facit calculum generat.

TORTA CUCURBITINA.

Vcurbitas bene mondas teres ut caseū
soles eferueant deinde modicum. aut in
iure pingui aut in lacte facias semicoctis & in
catinum per setaceum translatis tantum casei
quantu; primo dixi. selibrā abdominis aut ube-
ris prepinguis elixi cultro tunsit aut loco ista-
rum rerum si placebit tantumdem us butyri
uel liquaminis selibrā sacchari parum gingi-
beris nonnihil cinnami. oua sex duos lactis cya-
thos. parum croci addendo pmiscebis Hāc cō-
diturā in textu uncto ac subcrustato tantū. lē-
to igne subter superneue coques. sunt qui fru-
stra foliatorum que isti lagana uocant loco su-
terioris cruste addant. coctam ac in patinam
translatam saccharo & aqua rosacea asperges.
Non edat hoc cassius qui colico laborat & cal-
culo. Difficilis item concoctionis est et male
alit.

RAPVVM PIRVVM ET

COTONEA IN TORTA.

Apis & piris aut cotoneis sub cinere & carbonibus bene coctis ac tritis ea fere omnia que in cucurbita diximus admiscebis coquesq;. Hoc de uoret Gracchus q; disuria cruciatur. & de mortuam in se uenerem queritur.

POLENTA SIVE UT VVLGO MILIACIUM.

Vod uulgo miliaciũ uocãt nos rectius polentam dixerimus fiet autem pro quatuor aut quinque conuiuis hoc modo. Libram casei admodũ recentis tam diu conteres donec in lac conuersum credatur. Huic octo aut decem oua & udecula bene diffracta selibrã sacchari tris aut quatuor uncias farine uel loco huius excauatũ panem & remolitum addes admiscebisq; in patellam deinde liquamine bene unctam sine crusta indes: curabisq; ut in carbonibus subter superne ue apposite coquatur Coc te ac in patinam uel orbem trãssate saccharũ & aquam rosaceam infundes non delingat hoc Hircius qui ob uehementem dolorem laterum nobis clamore suo sompnum plerumq; aufert

TORTA SAMBUCEA.

Lorib9 sambuci omnia illa misce to que in torta alba cõmemorauimus spissior tamẽ hec compositio q; illa debet esse. quo flores in partes omnes trãsserantur. Hoc edulium si parum alit & tarde digeritur letiores tamẽ crebro uescentes facit. Hoc edat Celsus qui

Saturnus melancholia superat.

**TORTA EX CAPREOLIS.
VITIVM.**

Apreoli profecto hi dicuntur qui pami-
mites arboribus aut palis adlaqueant
& uinciunt. hos collectos manipulatim & semi-
coctos minutim concides idem etiã fieri ex ro-
sis rubeis percomode potest. concisis capreol
caseum recentem bene tritum. tunsu uber eli-
xum prius. aut loco huius si magis placebit li-
quamen uel butyrum gingiberis modicum ci-
nami plusculum sacchari quantum sat erit ad-
des & miscebis hanc condituram in patellã sub
crustatam ac bene unctã ad focum pones. ubi
prope cocturam fuerit superiorem crustam plu-
ribus in locis perforabis. Coctam de mum sac-
charo multo & aqua rosacea consperges. hoc &
si uespasiano bibliopole placet. q̄ epar iuuat q̄
bilem reprimit. parum tamen alit tarde cõco-
quitur pectus exasperat.

TORTA EX RISO.

Isium bene coctum aut in lacte aut in iu-
re pingui in tabulam extēdes donec hu-
mor exprimatur. huic deinde in catinum parũ
casei recentis bene triti decez albamēta quo-
rum bene diffracta saccharum cum aqua rosa-
cea & lactis si uoles cyathum unum admisce-
bis. Dissoluta omnia in patella obseruando ea-
que in torta alba diximus. coques. minus tñ
casei hec requirit q̄ superior. alit & hec multum

iuunt hepar. Genituram auget. diu tamen in
stomacho morat̄ oculos hebetat. calculos cre
at oppillationes inducit.

TORTA EX FARRE.

Ar bene coctum ex iure pingui in tabu
la ut subsiccetur extendito post expres
sum humorem in catinum ponito. huc libraꝝ
casei recentis & se libraꝝ ueteris bñ triti. adome
porci aut uber uitulinū bñ coctū & tunsum cū
gladiolo aromatū & sacchari quantum sat erit
oua xv. diffracta cū modico croci indito. admis
cet oꝝ tam diu donec unū confiant in patellā
perunctam deinde translata superne oꝝ tantū
crusta cōtecta eo modo quo superiora coquito
Cocta saccharo & aqua rosacea conspargito alit
& hoc multū hepati opitulatur egre tamen cō
coquitur oppillationes & calculum facit.

ARTOCREAS.

Vt uituli aut hedi aut capri carneꝝ elixa
bis elixam & eneruatam minutatī scides
& in mortario tundes huic deinde parum ca
sei recentis tantūdem ueteris & triti parū
petroselini & amaraci concisi oua quindecim be
ne diffracta. abdomē porcinum aut uber uitu
linum concisū & tunsum. modicū piperis plus
culum cinnami minimū gingiberis. tantū croci
ut colorem cōcipiat addes. Curabis coquatur
eo modo quo albam diximus. hoc edant Scau
rus &. Celsus qui nimiam macilentiam cum
obesitate libenter permutarent. uehementer

enim alit corpus obefat. hepar iuuat. opullati
onem tamen & calculum facit.

TORTA EX CASTANEIS.

Lixis castaneis & in mortario tunsis p̄p̄
setaceū ī catinū cū modico lacte transmiss
sis oīa illa admiscebis q̄ ī torta ex farre smemo
rauiō. croceū si uoles crocū addito. ad hoc me
sepius inuitat mōtano admodū siqdē alit appe
tētiā excitat. corpus obefat. tarde tñ coquitur
stomachū & intestina inflat. colicū facit & ui
sui nocet. **TORTA COMMVNIS.**

Aseum optimum oua octo adipē bonam
aut porcinam aut uitulinā aut modicū butyri
pro tempore parem tritum cū iure croceo et
pingui bene donec unum prope corpus fiant
misceto eoq; modo coquito quo & tortam al
hā hoc pulmentuz plus mali q̄ boni in se habet
TORTA EX MILIO.

Illum bene tunsū lotum monduz angu
ste in lacte caprino aut uacino decoqui
to. Cocto farrinam cum duobus albamentis
ouorum aut si ad minus placet cuz lacte disso
luta; admiscebis. bene cochleare omnia inuel
uendo saccharum inspargendo ex cacabo de
inde in tabulam omnia extendito. ubi paululū
refrigerint bucellas oblongas in patella cuz li
quamine frigito frictas z coloratiores factas ī
patinas transferto. saccharoq; & aqua rosacea
suffundito. idem etiā tempore ieiunii fieri pōt
succum amigdalorum pro lacte et oleum pro

li
quam in eō mutando. idem etiam de riso fieri
potest. Quod & suavis & salubris erit hoc enī
parum alit tarde, concoquitur aluum, stringit
& oculis nocet.

TORTA EX MERENDIS

Erasia acris que uel merendas licet appel
lare exossata in mortario contundito. tū
sis rosas rubeas bene concisas parū casei recē
tis & ueteris triti modicum piperis parū gingi
beris plusculū sacchari oua quatuor disfracta
admisce to. mixta in patellā bene unctā & sub
crustatā lento igne coqto ab igne exempta sac
charo & aqua rosacea suffundito hoc enī mul
tum a superiore ui & gracia differt.

TORTA EX CAMMARIS TEM PORE IELVNII.

Æ cammaris elixis quod bonū est ī mor
tario tundes succhuz deīde amigdalīnū
cū aqua rosacea per se taceū transmissum pre
parabis aut si id non poteris iuz pisorum aut
cicerum alborum seruabis. passulas & ficos v.
conteres modicum petroselini amaraci pa
rum blete incocte minutatim concides. Cinna
mi gingeris sacchari quantum sat erit addes
Mixta hec & bene tusa cum ouis lyei ut cō
creta melius coquātur in textu bene uncto ac
subter superne ne in crustato ad focuz pones
flāmi procul. Coctum saccharo & aqua rosacea
suffundes. Membra omnia hoc edulium le
dit.

TORTA EX ANGVILLIS

Anguillam decorticatam & in frustra con-
 cisam parumper elixabis. amigdalarum suc-
 cum cum acresta & aqua rosacea per setaceum in
 catinam transmittes non erit itezabre quo spif-
 sior fiat. passulas cum tribus aut quattuor ficis
 contundere atriplices deinde cum petroselino
 manibus diffractos & in oleo parum frictos. pa-
 ssularum unciam. nucleorum itez pineorum unci-
 am gingiberis piperis cinnami croci parum su-
 pradictis tam diu manibus admiscebis. quoad
 unum corpus fiant. Mixta in patellam bene un-
 ctam & subcrustata inde per quedam quasi ta-
 bulata frustra anguille collocado. Vbi semico-
 cta fuerint in superiorem crustam pluribus in
 locis perforata modicum acreste aque rosacee ac
 sacchari suffudes. Coctam demum hostibus appo-
 nes. nihil enim boni in se habet:

TORTA EX DACTILIS

Migdalas bene tunfas cum iure piscium
 & aqua rosacea dissolues. dissolutas in ca-
 tinum per setaceum transmittes Dactilorum
 exollatorum selibra. Parum passularum quat-
 tuor aut quinque ficos rasi item bene cocti unci-
 as tris in eodem mortario conteres. parum de-
 inde petroselini atriplicis amaraci manibus con-
 fracti ac in oleo fricti gladiolo concides Non
 erit ab re si cum his iocuscula aut adipem pis-
 cis concideres. Unciam preterea passularum co-
 rinthiarum selibras sacchari parum cinnami

plusculuz gīngrberis. modicuz croci simul aut
seorsum teres superioribꝫ admiscebis. uerū
ut magis hec spissentur aut semiunciam ham
li aut oua lyei indes: extendesqꝫ in textum be
ne unctum & subcrustatuꝫ infixis ubiqꝫ nucle
is pineis bene mōdis. Lagana uero si placebit
pro superiore crusta extendes. coqui hoc pulm̄
tum lento igne debet. tenueritem ut sit neces
se est. Coctum saccharo & aqua rosacea suffun
datur. alit & hoc quidem & multum. tarde cō
coquitur. hepar iuuat dentes corrumpit. pitu
itam auget.

TORTA ALBA.

Ibram amigdalarū bene tunſā cuz aqua
rosacea cumqꝫ iure risi fere cocti dissol
uito ac per setaceū in mortariū transmittito.
risi deinde bene cocti uncias octo cū ipsis ami
gdalis terito ad lendo fermēti albi uncias tris
hamli parum. oua lici ut supra dictū ē. selibraꝫ
sacchari. unciā nucleoy pineoy pay in morta
rio tunforū Mixta hec omnia in patellaz bene
unctā & subcrustatā extendes ad focūqꝫ pones
semicocte lagana superne extendes cocte aquā
rosaceā cuz saccharo insparges ad hoc crebro
inuitarem cassium nisi colicam egritudineꝫ fa
ceret bene alit hepati opitulatur uenerē ciet

TORTA EXCICERE RVBRO

Icer rubeū bene coctū cū suo iure cūqꝫ
modico aque rosacee contundes tunsum

199
per setaceū in catinum transferes. librā amygdalarū adeo tritā ut non sit opus per setaceum transmittere. duas uncias passularū tres aut quattuor ficus simul tonsas unciam preterea pineorum semitonforū tantū sacchari & aque rosacee quantum sat ē cinnami ac gingiberis tantūdem his addes admiscebisq;. Mixta in patinā bene unctā & subcrustatam extēdes. Sūt qui hamulum aut oua lyci addant quo tenacior hec torta sit: Coctā ferme igne superne iniecto coloratiorem facies. tenuis hec sit & saccharo atq; aqua rosacea suffundatur. hapatū & ueneri tantum hoc edulium opitulatur.

TORTA PANDODAPA

Ibram pisorum elixorum cum intravenis coctorum piscium. oua item tarte aut tinche modicū petroselini parū menthe bene concise in mortario simul oteres addēdo ex saccharo. cīnamo gingiberi quantū sat erit hec bene tinsa aqua rosacea dissolues in patella atq; bene unctā; eo modo quo superiora coques. coloratiore ex croco omnes torte aut accidiores pro arbitrio fieri poterūt utreeq; tamen mali habebuntur alimenti.

TORTA IN IVRE

Rustam eo modo quo ī pastillis soles subigito subactam in posita farrina ut stare circūquaq; possit ī textu ad ignē dūccato sublata fariā superiorū dūde crusta pullos elixos aut pipiōes ī frustū dūos cū succo amigdaliō duobus

quorum uitellis modico croci gingiberis cinna
mi acresta iure pingui indes: coctā e furno exi
mes saccharoq; & aqua rosacea suffundes. lau
dat hoc pulmētū esculapio Romanus quod mē
tū alit q; stomachum renes hepar iuuat. corpus
obesat z firmat genituram auget. uenerem de
mortuam excitet. Hinc est q; archigallo frequē
ter hoc cibo utitur.

TORTA QUAM MARZAPA NEM VOCANT.

Orta quā marzapanez uocant hoc modo
facito. amigdalas que in aqua recenti p
diem & noctem resederint bene mōdas q; ac
curate fieri poterit terito aqua recenti conti
nuo leniter inspargendo ne oleū faciant opti
māsi uoles tantū sacchari optimi addito quan
tum amigdarū ubi omnia bene tinsa fuerit
atq; aqua rosacea dissoluta in patellā leni crus
tulo subactā atq; rosacea aqua sepius humec
tatā extēdito z in furnū indito inspargendo con
tinuo tū saccharū cū modico aque rosacee ne
nimū desiccetur. Coqui itē ad focum possūt
modo curetur ne toste potius q; cocte uidean
tur. bassam itē q; altā hanc tortam uelī melior
enī ē cū patricō meo senis ubi peculiariter fi
unt edisse nil suauis me memini. optimi sunt a
limenti. bene concoquuntur. pectus renes he
par iuuant genituram augēt uenerem cient z
& ardorem urine tollunt.

PASTILLI QVOS CANI

SIONES VOCANT.

Arrine cū saccharo & aqua rosacea sub
acte extenseq; in crustuli morem. ex eadē
compositione indesquam in marzapanem dixi
inuolui hec more pillorum deberet & ī fur
no ut paulo ante dixi lento igne coqui. sunt qui
formul' pastillos ipsos sponāt. a superiore alimēto
& proprietate nil differūt. placent autēz phos
phoro qui a teneris annis saccharo assuevit.

OFELLA.

Asei parmensis non nimiū duri parum
tantumdem recentis teres Duo ouorum
albamenta agitabis passulas integras cinnami
gingiberis croci modicū admiscebis inuoluesq;
farrine subacte & bene extenuate ad eā quaz
uoles magnitudinem. in furno deinde non nimi
um coques. ita enī gratiores sunt paruz tamē
alunt tarde concoquantur oppilationes inducūt
& calculum creant.

ANGVILLA IN TORTA.

Nguille elixe & in frustra scise aut lac
alterio piscis aut adipe in minutatim cō
cisam: paruz menthe petroselini cōcisi. pineoy
unciam tantumdem passularum: modicum cin
nami gingeris piperis ac chariophilorum ad
des miscebisq; in crustā deinde extends. addē
do parum optimi olei. ubi prope cocturam fue
rit duas uncias amigdalarum tunsarū in acie
sta cum croco dissolues ac per setaceum trans
mittes superq; tortā leniter extends hoc pul

mento palladius rutilus mire delectatus. z si
nihil boni in se habet.

PISCIS IN PASTILLO.

Issem mondū & lotū circa spinā utrimq;
scindito. scissum sale & aromatibus consp
gito inuolutoq; pasta satis grossa ac ī furno d
coqto. hūc ego hostib; apposueri adeo punitios
est.

COTONEA IN PASTILLO

Otoneis mondīs & excuatis medullam
uitulinā aut bubulā indes cū cinnamo et
saccharo. hec circa [pastaz] duces addito sale co
quesq; in furno lento igne. ante cibū sumpta ut
aliūm sūpticant ita post cibum; cient & uapo
res a cerebro dimouent.

CONCRETVM AMIGDALI NUM IELVNIO:

Migdalas bene tunsas. sacchari unciās
duas & aque rosacee tantumdē addes. in
fundes item ex lyco aut tinca parum iuris ne ni
mum sit salitum caueo trāsmittes hec omnia
per setaceū in patinā sineq; per noctem quies
cere mane concretum ut lac reperies. inuolui
item si uoles carice & frondibus poterit. atq;
inde in patinas transferri. saccharo suffunde
re & aniso condire memento parum hoc alit.
stomachus z pectus lenit. hepar iuuat genu
ram auget. & ardorē urine sedat.

RECOCTA FICTA

Ibrā amigdalarū bene tunsaz sacchari un
ciās quattuor. aque rosacee unciā unaz

mediū cyathuz ex ante dictis piscibus in unuz
 miscebis. mixta in formulam per setaceuz trāf
 mittes. in loco frigido per noctem asseruari de
 bet. sequenti die in patinis aut pinacibus con
 uiuis appones. recoctam dices.

BVTYRVM FICTVM.

Ibrā amigdalarū tunfarum cū medio cy
 atho aque rosacee dissolues ac p setace
 um densū trāsmittes. ut autē melius cōstrīgāt
 aut paruꝝ farrine ex hamulo aut dimidium cya
 tū iuris ex lyco addes. saccharitē uncias qua
 tuorꝝ paꝝ croci quo coloratior fiat requirit
 hec omnia in uas ad id aptū noctu īdes mane
 si in loco humido resederit concretū inuenies.
 a superioribus nil differt. Hoc germanicus nos
 ter negat eē suauē quia nō ungit

OFFA CANABINA.

Emen canabinum coctum ut iam corti
 cem discifam ostēdat in mortario cum a
 migdalis mondīs bene teres tritum dissolues
 cum aqua recenti transferesqꝫ in cacabum per
 setaceum excretorium. Eferueat parum cū
 modico salis ꝛ sacchari necesse est. Addendum
 ꝛ piper si id quoꝫ placet. Ebulliat iterum pa
 rumper necesse est. Bucellas panis parum tof
 tas preparabis. inde seqꝫ hoc cibarium in pati
 nas. bucellas ipsas tamquam tabulata quedam
 extends. tris aut quattuor ordines ex his faci
 es. aromata postremo dulcia presertim parump
 super asperges Fugiendū hoc penitō ē nam ꝛ

male alit & fastidium concitat & dolorem i sto-
macho i intestinis generat atq; oculos hebetat

DIRIOLA.

Rustulū facito ut i pastillo dixi huc duo
uitella ouorū bene diffracta lac cinamū
saccharū indes taz diu ad focū miscebis donec
concreta fuerint. Laudatur hoc a Cassio nec
immerito quidē multū enī ac bñ alit Pchyfis
& ethicis ofert. Stomachum epar renes iuuat
genituram auget ac corpus obesat.

DIRIOLA IN IEIUNIO.

Migdalas bene tunsas cuz cinnamo sac-
charo & aqua rosacea dissolues coquesq;
eo modo quo z superiorē. addendū tamen ut
concretior fiat hamili parū. Bene z hoc alit pe-
ctus lenit renibus & hepati opitulatur geni-
turā auget & ardorē urine cedat.

CASEVS FRICTVS.

Effellas casei pinguis nec plane ueteris
nec plane noui i patella ad rd apta cū bu-
tiro aut liqmīe suffrigito. ubi tenelle eē icipiēt
uoluto ac statī eximito saccharo & cinamo as-
pergende sunt z calide adhuc edende. aliter bu-
cellas panis bene utrimq; tostas in patellam
per ordinē collocato tessellasq; casei tamq; i ta-
bulatū extendito. ad focum positaz textū ope-
rito liquefactum caseū saccharo cinnamo gin-
giberi aspergito. atq; statim edito. si esse malam
rem uis difficillime enim concoquitur & male
alit. oppilationes & lapidem generat.

RAPVVM ARMATVM:

Oliere qui gulam uallatā habent id rapum armatum dici quod caseo tamq̄ lorica & thorace inuoluitur quasi eorū baratra ingressura nequaq̄ sine armis tuta uideātur uerum quid prodest. quod ad tutelam inuētū est id totum ad perniciem raporum uertitur: cum malint guloti tamq̄ fortissimi in popinis athlethe armatū hostem q̄ inermē deuorare rapa uel elixa uel sub cinere cocta in tassellas cōcides. idem etiam facies de caseo sub recenti & pingui subtiliores tamen he sint quaz que ex rapis. in patellaz butyro aut liquamine unctā primum tabulatum ex caseo facies. secundū ex rapis & sic deinceps. aromatum aliquid butyr. continuo infundendo cito hoc pulmentum coquitur. cito etiam edendum est. Sed cum sit p̄niciosum & uoracissimo domiciano apponatur

OFFA INAVRATA.

Vcellas excuati panis utrimq; par̄ torreto. tostas ex aqua rosacea ī qua & oua diffracta & saccharum trituz insit mollesacito inde exemptas in patella cū butyro uel liquamine late frigito ne se contingant frictas & ī patinam translatas saccharo aqua rosacea croco colorata cōspargito hoc M. antonio placet nec imerito corpus enim obesat hepar z renes iuuat: uenerem ciet

Sequitur Liber Nonus.

LIBER NONVS
INCIPIT.

DE OFFELLIS QVAS VEL FRI
CTELLAS LICET APPELLARE

Rictella a fricto dici nulla ratio ob
stat Friguntur enim hec esicia. un
de & a frigendo sumpserunt nomen.
male enim nobiscum actum esset si
quod ex consuetudine in frequentes uñ tras
latum est ad latinam traduci non posset. cū
id & quidret & analogiam sapiat. iniqui profe
cto in nos metipsos sumus si id mala consue
tudine ac pertinacia potius facerē prohibemur
ad quod natura & lege impellimur. Quis enī
non ppagari suu n genus elit? Quis itē quod
abundantissimum cupiat restringi & ad extre
mam maciem deduci gaudeant pedagogorum
& inuidorum hec est consuetudo ut id quā
uis laudabile in alio improbant quod ipsi atti
gere nequiuerunt. Habuit una queque etas.
quod latinitati adderet. licuit ut ait Oracius
Semperq; licebit signatum presente nota de
ducere nomen. Scio plerosq; oblatratos in
me q; ego noua nomina hoc meo scripto intro
dixerim. Verum his ego ut herculem quoniam
latranti cerbero fecisse aiunt offas prepigues
obiciam quibus ut rabidi & famelici canes in
herentes a me tantisp ad edacitatem caninos

morfus conuerterent.

FRICTELLE EX SAMBUCCO.

A eo trito tum ueteri tum recentis farine parum. ouorum albamenta quedam. lactis aliquid sacchari plusculum addes & sumit in eodem mortario conteres. tritis e mortario in catinum translatis flores sambuci integros super asperges & miscebis hanc condituram aut manu aut cochleare aut aliqua alia forma in patellam inditam ubi optimam liquamem uel butyrum uel oleum ferueat decoquito. calide edatur necesse est ex compositione quid prodest obsit uel deprehendes

FRICTELLA EX ALBAMENTO OVORVM POLINE ET CASEO RECENTI.

seruabis ea omnia que paulo ante dixi excepto lacte & flore sambuci hoc & superiore insalubrius.

FRICTELLA EX CONCRETO LACTE.

Ac concretum per densum setaceum translucens facito serum quod exprimitur cum farina albamenta ouorum saccharo aqua rosacea permisceto. Mixta cochleare paulatim in patellam ex liquamine aut butyro feruentem indito. ledunt he nervos & oculos.

FRICTELLA EX RISO.

Itum ex lacte coctum in frictellas eo modo rediges cum & superiora excepto dumtaxat caseo & lacte. **FRICTELLA EX SALVIA.**

Arrinam cum ovis saccharo cinnamo ac
croco dissolues z subiges. huc folia saluie
integra z quantū uis lata indes ac delibuta in
patella ex liquamine aut oleo parum friges.
aliter hoc & neruis opitulatur & si tarde conco-
quitur ac oppillationes inducit

FRICTELLA EX POMIS.

Essellas ex pomis mundis z excauatis fa-
ctas in liquamine aut oleo parū frigito
in t. bulamq; ut exsiccantur extendito inuo-
luta deinde in tali cōditura. qualē p̄dixi rurius
frigito si ex hoc deliges malā rē te esse scito.

FRICTELLA EX LAVRO.

Olia lauri in liquamine aut oleo fricta i
orbē ut exsiccantur extendito. sicca eo mō
quo saluiam dixi rursū excoquito atq; edi-
to si tumore alui laboras nā flatum resoluit.

FRICTELLE AMYGDALINE.

Migdalas bene mundas & tritas per se
taceum cū lacte & aqua rosacea trāmitti
to his itē pulli elixi p̄cto seorsū tursū. addita
farrina. duobus aut tribus albamētis ouoy sac-
charo bene admiscebis. Conditurā uī uoles
uel in liquamine uel in oleo friges multū alēt
tarde concoquentur. hepar iuuabunt uenerē
excitabunt corpus succiplenum reddent.

FRICTELLE EX SAMBVCO IN IULVNO.

Migdalas tūfas aut nucleos pineos ex
aqua rosacea aut iure pisorum dissolutos

per setaceū in catinū mittes Huc parū fermē
 ti. flores sambuci. polinis quantū sat erit inde
 miscebisq; fieri hec conditura qua mane usque
 es uesperis omnino debet Quo frictelle spōgio
 flores fiant. Sunt qui mane parū sacchari in
 dant & frigrant quo uelint modo. ad tollendum
 urine ardorem ualere putantur.

FRICTELLE AMARE.

Oline & fermentum cū herbis amaris
 minutatim cōcisis ueniente nocte dissol
 ues Mane ficos siccas frustulati cōcisas uua
 passā indes admiscebisq; non sit admodū tene
 ra hec conditura. frictellas coctas saccharo et
 melle suffūdes. alere mltū nō putāt hepar tū
 iuuāt. tumorē ex aluo pellūt pituitā osunt

FRICTELLA EX RISO.

Isūm bene coctū ac in tabulatam exten
 suz ut nimū humorē emittat. si uoles tū
 dito. amigdalārū item tunsarū quantū sat erit
 addito. dissoluiteq; cū aqua rosacea ac iure de
 cocti risi. His postea farrinam & saccharum ad
 miceto mixta uti uoles in oleo frigito.

FRICTELLE EX POMIS.

Omis elixis aut sub cinere coctis aut tūsis
 ablato cortice & excuato iteriore p̄duro mo
 dicū fermēti farrinā sacchari admiscebis & fric
 tellas ī oleo friges q̄s certe ex opositōe noxias
 dephendes. **FRICTELLA EX FICIS**

Migdalīs aut nucleis pineis bene tūsis
 uuam passam cū duabus ficis concisā pa

rū petroselinū modicū uuepasse itegre cū aro
matibus addito & admisceto hanc impensam si
durior & spissior uidebitur cum aqua rosacea
dissolues in desq; in ficos siccas & iuster aper
tas. Farrina primo aspergi ac deinceps i oleo
coqui debent. bene hoc alit. hepar & renes iu
uat genituram auget inuidum sanguinem ge
nerat. tarde tamen concoquitur & pediculos
facit. **FRICTELLE EX PISCIBVS.**

Ulpam piscis bene elixi ac tursi cum suc
co amygdalino cūq; aqua rosacea dissolui
to addito saccharo & poline. Frictellas dein
in quāuis formā redigito. Que quidē difficul
tati mingēdi tm̄ medentur in ceteris uero ob
sūt. **FRICTELLE IN FORMAM
PISCIS.**

Migdalas bene mondas uua passam sac
charū simul tundito. tursis uua; passam
saccharū petroselinon parū; amirici bene cō
cisi parum croci admisceto. paratā habebis sub
actam farrinam admodum subtilem & in frus
tra diuisa; quibus impensam in piscis formam
rediges. Sunt qui hoc agant ligno in formam
piscis excauato coqui hoc pulnētū ex oleo uel
seco i patella pōt nec mltū a superiorib; differt

Liter amygdalis tursis cum saccharo et
in aqua rosacea dissolutis farrinam subactā pu
ra aqua & saccharo admisceto. fricte lasq; i for
mam piscis redigito. Verū; hoc sine liquamine
uel oleo coqui omnino debet.

Liter amygdalis tunsis aut nucibus aut nucleis pineis cum uua passa ac ficis siccis ꝑ tunsis lac piscium aut iocuscula. parum petroselinum & amaracim minutatim concisi. aromatum aliquod croci minimum addes. Mixta hec in frictellas rediges.

Liter risum hñ elixum cum amygdalis tundes ac in catinum per setaceum transmittes. Dissolutum ex aqua rosacea saccharo & hamulo asperges. His pastilli formam si uoles dato
FRICTELLE VENTOSE.

Olinem cum aqua salis & saccharo subigit & in pastum non nimium duram admodum subtile extendito. Forma deinde ad id fabricatam aut ore cyathi concidito. Dum turgetur frigescit nec intus quicquam erit:

Liter impenie quam proposuimus dum de frictellis lactis coeleti loqueremur. ramusculos feniculi floridi indes admiscebisque ac statim eo modo friges in liquamine aut butyro oleo ue
PASTINACE FRICTE.

Ene modas & eneruatas elixabis inde farina inuolutas friges in oleo uel butyro parum bene nutriunt tarde concoquantur urinam prouocant & mensura. Hydropicis ꝑ sunt tormina sedant.

OVA QUOVIS MODO COCTA AC DE AGITATIS ET CONFRACTIS PRIMO

Va cum medico aque ac lactis bene agitata

& contracta aut tudecula aut cochleare caseo
trito commiscebis. Mixta ex butyro uel oleo co
ques suauiora erūt si & parum cocta & dū co
quuntur nunq̄ uoluta fuerint. Herbacei colo
ris si uoles his blete petroselini plusculū. succi
buglossi mente amaraci saluie parū addes.

Liter easdem herbas concisas & frictas mo
dicū in butyro aut oleo superiori impense
admiscebis ac coques. nutriūt hec. tarde cōco
quūtur hepar iuuāt oppilatōes & calculuz ge
nerant. **OVA FRICTELLATA.**

N patellā feruentē oleo aut butyro oua
recentia & integra abiecto putamine in
des lentoq̄ igne decoques oleo semp̄ feruenti
presertim cochleare aut tudecula suffunden
do ubi alba esse ceperit cocta scito risū nobis
mouet Ceculus dū hec studiose parat. adeo al
lucinabūdus patelle inheret durioris coctōis
propter fricturam hec putant medici

OVA ELIXA.

N feruentem aquam oua recentia abie
cto folliculo indes. concreta ubi erūt sta
tim eximes tenella eē obent ac saccharo aqua
rosacea aromatibus dulcibus acressa. aut succo
malarancii suffundes: sunt qui & tritū caseū i
sp̄gant quod nec mihi nec phosphoro placet q̄
tali edulio p̄sepe uescimur. Sine caseo enī op
timū ac suauissimum est.

Liter oua ilacte aut i uino dulci coques eo
mō quo ante uey de caseo nulla fiat mentō

plus al t hoc & i ad pblegmo. e si iunē dicit

OVA FRACTA:

Va recētia diu coq̄do dura facies ablatiſ
deinō putaminib; ouū ip̄m ita p̄ mediū
ſcides ut nullibi albamētū ominusat̄. exempta
uitella p̄tī cū bono caſeo tū ueteri tū recēti &
uua paſſa otūdes p̄tī reſeruabis ad pulmētū co
lorandū. parū itez petroſelinū amaraci] mēte mi
nutatī ocife addes. Sūt q̄ z duos ouoy alboſ
aut plures cū aromatibus indant Hac impenſa
albamenta ouorum repleta z cōcluſa lento ig
ne in oleo friges. Frictis moretuz ex reliquis
uitellis uua paſſa ſimul tunſis ac ex acreſta &
ſapa diſſolutis addito gīgiberi chariophilo cin
namo infundes eſerueat̄q; paululum cuz ipſis
ouis facias hoc plus mali in ſe habet q̄ boni.

OVA IN CRATICVLA.

Va tunſa in patellā calidā extendes et co
ques donec creta plicari q̄drifariā poſſit; hec i
q̄dre moduz redacta in craticulā ad focū poſi
tā extēdes oua deinde recentia ablatiſ putami
nibus huc indes ſaccharumq; & cinnamum dū
coquitur inſparges: cocta conuiuis appones.

OVA IN VERV

Eru bene calefacto oua per longū tranſ
friges & ad ignem ac ſi caro eſſet torre
bis calida ſunt edenda ſolidum inuentum &
coquorum ineptie ac ludi.

Liter oua recentia in cinere calido diligē
ter ad ignem uolues ut equaliter coquantur

exudare ubi ceperint recentia z cocta putato
ac conuiuis apponito. optima hec sunt z cuius
apponi percomode possunt:

Liter oua recentia in ollam cum recenti aqua
imposita ubi parum ebullerint eximito atque edi
to. optima enim sunt z bene alunt.

OVA FRICTA FLORENTINO RVM MORE

In feruentem ex oleo patellam oua recentia
ablatis putaminibus sigillatim indes. tude
culicis aut cochleare circumquaque restringes in ro
tundum rediges coloratione ubi esse ceperint cocta
scito tenella intus sunt necesse est coqui difficili
us hec quam que supra consueuerunt.

Liter oua integram in carbones ardentis conicito
ac calida donec fragantem fuste percussito cocta
& exempta petroselino z aceto suffundito hoc
non faceret Pöponius noster qui temere adeo
amissis duobus ouis. unde alia emeret ob inopi
am non haberet. **OVA FRICTA**

Aseum pingue & tritum parum melle ac petro
selini concisi. uue passe minimum. modicum
piperis rursus. duo vitella ouorum cruda simul mi
scebis. Mixta in oua florentino more fricta de
inde per tenue foramen vitellum exemeris indito
ac iterum frigito donec farcinem coquat. conuol
uenda sepius sunt z cocta ac resta aut succo ma
lacini cum gingiberi suffundenda sunt.

OVA IN PASTILLI MOREM.

Arrinam subactam tenuam admodum fa

cies extense in tabulam. oua recentia distinc-
ta spacijs addes inipargendo semper un cuiq;
paruz sacchari aromatum minimū sal inuolu-
ta deinde ut pastillos solemus. aut elixabis. aut
friges fricta tamē laudabiliora sunt. Dura siāt
cauet ooua enim dura mali alimentū ac difficil-
lime concoctionis habentur.

DE BOLETIS ET FVNGIS.

Anduntur & boleti multis exemplis in
crimen adducti. Hac oportunitate ille c-
ta. agrippina claudium principem boletis admi-
xto ueneno necauit. Frigide & humide natu-
re boleti habentur & ob hanc rem ueneni uim
optinent. Rimsa terra ac fimo aspersa nascun-
tur quam folliculo primo disrumpunt. Raro
unquam ex uno pediculo gemini surgunt. lūi-
di ac colore fici arboris perimiles quicq; apud
ferrum & serpentuz cauernas nascuntur mor-
tiferi habentur. tenax quoq; humiditas ī fum-
mo natans pestiferum offendit. a peritis regio-
num boletos legi uelim quamq; z hi quoq; de-
cipiuntur Perisse enim quasdam familias no-
stra etate cognouimus non enim radicibus ut
herbe & arbores nituntur ac purgantur bole-
ti sed putrescibili ac marcido terre uapore ad
perniciem hominū succrescunt. uitādi etiā illi
sunt qui apud oleā & taxum nucem & alias ar-
bores malā qualitātē his prebētes nascuntur
Boletis ut ait Plinius z ortus ē & occasus in
dies septē cadentib; imbribus. fungoz lenior

est natura ex pituita enim arborum nasci putatur. turissimi qui rubent. Mox candidi cum suis pediculis non improbantur. tertium genus quod suille uocant ueneno accommodatissimum. hoc anneus serenum prefectum neronis et milites quosdam periisse constat libet et coquendi quando ita gulosis placet rationes aliquas afferre cum succosa illa tyrsi parte qua terre inherent. in aqua primum cum excuato pane cumque piris. aut pirorum surculis ac pediculis coquendi sunt alium quidam induunt quod ob stare uenenis putatur. elixi aut saliti in oleo aut liquamine fringuntur. fricti moreto uiridi quod salsam uocant: aut aliato suffunduntur. Sunt etiam qui eos ablata pelle aut superiore folliculo indito sale atque oleo sursum uorsum in carbonibus decoquant piperemque aut cinnamo asperfos deuoret. Pessimi & si gule satifaciunt quouis modo cocti habebuntur. Difficile enim concoquuntur perniciosos generant humores. Membrorum item stuporem quem appoplexiam Greci uocant uentris tormina: difficultatem mingendi ac suffocationem minantur.

DE TVBERIBVS.

Vbera que recte terre callum dicemus undique terra circumdata nullis fibris aut capillamentis nituntur. ex tuberante loco ubi nascuntur nulla rima egeruntur siccis hec feruntur & sabulosis locis fructicosisque nascuntur. excedunt sepe librali pondere cotonei magnitudinem

Duo eorum genera. arenosa dentibus inimica
 & altera sincera distinguntur colore ruffo ni-
 groq; ac intus candido. laudatissima crescunt in
 aethiopia que cum Licinius pretor maderet de
 nariis dentem infregit. ex quo patet. ex terra
 tubera ipsa conglobari. Carnosiora putantur que
 in Cyrenaica nascuntur. Suauiora que in thra-
 cia. Nobilissima que circa damascum in Syria
 & olympum Grecie putantur Hymbribus
 autumnalibus & tonitribus crebris nascuntur
 nec ultra annum durant. teneriora habentur uer-
 na Mira est scrophe Nursine sollicitia. & faci-
 le enim ubi nascatur cognoscit. & inuenta arre-
 ctata a rustico aure integra deponit. Vino lota
 sub cinere calido coquuntur cocta & modica sa-
 leq; ite & pipe aspsa calida adhuc conuisa pro esu
 carniū apponi debent. alit hic cibo ut Galieno
 placet & quidem multum ac uenerem ciet. hic
 est que hoc crebro utantur uenerie delicatoꝝ
 ac lautorum mense quo in uenerem promptio-
 res sint. ad geniturā si id sit laudabile Sin uero
 ad libidinādū ut pleriq; ociosi & intemperāes
 solent detestandum omnino est.

DE COCHLEIS.

Ochlee tam terrestres que aquatiles exe-
 rētes se domicilio binasq; ueluti cornua
 protendentes retrahentesq; oculis carēt ideo
 corniculis protentare iter putantur. He uulgo li-
 maces uocantur quas Fuluius lupinus in tarq-
 nensi agro paulo ante Pompei ciuile bellū Vi-

marus ad saginā que ex sapa & farre & lacte da-
tur includit. Varia sunt eorum genera. albe ī
Rearino agronaicuntur. illiricis precipua ma-
gnitudo Aphricanis ubertas. coqui mltipha-
nam cochlee possunt. Lacte in uas ubi modicum
aque insit per noctem aut die n reponende co-
perculo addito ne prodeāt. Purgabuntur ue-
hementer Sunt qui eas lacte per noctē pascāt
z purgent illatas deinde in cacabū cū recenti
aqua ad focum tam diu detineant quoad semi-
coctē ac bene spumate fuerint. ex cochleis ue-
ro erute atq; primum ex aqua calida bene lote-
subinde ex aceto & sale confricate rursūq; lo-
te ac farrina inuolute in feruenti oleo aut li-
quamine sunt frigende. frictas aut mente silue-
stri alio pipere croco tunsis z acresta dissolutis
aut salsa uirid. su fundes. elixe ut nibi quidem
uideatur aut aliatur aut moretum requirunt.
Cochlee si sunt sine multo alio aut moreto fue-
runt. boni alimentū sunt. pectori z pulmōni opi-
tulantur hepar eius fibras laxādo iuuant ethi-
cis p̄sunt. **DE TESTUDINE**

Indicū mā testudines tātas emittit ut
singularū superficie affirmāte Plinio, ha-
bitabiles casas integant. aiunt item inter in-
sulas rubri maris homines his cymbis nau-
igare Testudinū putamina serare ī laminas
lectosq; postes ac repositoriū; h s ue. lre C. Iu-
lius polio primus instituit ut | Maro ait Rad-
ant testudine postes. capiuntur autem cuz diu

rius desiderio respirandi in superficie consistunt
 ita sole intoste ut immergere se superuenienti
 bus uenatoribus non possint Sunt & terrestres
 in siluis habitantes que ut creditur herbis & ro
 re uitae ducunt Has canibus inuentas rustici
 ad cibum trāsferunt in cacabum feruentē aqua
 coniciunt: semicocte & exempte cōfracta testu
 dine ablatiſq; intestinis ac pelle iterum donec
 exacte coquantur in cacabum ad ignem po
 nuntur. Coctas etiam pipere croco & uitel
 lis ouorum dissolutis suffundes. sunt qui ex ali
 ato uel ex salsa comedant. Boni sunt alimēti &
 sine moreto medelle uini habent.

DE RANIS.

Ane inter pisces nequaquam numerāde rec
 te hoc loco ad culinā uenient Ruberas &
 sub terra uiuentes ut noxias reicio: aquatiles
 he sunt de quibus loquor. bolo capite meliores
 esui putantur quam que suffina. a serpētū enī mor
 su attractate ac lese bolū attigere nō putātur
 Captarū coxulas denudatas pelle per noctē aut
 diē in recenti aqua natate sinimus. innolutas u
 ide farina in oleo frigimus frictas & in patinam
 trāsllatas palellus meus salsa uiridi suffundit.
 ac tenicoli floribus aromatibusq; inspargit.

LIBER DECIMVS INCIPIT

**DE COQVENDIS PI
 SCIBVS.**

Icere de natura & uii piscium

omnium institueram nisi me transmutata & cō
fusa ipsorum nomina perturbassent. Animati
un siquidem nulla species est que indiuiduoy
suorum magis q̄ piscea nomen & descriptionez
amiserit. Fecit hoc euum & eorum qui ante
nos fuere & negligentia atq; inscitia. Dicam
tamen q̄ accurate fieri poterit de his qui ad
mensas ueniunt. quorum presertim nomina in
tegra adhuc extant. De omnib; dicere cū plu
ra uulgo credita sint que in aqua q̄ que in ter
ra nascuntur non esset concilium Pisciu; qui
bus humana osuetudo uescitur. natura ser hu
mida & frigida est ad similitudine; elemēti un d̄
nascuntur Marini tamen minus frigidi ob sal
sedinem aque putantur. Saliti unde uis sump
ti insalubres habentur. Male enim alunt & si
rimingentem excitant. Recentes medie etatis
diu enim uiuere pisces putantur & non nimiū
pingues nec limum aut cenuz sapientes nec
cito putrescentes nec duriciem aut uiginem
pre se ferentes maximis & minimis anteposue
run semper: Meliores item putantur marini se
cundum quosdamq; fluuiales. Rursuz fluuiales
q̄ qui in lacubus nascuntur & in q̄ qui in palu
dibus. Probabiliores preterea duxerim saxati
les q̄ harenosos harenosos q̄ cenosos & palus
tres Non improbat̄ur item & qui ex mari flu
mina innatāt & qui ex fluminibus in maria de
scendunt si id eorum natura patitur. Pisces
tamen omnes qualescumq; sint dur̄ ob eorum

frigiditate & viscositatem concoctionis habentur. Sanguinem preterea frigidum ac phlegmaticum generant. unde varie & graues oriuntur egritudines. neruos molliunt & ad paralytici preparant sitim excitant: Humectare tamen uentrem putantur & genituram augere. Piscium omnium non eadem est conditura & coctura quos elixos & frictos uoles fere omnes exquarato exeterato brachias euellito ac bene lauito. Contra uero quos assos optabis integros ad focum pones excepta salpalaccia quorum intestinum per brachias extrahitur.

DE THYNNO:

Et thynno. cuius precipua magnitudo est dicere primo institui. pepedisse enim thynnum captum cuius latitudo duo cubita & palmum uoluebat quindecim talenta constat nascuntur & in omnibus ut in nio ibero & pado thynni mares sub uentre pinnam non habent Biennio eorum longissima uita: plenilunius pinguescunt. Verno tempore capiuntur in sinu bizancio hiberno in poto latent. capti ac membram diuisi ceruice & abdomine commendantur. Sale etiam reseruati pulmentorum uicem ieiunis subeunt. salum eius abdomen & solidum nec molle quod tarantellus uulgo appellat aqua & aceto interiectis fursuribus quo melius saliedinem relinquat bene lotum & impurgatum in aqua non multum coques. exemptum & aceto bene maceratum ubi uoles edito Sunt

qui aromata dulcia ispargant. ex eodē thynno fit salsamentū quod thynninam appellant in aqua tepida horas sex hec innatet oportet. si purgatam uoles elixam parum admodum. ex aceto comedes hec ut omnia alia salsamēta pessimi sunt alimenti recentē thynniū; pipere cinnamo coriandro tritis cepa cocta & cōcisa aceto melle oleo condies.

DE MVLO.

Vluz pisce; apud Romanos in precō fuisse ubiq; fere legitur. in mari rubro librarum octoginta. Quidā inuenti ferunt. naz Celerem Asinum mulū emisse septē milibus constat. capti ac uulnerati ferula. qua aliter proqui non possunt ad elixum & assuz tendūt elixos eo modo quo & thynniū. assos. pipere ruta nucleis tūsis & aceto aut acresta plundes.

DE ANGVILLIS

Septuaginta annis uiuere anguille putantur. Durant itez sine aquis senis diebus aquilone spirante. austro paucioribus. tollere hyemem in parua aqua aut in turbida uiuere non possunt capti; anguillam & excoctā ac exenteratam in frusta satis magna cōcides ac ueru ad focum bene coques positus inter frustra lauri aut saluie folijs humectando semper cocturam inuria. quam isti salmalam uocāt ubi prope cocturam fuerit farrina aut panis trito ad hito cinnamo & sale spargendo circū; quicq; intrusato elixam si uoles cum petrole

lino salua ac quibusdam lauri folijs percoques
 & acresta ac pipere suffundes. Salitam prete
 rea in frustra concides maceratam in aqua ho
 ris quattuor aut quinque in cacabuz ad focu po
 nes semicoctam in aquam recentem transfe
 res sine q̄ eferuere donec omnino coquatur
 cocta petroselino conciso zaceto subfundo.

DE MURENA:

Vrena oua parit quocūq; mense citissime
 crescunt cum reliqui pisces statuto tpe
 id agant in sicco littore elapsas coitu serpentū
 impleri uulgus putat. Aristoteles mare; qui
 generat Zimirū uocat. Discrimē hoc inter ma
 rem & feminā esse q̄ murena uaria & infirma
 sit. Zimirus unicolor & robustus. Dētes extra
 os habere dicūt inuenit in hoc animali docum̄
 ta se uicē ueris Pollio eques Romano ex ami
 cis Diui Augusti uiuaris earū īmergēs dānata
 mancipia tamq; ad hoc feris terraruz nō suffi
 cientibus. Ferūt aceti gustu eas in rabiez agi
 Murenas apud antiquos in precio fuisse cre
 diderim & q̄ I. cinio hoc pisce effusissime delec
 tato cōgnomē dedit z q̄ C. Cesar dictator tū
 triūphales cenas populo daturus esset sex milia
 murenarū emisse dicit aut ut plinio placet mu
 tuo accepisse & q̄ L. crasso p̄dura ille murenā
 in piscina domus sue mortuā atratus tāq; filiaz
 luxit Hoc idem de Hortensio scribit Plinius
 Ex pharo Scicilie optime putātur quas illi plo
 tas latini stucas uocāt q̄ in iūmo sep̄ natātes

sole torrefacte curuare se posse & in aqua mergere desinunt atq; ita facilius capiuntur Varro sic dictas putat q; in summa aqua pre pinguedine sui fluitentur. Cognitur murena e osfato more maioru ut anguilla sublato corio capite & cauda assam more to uiridi suffundes.
DE ECHINO.

Aruus admodum piscis assuetus petris echinus.

quod carnis adherente naues tardius ire creduntur Cum Plinio sentire lucanus uidetur: Non proprium retinens euro tendente rudens in medijs echinus aquis. cuius prima syllaba ab eodem lucano producitur cum contra a Iuuenale corripitur. & re uera sit breuis natura. Obseruare item greci ut echinos castaneorum folliculos appellarent. quos Marci in hoc disticho imitatus est Iste licet digitos testudine purgat acuta Cortice deposito mollis echinus erit. Echinos ubi coequis pipere & croco asperges.

DE SEPIA.

Sepia inter pisces sanguine carentes numeratur Carentiu autem sanguine tria sunt genera. imprimis que mollia appellatur dein dorecta crustis tenuibus. postremo testis conclusa duris Mollia sunt loligo sepia polypus & cetera generis eius his caput inter pedes & uentrem collocatus est. pedes octoni omnibus sepie & longini ex his duo pedes longis

simi & asperi quibus ad ora cibos admouent. &
 in fluctibus se ueluti anchoris stabiliunt. cum
 ceteris uenantur Sepiarū generi mares uari
 & nigriores constantieq; maioris Feminis tri
 dente percussis auxiliantur Cōtra uero femi
 na icto mare fugit ambe autem ut censere se
 apprehendi effuso atramēto infuscata aqua la
 tebras querunt Sepias elixas ab aeno in pati
 nam missas cum pipere lasere cōdies ut uoles
 Sūt q; ex pipere cīnamo coriādro uiridi mēta ul
 arida ouu uitella aceto uel acresta olei modi
 co ubi bulierint obligent.

DE LOLIGINE.

Vnt & loligines & loliguncule que mag
 nitudine potius q; qualitate differunt
 he extra aquam se offerentes uolitare putant
 coctas & i patinas translate pipere ruta melle
 olei guttis condiuntur.

DE POLIPO:

Olypus dictus ē ex eo q; multos habeat
 pedes branchus ut pedibus & manibus utit
 cauda que est bisulcat a & acuta in coitu letāt
 admodum odore Vescuntur conchiliorum car
 ne. Omnia in domum comportant. deinde puta
 mina rosa carne egerit. annatantescq; ad ea pisci
 culos uenantur. Polypum coctum pipere &
 lasere condies.

DE CONCHIS.

X genere conchiliorum conche habētur
 que quidem uisu omnīq; sensu alio q; cibi

z periculi carent. His apertis insidiantur poly
pi imposito enim lapillo intra conchas ne clau
di possint securi carnes extrahunt. negant in a
qua ullum esse animal ad conficiendum homi
nem atrocius coctas pipere petroselino men
ta sicca cinnamo obligas.

DE LOCUSTIS.

Oculis crusta fragili muniuntur. latent
mensibus quinis. eodem tempore & can
cri occultantur. ambo more anguinum ueris in
itio senectutem exuunt renouatione tergorū
cetera in undis natant. Locuste reptantiū mo
do fluitant. unum hoc animal nisi uiuuz feruē
ti aqua incoquat bonam carnem non habet. ui
uūt petrosi i loc. Aliter sic coques locustas
aperiuntur locuste ut assolet cum testa & in
funditur eis piperatum ac si in craticula assā
tur.

DE CANCRIS.

Canci hyeme aprica loca sectantur. esta
te in opaca purgatum recedunt. omnia eius ge
neris hyeme leduntur: autumno & uere ping
uescunt maxime pleniluniis. Cancroruz plura
sunt genera sed omnibus fere longa est uita.
pedes octo in omnes in obliquo flexi. Femine
primo pes duplex: mari simplex. preterea bina
brachia denticulatis forcipibus. superior pars
in primoribus his mouetur in inferiore immo
bili dexterum brachium omnibus maius. uni
uersi aliquando congregantur. q̄ ex eorum di

uerso ac trito itinere apparet. Sunt z cancri q
 phynotere appellantur omniū uinimi & ob hāc
 rem iniurie oportuni. Huic solertia est inaniū
 ostrearum testis se condere & cum accreuerint
 migrare incapatiores cancrū pauore. Retrorsū
 cedere cancri omnes pari uelocitate putatur
 Dimicant inter se ut anetes aduersis corni
 bus incurfantes contra serpentum ictus me
 dentur. A iunt sole cancri signum transeunte
 ipsorum corpora examinata presertim ac sicca
 existentia in scorpiones transfigurari. Ex hoc
 genere & echini putantur. Oua omnium ama
 ra sunt & quina simul iuncta. ora eorum in me
 dio corpore in terram uersa traduntur. Sce
 uicia maris presagiunt hīc est q̄ correptis ope
 riuntur lapillis. mobilitate mōq̄ pondere stabili
 unt. Quod ubi uidere naute statim plurimo an
 coris nauigia firman. sunt qui & cochleas taz
 aquatiles q̄ terrestres in hoc genere collocent.
 Ungues habent in tenebris etiam uelut igne
 lucentes. Coqui hi omnes ex aqua aceto & ab
 undanti sale debent ita eferueāt oportet ut
 bis ter ue spumam ex abundanti aeno emittāt
 Cocti z in patinas translati ex aceto comedū
 tur. Farciri & gambari euacuata testa. tūsa ip
 forum ex cauda & chelis carne. tūsis amigdal
 uua pessa uitella oui. trito caseo si tempora pa
 tientur petroselino amaraco minutim concisis
 & fracti frigi in oleo lēto igne debent. Cāmarū
 ego illū putari qui paruus admodum & tener

tā ex lacubus q̄ ex marinis littoribus capitur.
Coqui hi & eo modo quo superiores debent.
canceri certe difficillime concoquantur. cocti as
maticis & phisicis prodesse putantur. teste eo
rum in cinerem redacte & cum melle ac gētiana
pote morfui rabiosi canis mederi putantur

DE CONCHIS.

N conchis magna est & figure & coloris
uarietas utpote planis cōcauis lunatis
longis in orbem curuatis dimidio orbe cesis
in dorsum elatis lenibus rugatis denticulatis
crinitis crispis. ex his pectines reconditi & ipsi
magnis frigoribus ac magnis estibus saliant.
extra uolitat seq; & ipsi carinant magna uenit
Romanis luxuria ex concharum genere. Ori
go autem & genitura conche unde margarite
nascuntur ostrearum conchis haud multuz dif
fert. Hanc autem repleti rosido conceptu tra
dunt ubi genitalis anni hora eam pansam qua
dam ossitatione emisit meliore sc̄q; margaritas
ex qualitate. roris puri ul' secus gigni in aqua
mollis ul' uino exēpto protinus durefcit. con
cha ipsa cum manum hominis uidet comprimit
se atq; operit gnara se propter opes suas peti
manumq; si p̄uenit acie abscedit sua. capte con
che ac sale obrute ī uasis fictilibus etiosa carne
omni nucleos quosdam corporum hoc est uni
ones in fundo relinquunt candore magnitudi
ne inter se distantes. & quia nullibi duo reperi
untur indiscriti his merito unionum nomē Ro

mane imposuere deliciae. Clarior n̄ rubro mar-
 reperitur Duo fuere maximi uniones usq; ad
 Cleopatre tempora Que antonium ad luxuz
 prouocans in sumer̄ se posse una cena sesterciu
 centies affirmavit. Hec ubi mirari uidit An-
 tonium arridens uesana mulier phyalaz popos-
 cit cui aceti acris nō nihil infundit. atq; illuc
 unionem demptum ex aure altera festinabū
 da dimisit. eumq; mature dissolutuz ut eius la-
 pidis natura est. M: Antonio bibendum appo-
 suit Hic unio centies sextercium sine conten-
 tione ualebat cuius magnitudinis fuerit in d̄
 colligi poterat q̄ qui superfuit postea uicta r̄
 gina z capta egypto Romā delato defectusq;
 est z factus ex una margarita due atq; imposi-
 to simulacro ueneris ut monstruose magnitu-
 dinis in templo quod pantheon dicitur cōche-
 igitur si nō hac ratione satis humanis deliciis
 satisfaciunt in carbonibus ut ostrea sole mo co-
 quant. **DE PURPURA ET MORICE**

Vrpura de murex ꝑ conchilus ꝑ annumerā-
 tur latēt circa canis ortum tricenis die-
 bus. cōgregantur uerno tempore. Purpura flo-
 rem illum tingendis uestibus olim expetituz
 in medias habet ꝑ faucibus nigrantis rose colorē
 referens reliquo corpore fere sterilis. uiuas
 qui eas querunt capere contendunt quia cuz u-
 ta succum illum amittūt. Conche omnes ce-
 lerime crescunt precipue autem purpure. an-
 no enim magnitudine in̄ dimplet. Murice tamē

purpurā colore p̄stantiorē crediderī ab his et
ostrū dicebatur color ille celeberrimoq; ex of-
treis purpura ac murex erueretur . Et sarrav-
nū nomē ab sar urbe phenicie que postea Ty-
rus appellata ē sūpsisse constat ut apud uirgiliū
Et gemma bibat & sarrano dormiat ostro-co-
quuntur & he eo modo quo cetera cōchilia

DE OSTREIS .

Et siliceis tandē conchiliis cū ostris cō-
cludamus . q̄ qa demortuā etiā uenere;
excitāt apud lautos & libdinosos ī p̄tio sūt Ser-
gius ille qui ab orata pisce capto & in nostrum
mare aucto cognomentū accepit primus om-
niū non tantū gule quantū; auaricie gratia of-
treis uiuaria adinuenit Lucii crassi oratoris
etate ante maricū bellū quo quidē principio
adeo uectigalia & priuati p̄uentus ex piscinis
creuere . uacantibus etiā huic rei magnis uiris
utpote Lucio philippo & Hortensio quos pis-
cinarios cicero appellare solitus erat . ut catonē
uti censē . L luculli heredem de piscinis quadra-
ginta quadringentis millibus uēdidisse scribāt
historici . Idē igitur orata qui p̄mus balneas pē-
siles habuit . p̄mus etiā ostrearia ī Baiano collo-
cauit qa limosa regio que soleā creat & passerē
conchiliis quoq; muricibus & ostris idonea ē
Primus etiā optimū saporem ostris lucrinis
adiudicauit hec cocta ī carbonibus atq; ex te-
stis exēpta fr̄gi ī oleo & aromatibus atq; acres-
ta suffundi possunt .

DE ORATA.

Onē credendū oratā ad nos aliūde cum
 impensa auectā sine causa. que ī saporē et
 uoluptate collaudata est. oīuz tñ aurata lucrī
 nā cōcha; depasta nobilior habetur. teste Mar
 tiale hoc disticho. Nō oēs laudes p̄tūcū aurata
 meretur. Sed cui solus erit cōcha lucrina 'cibo
 si p̄guis est orata elixam. si macescit assam faci
 to ac moreto uiridi suffundito.

DE ACIPENSERE.

Ccipenser que; secundo bello punico Ro
 mani auectum constat rari capitis piscis ē
 magnicū pretii squamam ducit aduersā cū cete
 ri secundam habeant. Hunc pisce; coronati mi
 nistri cum tubicine ad palatinas mēsas ferēbāt
 quasi ambrosias dapes.

DE SCAURO

Caurus ex asia ī nrm mā ab octauio p̄fec
 to classis aduectus ē quē piscē iter hostiā z cā
 panie littus ea lege sparsit ut quinquēnio donec
 multiplicaret itactus reliqueretur Melior tñ ī
 testinis q̄ carne ē auctoritate Matial

DE LVPO.

Lia; alibi meliora nasci sentētia Varronis
 Ac Plini deprehendimus q̄ his uerbis
 Lupo inter pisces palmam ascribunt. Ad uic
 tum optima refert ager Campanus frumenta
 falerno uinū. Cassinas oleum. Tusculanus fi
 cum Mel Tarentiuus. Piscem lupum maxi
 me qui inter duos pontes captus est Tiberis.

ut rombum sinus Rauennas. Murenas sicu-
lum litus. affatur autē in craticula lupus si is
est quē uulgo laciaz uocant. auulsis brachiis ex-
tractoq; per eandem uiam intestino. assum sal-
sa uiridi suffundes. q; si elixuz uoles leucopha-
go inuolues utroq; inō suauissime editur. ad
hūc pōpono tyberis accola Marcio Aprili z
Maio me sepius inuitabat. satis etiam tute p
editur cum non incōgrue alat. PHilippus Ro-
manus nostra etate phisicus egregius & dis-
cipline ueterum diligentissimus rimator asse-
rit sturionem si saporem inspicimus esse quē ue-
teres illi captum inter duos pontes tantopere
laudabant Nec lacie eam laudem ascribendā
putat Vter nostruz melius diiudicet legurito-
rum sit indicium.

DE SILURO.

Ilurus masculus omniuz edita custodit
oua & sepe quinquagenis diebus ne absu-
mantur ab aliis. at marinus in terra scrobe
effosso parit oua & rursus obruit terra tgesi-
mo die refossa aperit fetūq; i aquā ducit: hos
piscis esui hominū nequaquā cōmendandos cen-
sui.

DE ROMBO.

Ombum. in Adriatico captum maxi-
me uero in sinu Rauēnate suauissimū
esui crediderim. q; apud maiores non
nisi principuz mensis apponebatur. Magnitu-
dinis eius Iuuenalis auctor ē uno carmie. Inci-
dit adriaci spaciū admirabile rōbim & Martial

quāuis lata gerat rōbur Rombos latior est ta
 mē patella Rombum in calathō uinctum auc
 pinaci annexum in cacabo coques. Facillime
 eā nisi hoc modo coquatur dirumpitur. efer
 ueat item lento igne necesse est. coctum cum
 leucophago & aromatibz z tuto z suauit edes
DE STIRIONE.

Radi per tenebras nūc mihi uideor cū
 horum de quibus deinceps dicturus suz
 piscium nullus certus uel nominis uel nature
 existat auctor Negligentie maiorum & inscia
 tie id. magis q̄ mihi ascribendus est Vtar ego
 nouis nominibus ne delicatoruz gule per me
 dicant stetitisse quo minus integra uterentur uo
 luptate Stirion piscis est pre grandis flumina
 non nisi lata ingreditur. captum non statim sed
 post paulū in aqua dimidiata uino albo uel ace
 to coques salē iadere memento. Tantū coctu
 re quātū uitulina caro requirit. comedi stirion
 ex leucophago ubi multū gingiberis insit uel
 ex aliato uel ex sinapido debet. ex stirione fit
 salitura quaz uulgo tchinale uocant quasi spi
 nale q̄ ex dorso z spina fiat Bonum scito cum
 in tessellas conscisum integrum & rubeū erit.
 Dum in craticula coquitur aceto & oleo cre
 bro inspargito ne desiccetur ubi cal. rē pene
 trasse credideris ab igne eximito ac suffuuium
 reliquo aceti & olei conuiuis apponito hec sūt
 potatorum calcaria.

CONDITVM, QVOD

CAVLARE VOCANT.

Va stirionis exemptis quibusdam neruis
qui hec intererant lota ex aceto aut ui
no albo in tabulam extēdes ut exsiccentur Sa
lita deinde in uase aliquo aut inuoluta sale ma
nu non tudecula ne frangantur in saccum rare
texture ut inde humor exeat concies Postre
mo uero in seriam in fundo perforatam ut si
quid humoris in est inde exeat ad usum repo
nes bene premendo z opculādo Coqui duob
modis cauiare potest nam & in bucellas uel fru
stra panis parum tostas extensum ad ignem cū
fuscina aut gladii cuspide tam diu retinendus
est donec crustam fecerit coloratiorem atq; sta
tim calidum edendum & aut lotum aqua tep
pida ne plusq; satisē salitū uideat. oleribus bñ
conciis excauato pani ac trito admiscebis ad
dendo par. cepe minutatim concise ac fricte
minimū piperis. Hanc deinde impensam in fri
ctate modum coques z grecos huiusmodi ci
bi auidissimos pascet.

LVMBRINA.

Vmbrina piscis est non contemnendus
coruo assimilis. Coquitur autē & editur
eo mō quo stirio minus cocture q̄a tenerior ē
requirit.

DENTALE.

Entale nostra etate dictū q̄ dentes fere
exertos habeat. Quibus & piscatores in
terdū ledere osuevit Senere antiacis cicatces
in digito acceptas a dentali uulneris inspexi.

Orate similis est ut stirio coquitur:

VARROLVS.

Arrolū puū utpote quatuor aut quinq̄
librarū nec exsquamatū nec exenteratū
aut in craticula aut ī oleo coquito si in crati-
cula asperere cōtinuo salito oleo & aceto mem̄
to mltā cocturā amat ppter eius exuberantē
humiditatē. **CORVVS.**

Oruus subniger ē & rostrū ad similitudi-
nē corui unde nomē accepisse puto habz
pinnas integrum oblongas gestat. lapidem item
in capite gerit Affirmat palladius dolorē late-
rū sedari si sub anulo gestato carnē attigerit op-
mis piscibz annumeratur coqui siue magno siue
puus pōt. ut Varrolū dixi pōt: Frictū moreto
& cui modicū alii insit. aut sinapido suffundito

SOLEA

Olea piscis latus ē nec uey admodū lōga
subtilis & solee similitudinem habet inae
nomē accepisse puto Frictū petroselino minu-
tū conciso & acresta aut succo malarāci suffū-
des numeratur & hic inter bonos pisces

PALMITAS:

Almitas ego paruas lumbrinas credide
si neq̄ enī nisi quantitate tantum differunt.
nam & oblonge he sunt & subnigre & caudaz
habent subtilem acutam & bifurcatam. Sunt
etiam sine squamis. Coquitur z̄ conditur ut sti-
rio si parua admodum fuerit frigatur petrose-
lino ac succo malarāci inspergatur.

FRAVOLINVS:

Urgit in dorsum frauolinus inclinatus
caput foris ruber est intus albicat ac sapo-
rem optimū edentibus prestat. Coqui quouis
modo potest maior & elixus leucophagum mi-
nor & assus salsa requirit uiridem.

TRILLIA.

Trillia curti capitis piscis ē & grossi. cu-
dam item ī acutum ducit. integra nec ex-
enterata assanda est. ac muria aspergenda. Ad
dies octo aut decē durabūt si patina altera sup
alteram polita salimola conspersa fuerit.

SALPA.

Alpa piscis nec magnus nec boni saporis
est. uelut enim nescio quid sapit colo-
ratiō item in medio & extrāuerso extat hic
piscis quia uentricosus admodum est bene ex-
enteratus. sed parua quantuz fieri potest ī cis-
sura assaturam requirit & moretum.

SCORPHION

Scorphion niger est densas in tergo spinas
habet quibus nonnunq̄ piscatores ledit. Ma-
gnū elixum paruum assum facies.

CEPHALVS.

Optimi saporis est cephalus septēbri men-
se piscis sub albus & satis magnus ī dor-
so planus cuius caput & curcū & grossuz ē mag-
nū. ī cacabo coques puū ī craticula salimola cō-
tinuo īspargendone desiccetur. magnum cuz
leucophago paruum cum muria ipa comedes.

PASSER.

Affer a passere auicula cui sere affinit
 ē capite enī tantum differunt. nomē acce
 pit. elixo petroselinō. affo malarāci succū ides

CAMMARI MARINI.

Ammaros marinos paruos admodum et
 quorū testa tenella ē. elixos & feniculo & ace
 to suffundito: **CAPPE.**

Appe ex generē cōchilioꝝ sunt coqui ī pa
 tella sine aqua debent. conchas ubi uide
 ris pre calore aperiri. ac restam cū modico pipe
 ris triti z petroselinū. scisi ides admiscebisq; ac
 statī in patinas transferes ī aqua bene salita p
 noctem aut diem retinēde prius sunt ut ama
 ritudinem innatam relinquunt.

MERLUCIUS.

Erlucius sine squamis ē accepit fortasse
 hoc nomen a merula. lucio tñ p̄ similem
 aiunt. coctum cum sinapido albo comedes.

LUCIUS FLUVIALIS.

Vciū fluuiale exenteratū elixabis cocto
 squamā cū pelle auferes ac ex leucophago aut
 aliato aut sinapido comedes p̄ uū luciū si uoles
 affato hic piscis inter alios minus insalubris
 habetur. sunt qui & eundē liciū appellant.

TRUTE.

Rutas quasi trusiles a trudēdo nra uer
 nacula dictas puto semper enī inaduersum & ī
 īpetuosū flumē truta nititur aduenientes un
 das superare cōtendēs Concisa trita ac ī frustra

ac salita in cacabo ita ut sursum uersum in cisura
uertatur. ex aqua z aceto ita moderate imposi
to ut neq sal diluatur. neq plusq duobus digi
tis aqua emineat coqui debet ubi dispumaue
ris deinceps lento quoad fieri poterit igne efer
ueat. Coctam z in pinacam extensam. ut non nihil ex
siccetur aromatibus dulcibus inspices. ac cum leu
cophago bene giberato comedes. Paruam trutam
exenteratam & bene squamatam integrum hinc dextra
hinc sinistra a capite ad caudam incidens in cisuris
sale indes ac per horas duas inter duas tabulas op
primes farina deinde inuolutam in oleo per lete fri
ges. coctam hoc modo ad quatuor aut quinque dies serua
bis Quouis modo edatur grauis concoctiois est.

THINCA

ua. nunc thicam dicunt oli menam appellatam
credideri si grossa erit z lixam uoles ex acressa
aromatibus petroselino minutim scisso conditam
comedes.

Liter si grossa erit ea bene squamatam ac per me
diam spinam incisam ita inuertes ut quod foris erat
intus demum fiat infractis etiam costis ac cocis in
traneis inditoque sursum cum ouis sex petroselini co
cisi pipis tunsis. alii disfracti corci modico. Sunt
q & damascenas aut cerasia acria aut passulas
cum pineis modis cum ouo disfracto idant Coque
da leto igne in craticula est. coctam salimola ex ace
to oleo croco sapa suffundes.

Liter si parua erit eo modo scindes quo supe
rior est & consparsum farina oleo friges. frictam

aut acressa aut succo malarancii suffūdes. hoc
etiam quouis modo cocto nihil peius.

PISCIS PERSICINVS.

Er sicicum piscem precipuū .urbanus la
cus & padus fluiuis producūt quē ideo
hāc denoiationē accepisse putāt q̄ psici saporē
habeat paruus ē uario colore distinctus .suauis
hic piscis habetur z minus insalubris Maio
rem exenteratum nec exquamatum ex aqua
aceto suffusa coques coctum ac mundum ut ī
luceo diximus cōuiuis appones. paruum exen
teratum & exquamatum in oleo aut in craticu
la cum salimola coques.

LAMPREDA.

Ampreda anguille multum assimilis. bre
uior tamen est & foramina utriq̄ sub au
re habet. in cisalpina parue in hetruria medi
ocres Rome ex tyberi permagne capiuntur. s̄
bene a natura actum est. quandoquidem illic
delicatissimū ac satis magnum produxerit pis
cē ubi uallate gule inter sese auctis rerū preti
is certāt Emī frequenter lampredas quīq̄ sex
septem aureis z olim a quodā laticlauiō xx. cū
alter secum auxionaretur scimus: Nec passa ē
ingenua gula tantā audaciā gratuitā esse. Dū
pēiatori enī q̄ sui ipsius arrogantia & fastuz no
lo dicere stulticiam imitatus esset centum au
reos dono dedit: ne secundo ad singulare certa
men prouocatus timidus ac infracto animo suc
cumberet. Non hoc uoluit christus. qui ut utū

non flagitiorū & gule certamina ad imitatōez
nobis p̄posuit sed ad coquinā redire tutius ē q̄
uulnera recrudescētia atrectare. offam cer
bero obiciamus ne in nos caninam rabiem ex
erceat. uel lampredam cōditā meliorē offa: lam
predā erutis dētibus ac līgua & extracto per
obscenas partes solo quod eo tendit in traneo
cū aqua calida bñ lauabis nullibi cōminuta pel
le colligendus ē itē sanguis quo condimentū
fieri solet. in os eius nucē muscatā in foramina
que circa aures habet cariophili itēgra grana
indes. In uolutā deinde i spirā in tygano ad fo
cū semūcia optimi olei paruo acreste uini albi
& optimi salis q̄tū sat erit lēto igne, percoques
ubi feruere occeperit sanguinē e capite in ty
ganū ipsum exprimito. idē etiā fieri anteq̄ fer
ueat potest. eius moretū hoc modo facito amy
gdalas aut auellanas cū sua pelle tostas ac ter
sas ne cinis insit. bucellam item panis uisulatā
cum passulis contundito. tunsa cum acresta de
fruto aut parte in cocture dissoluto ac per se
taceum in catinū transmittito incendo semp̄
parū gingiberis cariophylorum cinnami & id
sanguinis quod diximus colligendum. Hanc im
pensam in tyganum infundens donec lampre
da cocta uidebitur. una eferueat finito .

Liter assam si uoles dū coquitur sangui
nē & adipē colliges. Hoc itē eo quo p̄dix
imus modo eduliū condies. sunt qui minimas
quas lāpredocias uocāt in craticula lēto igne

percoquāt suffundendo cōtinuo ex oleo ac̄re
sta sale aromatibus simul mixtis.

BARBULI.

Arbuli fluuiales sūt int̄ bonos pisces quo
uis mō cocti nō connumerantur. eorum
oua mēse presertū maio pernitiōsa habentur.

TEMOLVS.

Emolus piscis est optimus. & is maxime
q̄ ex abdua capitur quouis mō p̄cōmode
coquitur Fricturā tamen magis requirit.

CONGRVM.

Ongrū quē antiates brunchū appellant in
frustra cōcisū eo mō coquito quo anguil
lā locato inter frustra saluie aut lauri folia.

LEO MARINVS:

Leonem marinū ideo cancrū a uulgaribz
dictū puto q̄ leonis & colorē & similitu
dinē quandā habet. Eius os & id foramē quod
sub cauda habet lana occluditur & in furno ad
modū calido sine aqua liquamine ue ullo lente
coquitur. sunt qui cū carbonibus circumuallēt
crebroq̄ uoluant ne comburatur. Coqui itez
ex aqua & aceto potest. ut cācros fluuiales so
lemus. Plus tñ cocture requirit quia grossior
& durior ē. Coqui & eo mō laguste possunt q̄
ex genere cancroz sed leone maiores habent.

SCARDE.

Carde quouis mō coquantur insipide sūt
& plus molestie ob minutissias spinas int̄
edendum q̄ uoluptatis afferūt.

CARPANI:

Arpani grossi & herbas ubi flumina ob
increfcentia ex alueis exeunt depasti nō
īsuaves cū leucophago aut aliato habentur
pui friguntur. hos Mantuani bulbaros lingua
uernacula uocant.

SALMONI.

Almonos quouis modo coxeris optimos
inuenies. **LASCHE**

Ascarum magnā uim trafilimēnus pducit
Fricte & in carbonibus aut in craticula
asse salsam aut acrestam requirunt.

LACTEOLINI.

Vos uulgus lacterinos ego lacteolinos
appellauerī a lacte z albedo color quo eti
am trāllucētē spinā integro & uiuo licet cer
nere adeo diaphani sunt. mari z lacubus capi
untur fricti moreto uiridi aut acresta suffūdi
debent. **ROVILIONES.**

Ouilliones trillie per similes ī lacu alba
no & tybeni precipue nascuntur. pui sūt z īsu
aues Coquūtur & sibi accōdiunt ut lacteolini.

ACICVLA.

Ciculas a diminutiōe acus. eos pisces ap
pellauerim quas uulgus acucellas uocat
acus enim similitudinē habēt. & quouis modo
cocte optime habentur.

TVRDVS MARINVS.

Vrdū marinum ideo sic dictum q̄ turdi
similitudinē habeat. quouis mō coques.

affus sinapidon requirit.

AGONI.

In lacu albano optimi nascuntur agoni. pisces nō admodū magni & fere sardellis affimiles. elixi petroselinō butyrū & aromata requirunt. Fricti malarancii succū aut acrestaz

SARDELLÆ.

Ardelle ex benaco admodū laudantur.

Frictæ ex acresta aut malaratio suffūdū tur.

POLYPOS.

Olypum a multitudine pedū. ut diximo sic appellatū quoquo modo coxeris malū dices

CANCRI.

Ancrī quos uulgo mutatis & siuersis literis grancos uocant taz fluuiales & e lacuna q̄ maritimi cocti aceto suffundi debent.

CARPIONES.

Iror a Plinio cuz de benaco celeberrimo Veronensis patrie lacu mentionem per sepe fecerit nil de carpionibus quo lacus ille p̄cipue extollit̄ ab eo scriptū relictū esse. Coquūt carpiones quouis mō. uerū ut diu durēt captos statim ac in salinola biduo retētos ī optimo oleo diu friges: ut bene coquantur: Seruari hoc modo per mensem & si minus salubres & insuaues sint & eo amplius si recocti fuerit. seruabuntur z alii pisces nō tñ adeo si hoc modo fuerint fricti. Cauendū ē ne a spina quaz in capite gestat ledaris pernitiōsa enim ac si ueneno tincta esset habetur.

CALAMARI.

Vos isti calamarios uocant melius & magis proprie atramentarios appellasset cum & caput ad formam uasculi atramentarii habeant & atramentum ut sepie fundant : magni in frustra concisi ac elixi & petroselino minutim conciso & aromatibus . parui fricti & ex succo malarancii comeduntur .

PISCES IN GELV

Elu ex aqua uino & aceto fit & quo diutius seruetur multa aromata idi oportebit Ex iure mene aut lucii ppinguis exenterati tantum nec exquamati optimum fiet gelu sed is piscis lento igne & in tanta aqua ut uix regatur bene coquendus est Cocti & exempti pellem rursum in cacabum pones . ac ebulliat aliquandiu sine reliqua deinde que in gelu carniū faciēda diximus obfrenabis . congelari ac constringi & reliqui pisces elixi presertim tamaritari q̄ fluuiales hac cōditura poterunt .

OVA TARYCA.

Va cephalisale trito consperges reseruata membranula illa in qua oua ipsa tanquam folliculis inascuntur . Post diem a salitura inter duas tabulas per diem & noctem opprimes . inde ad fumū suspendes procul flāma ne uehementem calorem sentiant . Sicca in uasa lignea cum furfuribus repones edi hoc modo non insuauiter poterunt . uerum si cocta uolueris sub cinere aut in foculari calido et terfo

sepe uoluta concalescens ac peredes. Cū so-
phiano meo hoc nil suauis edisse me memini
delata e Grecia illa putarim unde optima salitu-
ra aduehi solet.

QVID SIT EDENDVM TER- CIA MENSA.

Ictum iam satis est quid in prima &
secunda mensa sit edendū dicendū de
inceps erit & breuiter quidem quidā
tercia tamq̄ in conclusione ad sigilluz stomachi
sit assumendū. Esse carnes si contigerit. tum
assasitum elixas. pro tempore anni aut poma
aut para acida presertim que exalationes cibi an-
te cepti a capite propulsent comedes. sunt
qui mirum immodum inter quos est meander
raphanum radicibus ascriptū probēt. q̄ post
cibum sumptus concoctione; adiuuet ad ima
stomathi penetrando. pituita; extenuet uapo-
res ad caput delatos eprimat. renes ac uesicā
purget. salutaris & contra fungorū uenena ui-
pere ac scorpionum morsus habet. Tanta est
eius acrimonia maxime uero syluestris quam
ego armoratiū dici crediderim ut abrafo cor-
tice dorso scorpionis impositum eum statim ne-
cet. in p̄ma mensa sūptum non adeo probāt me-
dici. q̄ ob eius acrem & calidam uī non patiat̄
cibū in stomacho quiescere ructus generet &
concoctionem inducto uomitu impediāt sigil-
lare stomachū casei preduri modicū putatur z
prohibere quo minus exalationes caput & ce

rebrum petant Fastidium item exunctuosa ce
na alit dulci exortum percommode tollit. Co
medunt anesum & coriandrum saccharo inuo
lutum deliciaiores mense ad oris et capitis
medellam feniculum uulgares. Castaneam cui
us uis frigida est & sicca omnes : de qua uari
e deceptatū est. Hanc alii nucibus ut Virgi
lius. Castaneasq; nuce. Alii Jugulandibus ut
fardi qui eas balanos uocant annumeranda; cē
suere. Echinis pungentibus tamquam quodā
quasi uallo cortice & membranula ut res pre
tiosa inuoluitur. In pretio quondam erat: Tav
rentina que et Balanitis uocabatur. Lauda
batur & Neapolitana quondam ut nunc Me
diolanensis. Castanee omnes bene dentibus ē
te a bonoq; stomacho sumpte non incommode
alere obelare appetentiam facere putantur.
Meliores item habentur inter prunas & ci
nere. cocte q̄ elixe aut in patella perforata.
ad flammam toste sunt: Nimia enim eius turgi
ditas & stiptica uis decoquitur Sumpte item
cum saccharo aut melle pituitam extenuare
putantur Esus preterea cotoneorum malo
granati acidi presertim et omnium que astri
gunt ut siliquarum et pistachiorum non imp
bat Post pisces edēde aut amygdale aut auel
lane aut nuce sunt q̄ piscium frigidam uim &
humidam sua siccitate reprimere putantur

Sequitur de uino.

DE VINO.

Ena & prandium sine potu non so-
lum insuavis uerum etiam insalu-
bris habetur cum haustus scicenti-
q̄cibus esurienti sit gratior & iu-
cundior. Humectare cibum necesse

est & ad refrigerationem pulmonis & quo me-
lius subigatur et concoquatur quod desumpsi-
mus uinum quod Androchides ad Alexan-
drum scribens eius intemperantiam cohibitu-
rus sanguinem terre appellauit haustum cale-
faciendi & humectandi. foris infusum refrige-
randi et desiccandi uim habet. Est enim eius
uis calida & humecta unde Homerus

appellauit quod semina ca-
loris habeat. Hic est q̄ corporibus fessis nil ce-
lerius subuenit si modeste sumatur. nil item p-
nitiosius si modus absit. Tremuli enim graues
pallidi feculenti obliuiosi lippi steriles & ad ge-
nituram tardi cani calui senes ante tēpus ob-
ebrietatem fiunt homines. Quare modus ad-
sit ex hominum etatibus et anni temporibus
necesse ē: Vt enī hieme plō esse Celsi s̄na &
mino sed meratio biberē cōuenit ita estate po-
tione q̄ dilutissima & q̄ sitiz tollat nec corpus
incendat & ut uere cibū de mēdo potioni dilu

tiori aliquid addimus ita autumno cibo paulo
pleniore utendo minus sed meratius bibimus
Danda est preterea senibus meratior potio .
pueris dilutior . iuuenibus & medie etatis me
diocris . sumenda est item potio ex qualitate regi
onum corporumue . frigida loca incolentes me
racius calida dilucius temperata quod mediū
quoddam retinet bibant sanguine abundantes
dilutibile . acuta bile uexati tenue atra meratū
pituita austerum bibant . Vinorum tria esse ge
nera Plinius asserit . Austerū dulce tenue . au
sterum pectus astringit & exasperat . Dulce le
nit . sed inutilis cū in acutam bilem facillime trā
seat . Tenue omnino utile cū mēbris omnibus
opituletur . Alba uina si tenuia aut non nimiū
meraca sunt facilius q̄ nigra concoquuntur . hec
enim pectus & fibras astringunt . illa laxāt & le
nunt . Subalba uero tutius assumuntur . Con
ficiendorum uinorum ratio que diuersa ex re
gionibus colligitur ab rusticis peritis regionū
petatur . Nobis sit satis breuiter commemo
rare que uina in pretio sunt . Legentes tamē
prius adhortor ne me ob hāc rē uini appetētis
simum putent . cum nemo me insututo & na
tura dilutius bibat . Vina suorū tēporū lauda
uere ueteres ut albana predulcia . surrentura
tenuia salubriaq; Tiberius Cesar . signino in
esse miram austeritatem ad continendā aluuz
asserēbāt medici . laudē magnā attribuit mamer
tinis uinis Diuus Iulius publicē epulis falernū

laudauere omnes maxime uero Maro conti-
nentissimus omnium. laudabimus z nos sine cō-
trouersia & reprehensione uina ligustica. & ea
maxime que in littore Genuēsi nascuntur. le-
uia enī sunt & iocundissimi saporis nec quicq̃
obstat qn ea nectar appellem habet & Corsic.
firmissima uina & q̃ caput facillie tentēt nō i-
bañt & grecū maxie ho qđ ad opidū geminianū
in Hetruria nascitur. Accessit z maxia laus se-
ueriniano ex lucrinis mōtibus qđ estatis preci-
pua refrigeratō ē. Rome potissimū ubi & calore
& ciborū uarietate ac copia tamq̃ fornaces uo-
racissimi exestuāt. Stomachi nobilitate & elegā-
tia sua me retrahit. Trebianū quo maxie He-
truria excellit non negaueri i Piceno i cisalpia
inq̃ reliqs Italie ptibus alia z digna esse fama
sed horū tm̃ mentiōz fecisse sat ē ne etati nr̃e
que meliora uina q̃ homines producit non sa-
tis factum dici possit.

DE SEDANDIS PERTVRBATI ONIBVS.

ihil p̃pe ad uoluptatem & ualitudinem
tot preceptis erit actum nisi rationem se-
dandarū perturbationum quas greci

uocant breuiter ostenderimus. He-
autem mentem ita e propria sede plerumq̃ di-
mouent. ut perturbato animo sit necesse cor-
pus quocq̃ aliquo pleriq̃ z graui incommodo
angi. Perturbationum omnium fontes unde
riuari prope infiniti manant noti omnibus eē

debet. Duo enim opinata bona sunt quorum alterum presens alterum paulo post affuturum speratur. ut uoluptas gestiens opinione alicuius magni boni & presentis. & cupiditas quam eandem uel libidinem licet appellare. que est immoderata appetitio opinati cuiusdam magni boni ut ait Cicero. Duo item opinata mala. que pari ratione qua superiora illa distinguntur ut metus & egritudo. Appetere enim aliquid cum ratione est sapientis maxime proprium. cum id modeste fiat uoluntas dicitur que uero secus fecisse uiderimus libidine proprie commotum dicemus. Superiori gaudium quod cum ratione excitatur sequenti leticiam exultantem esrenata cupiditate ascribimus. At uero ut uoluptati maliuolentia letas alieno malo. Delectatio per omnes sensus diffusa iactatio tamquam generi subiciuntur sic libidinem ira excandescencia odium inimicitia discordia indigentia desiderium sequentur. Egritudo autem que est animorum aduersante ratione contractio his partibus distinguitur in uidentia emulatione obtrectatione misericordia angore luctu merore erumna dolore lamentatione sollicitudine modestia afflictione desperatione. Quibus perturbationibus mors etiam nonnumquam oritur suffocato & oppresso corde sanguinis & spirituum ob metum agitata concursione. metus preterea qui cum exanimatione humili atque infracta futurorum malorum habetur ratione fugandus est que pigritiam terrorem timoremque

pauorem exanimationem conturbatione; for
 midinē e mentibus hominū philosophorū mā
 datis obtemperatiū abstergit. His autē egritu
 dinibus animi quas a similitudine egrotantiū
 corporum nomen sumpsisse uidemus oportu
 ne medebimur si temperantia fortitudine mo
 destia prudētia imoderatas appetitiōes nostras
 quasi corruptū sanguinē aut redundantem pi
 cuitā aut acutā bilē atrā ī corpib; unde morbi
 oriūt diluēs. Nō obstant tū uoluptati bone
 stie aut optie ualitudini auaricia ambitō mulie
 rositas puicatia liguritiō uinolentia petulantia
 fraudatō scelus furor turpitude temeritas e
 gestas amentia desperatō rerū qbus tamq̄ te
 terrimis furiis agitati nisi fortes & constantes
 erimus. Eqtatē puditiā bonā rōez pudorem
 fidem pietatē constantiā honestatem sanaz mē
 tem z bonam spez amittentes ab integra uolu
 ptate. quam & bone ualitudini coniunctaz di
 cimus cum dedecore declinabimus.

PLATINE DE OBSO
 NIIS. LIB. FINI.





228z



